

ల వర్ణించి, నీరూపు నీరూపు, నీపలుకుచేతలు జేర్చుకొనిన
 వలె నా, కృత్యులైనా, హరికృత్యులైనా నాటకాలయినా, భజన
 నా, విరుగునాని తియ్యదనముతో, నోరూర జేయుచుండును.
 కృష్ణుడి జీవితాన్ని వివరించినవారు, పరిశోధించినవారు, అది
 కాదిదికాదునవారు అనేకమంది బయలుదేరారు పైకి చిలిపిగా
 గర్వంగా, దుకమగా, దొంగటక్కిరిగా, కనిపించే ప్రకృతికి పర
 మవేదాంతిగ్నము లాపాదించి అరచేతిలో వైకుంఠమును
 చూపిచ్చుకొని పీల్చుతూ ప్రయత్నించేస్తారు. నీకథలు అంత మా
 ననాటికే గా వుండవు. పదిమంది మంచిమనుష్యులలో ఒక్కొక్క
 కనియందు ఒకటిగా దొరికే మంచిగుణాలన్నీ నీలోకాభిరామ
 సచ్చరిత్రములో వొక్కచోట గురునాడి కనిపించునేకాని,
 యెంతవరమా, మంచిమనుష్యులవలె
 సంచరింతువేకాని, యతాకిక
 దివ్యప్రభావమును, మంచిచెడ్డలు, పాపపుణ్యములు, దయాక్రా
 ర్యములు, అన్నిటిని బుండజేసి సామాన్యమానవమర్యాదలకు వ్య
 తిరేకముగ భిన్నముగ జరించెడి ప్రవృత్తిని నీవగుపరచవు. ఆం
 దుచేతకాఢాలు నీగాథలు చవిజూచుకొని రుచించుతుంటవి.

గొబ్బివారు ఆడినకథలలో కథీరుదాన అనుభవించిన సం
 సారశుక్లాలు కొన్ని చూపబడ్డవి. అప్పటికే కథీరు నీకు అ
 న్నిటిని సమర్పించి భక్తినిద్ధుడై వున్నాడు ఈమధ్య, బందరు
 లో అంజనేయ నరేశనాటక సమాజమువారు కథీరునాటకము
 ఒకటి ఆడారు. దానిని వ్రాసింది విజయనగర కవిరాజు మల్లాది
 విశ్వనాథశర్మగారు. అడగా చూడలేదుగాని జబ్బుగావుండి వె
 ల్ల లేకపోయినానాగాని శర్మగారు చదివి, వినిపించగా కథంతా
 విన్నాను. అందులో కథీరుదానము భక్తిసాధనలో మొదటగలి
 గిన యొక్కట్టులు, కాశీపురంజేరి వుపదేశమొందుట, తోడుకు
 రుకలు వీనిని మతద్రష్టుడుగయించి చిక్కులు తెచ్చిపెట్టుట, సు
 ల్లానువద్ద చెబ్బులు, శిక్షలు, వీటన్నిటిని దాటి కథీరు నీవేవల
 రించి యితరులకు నీభక్తజనావసామర్థ్యమును చూపించుట
 మొదలయిన ప్రథమశిక్షాసందర్భాలు, చూపబడ్డవి. ఇదికొంత
 వరుస రామదాన నాటకాన్ని పోలివుంటుంది. రామదాన
 మొదటినుంచి కొంతసంవత్సరాలికి నీవేవలనూ తరువాత లోకప
 దాభ్యున్నతి వడసి యందులోకాడ రాజనేషకమర్యాదలకును,
 భగవత్సేవకును, భేదమెరుగజాలక చిక్కులజక్కి బాధలనుభవించి
 దానిలో నిన్ను తిట్టి నీతోయరిగి నీవుపేక్షకు విసిగి నిన్నొక
 చిలిపియూటకొలిపాలనిగ నెంచి నిన్ను జడిపించి కేవలచేద
 నని అబ్బతోచెపుతానని బెడరించి యేదీచేసినా మల్లాది నిన్నే
 వలచుతూ, నిన్నే తలపోస్తూ, "పూహగలం
 గి జీవనపుటోలనంబడిపోరుచు నే
 మహామోహలతానిబద్ధ పదమన్ విడిపించుకొనంగ లేక సం
 దేహము బొందు దేహిక్రియ దీనదశం" జక్కి, ప్రథమశిక్ష
 లాండెడి బాలసాధకుని రీతులు కనుపరుస్తాడు. శర్మగారి
 సాధకకథీరులో యిట్టిసంశయా లగుపడవు. ఆవేదన లేదు.
 భ్రమపుట్టుదు. పుటుకతోపుర్రెతరిగిలిన రామభక్తి, విశ్వాస
 ము వదలదు. మొదటినుండి కథీరుదరిద్దుడే. నేతపనిలో జీవనో
 పాధి సంపాదించువాడే తలపులు, చేతలు, నీకర్పించి కర్మబం
 ధమునవలీనియందు బుద్ధిని, చిత్తమును, యింద్రియములను,
 వీటిస్వతంత్రసంచారమును మ్రగ్గజేసి యుండినవాడు. సంగీత
 మంటే చెపులు కోనుకునేవారు చక్కనిపాటకచేరి నెంతసం
 తోషముతో వినుచుందురో, అటలలో కులాసాగలవారు మం
 చిపుట్టబాలు, హాకిహోలీలను చూచుచువుడు యేరిరిగ నాట
 గాండ్రతో తన్నయత్త మొంది పొంగిపడుచుందురో, వన
 నగనదిగగంబుల విధిత్రానేకరమ్యదృశ్యంబులం దున్నానూ
 లగుకారు శ్రీగరవార్గములో నడుగుదుగున కొత్తవెంతల గూ
 ర్చెడి ప్రాకృతచిత్రపరంపరు జూచి యేవిధి సులికిపడుచుం
 గురో, అట్టితన్నయత్తము, ఉత్సాహము, సొంగుపాటు, యులు
 మతేగవులు, రామదానలో నగుపడును. అందుమైనంగతులు
 చూచి, సంతసించే రసీకులందువలె రామదానంలోకూడ 'ధ్యాత్వ
 ధ్యేయవిషయ' తాను వలచువాడు, నీవు వలపులకుదురు, అను
 జంటచూపు లగుపడును. కథీరులో ఇట్టి కర్తృత్వమగుపడదు.
 స్వగర్వితబుద్ధి, కర్మసంగ మంతరించినవాడు. సిద్ధుడు. మనో
 వ్యాపారాలు నశించినవాడికి నీచింతకూడ కలగదు. నిన్ను తల
 వడం, పాడం, నీతో కష్టసుఖాలు చెప్పుకోడం, నీవహాయ
 మాళిం చడం, యివన్నీ నీవొకటిగాను, తానొకటిగాను, తలచేపచి
 న్నదిని గ్రహిస్తయ్యి. కథీరుబుద్ధి నీలోచేరిపోయింది. ఇట్లాపూ
 ర్తిగ లోగ్గి స్వతంత్రవ్యాపారవిహీనమై నిన్ను చేరినయెడల శు
 రిదువలె అవధూలలై లోమాపు బయటకురాకుండ ముందును.
 గాని, కథీరు జ్ఞానియైనా, యోగాగ్నిదగ్గకర్మడైనా సంసార

ములో అలవిడ్డలలో నిలచినాడు దేహసంబంధమున కష్టము
 ఖములు, మంచిచెడ్డలు, కృతికరోహిణికార్యులలో తలజూపు
 చరిగాలిపిగులవలె నీతో నొక్కటియై మొద్దుపారిస యుల్ల
 మం దప్పుడప్పుడు మొలకెత్తుచుండును. ప్రహ్లాదవారదరామ
 దాసాదులకు నిన్ను కీర్తించుచు, పాడుచు, నీదీప్యచరిత్ర లాల్లా
 పించుచు, ప్రార్థువుచు అటవాటు యెప్పుడూవుంటుంది గానా
 భ్యాసి పీఠులవెంట నడుస్తూ తనలోతాను గురుయ్యివాడు
 కొంటూ గానలోలుడైనను, గాయకప్రవృత్తిని జూపునట్లు రా
 మదాసాదులు నీ యుపారమహిమా సౌందర్యవారాణికి మనిగి
 యుండియు, వైదికభాషప్రకటనాసాధనములకు సదగ్గీతము
 లలో తమసంతోషమును ఆనందసమాధిని వెలువరించుచుండురు.
 కథీరులో భగవత్సంకీర్తనముకూడ గజటికి యుబికిసారలెడి
 భక్తిపారవశ్యముకూడ యెప్పుడోవమాటు సందర్భవశాన మిగి
 లిన రసాలన్నిటివలెనే లేచాయగ, పండితేవ మింటితెవున
 నల్లాడుమబ్బుపింజల లేపిడలు దూరపుకొండల నొనుపువీపులపై
 యాడినట్లు, మున్నీటిమూపుపై కెగయు చిరుచేపలు చెన్నలలే
 యిలో తగుకావడట్లు, కనుపించి యంతలో మరల నాతనిని
 స్సంగనిరహంకారయోగసమాధి బయలుపడును. ప్రహ్లాదునియం
 దింతమాత్రపు వెలుపరింపుకూడ వుండదు 'పారడులేచి దిక్కు
 లకు బాహువులొడ్డడు బంధురాజిలో దూరడు ..
 గావనేయనడు.' దేహసంబంధ
 మాషిజతయైనా కనుపించదు. కథీరులో అప్పుడప్పుడు వొడ
 లిపొందున గోగడిపులకరింపు లగుపడును. సర్వసామాన్యముగ
 త్వదర్శితబుద్ధి, నిర్వాణపాదయై, బాలాన్యతపివాదాది
 భక్తస్వరూపము లేనియుగాక, నిత్యానందమునుకూడ యనుభ
 వింపనేరని యోగసిద్ధితో, నిర్జనముగ కనుపించును. భక్తిసాధ
 నలో ఆనందోపబ్ధి తుదిమెట్టుగ వేదాంతు లెంచుచున్నాడు.
 కాని, ఆనందమును అనభవించెడి ప్రక్రియకూడ సహంకార
 సంజనితమనియు, భోజ్యభోక్తాభేదముల నకేక్షించుననియు,
 కర్తృత్వ భోక్తృత్వపారములు లేని మొద్దుపడతలే నిర్జన
 సమాధియే యోగసిద్ధికి పర్యవసానమనియు నాతలంపు.

మేమంతా భక్తుల మనరాము. కథీరు, తులసీలనంటి
 మహాభక్తులు మా లియుగములో కనుపించు. పుస్తకాల్లో,
 యోగిలక్షణాలు కొన్ని చెప్పుడవి కాని భక్తులని ప్రవృ
 త్తులు వారి బాహ్యవేషములలో తేటపడవు. అర్జునుడంటి
 మహాతపస్వియే కట్టుబట్టుపలుకుచేతులలో యోగిస్వభావ
 మగుపడునని తలచి, 'శిశిప్రజ్ఞప్రకాశా సమాధిస్సర్వకే
 శవ| శిథిలీకీం ప్రభావేత కిమాశిత ప్రజేతకిం|| అని కృష్ణుని
 ప్రశ్నింపగా, అతడు స్థిరబుద్ధి వీటిలో లేదనియు, 'ప్రజహతి
 యదాకామాన్ సర్వాన్ పార్థవనోగతాన్ | ఆత్మస్వేనాత్మనా
 తృప్తిః శిథిప్రజ్ఞః తథోచ్చలే|| అని జవాబిచ్చెను ధ్యానజ్ఞాన
 కర్మయోగుల నడత లందునేమాకాని భక్తులయం దీమాడు
 పథతులుచేరి జ్ఞానవైరాగ్యాలోపకృ నుంటూ నిన్నుగురిం
 చిన సందర్భములలో మోహాన్వభాసపాపజనుల లక్షణము లగు
 పడును. నీభక్తులు శేవలము నిస్సంగులని చెప్పరాదు.
 మామూలు లోకపదార్థములమీద వలపు తగులగన్నను,
 నీమీద నత్యంతసంగము వహించి, నిన్ను బిడ్డవలె. తండ్రవలె,
 దాతవలె, యొజ్జవలె, సైదోడువలె, భామవలె, భావించి
 నీవిషయములో, మోహవేళిబిడులగువారు ధనదారాను
 తాదులందు చూపించు సంగోత్సన్నమనోబృత్తు లన్నిటిని చా
 టుచుండురు. నిజానిజ ఆనిత్యవస్తువులందు వర్తించు మోహమే
 పరమార్థమందు భక్తినామమును దాల్చుచున్నది స్థాయిస్వ
 భావములో భక్తిప్రేమమోహము లొక్కటియే. వీరిలన యే
 ర్పడు మనోబృత్తులు, సంచారిభావములు, విభావానభవములు
 ఒక్కరికిగనే యుండును. మోహితుడు అన్నిటిని న్యార్థపర
 ముగ చింతించును భక్తుడు పరమార్థమున విషయలోకము నూ
 హించును. ఇంతేభవము. ఆచారము, ప్రవర్తన, మాటతెరపులు, చేత
 తీరులు, యిట్టివిగ వుండునని చెప్పబాలము. మిగిలిన రసాలను
 గురించి వ్రాసేవారు పుస్తకాల సహాయకర్మ తమ స్వాయ
 భవము ఒట్టియే చక్కగ వివరించగలిగినట్లు భక్తిలక్షణముల
 చేబ్బులగుకూడ మా అనుభవమే సాకు ప్రమాణ మగుటయైన
 వ్రాయవలసినపని యొకటి వెంబడించుటచే భక్తిస్వభావము
 తెలియరానివయ్యెను మా అనుభవాన్ని పట్టి తెలిసినంతలో
 కథీరాదిమహాభక్తు లిట్లుండులేమి యని ప్రామాణ్యము. రామ
 నానులో కథీరు మహామృదీయ భూనాధునకు హిందూదేవ

తలమీద భక్తివిశ్వాసము లేరన్నచవచ్చి కథా న్యనహామంతకు
 ముత్రధారకు వుండి నడిపించెను. రామదానకు స్థిరమైన రామ
 భక్తి వుపజేరింది, మరల తానేమీద కవియించి రామదాన
 తానేమీద విరోధములు పోగొట్టి కథనంతను జరిపించినవాడు
 అక్కడి కథీరు. యోగ శక్తిని లోకీక వ్యవహార
 నిర్వహణమందుపయోగించెను. గొబ్బివారికథీరు స్థిరబుద్ధుడై
 తన సంసారసంగంబులలోనే తనకుగల దృఢభక్తివిశ్వాస
 మలను జూపించుకొనెను. అక్కడ, కథీ రొక నియంత;
 ముత్రధారి; వ్యవహారవక్షుడు ఉద్దేశ్యసమేతుడై వ్యవహరించిన
 వాడు. ఇక్కడ తన సంసారములో యదృచ్ఛగా వచ్చుసందర్భ
 మలందు స్థిరబుద్ధి చూపినాడు.

గొబ్బివారు ఆడిన 'మహాత్మాకథీరు' అను నాటకమును
 కవి శేషరి బెల్లూవ నరహరభాస్త్రిగారు కర్ణాటకంలో వ్రాసారు.
 మల్లప్ప కథీరువేషాన్ని, వీరన్న కాకోదరుడుగాను, నాగేశ్వ
 రావు రత్నాకరుడుగాను, వాసుదేవుడు షఢుమాలినిగాను,
 అభినయించారు. మొదటిసీనులో కథీరుపెళ్లాము నూలు వడు
 క్కుంటూ పెరిమిటి యెల్లప్పుడు రామనామము చేసికొంటూ,
 కుటుంబపోషణ విషయమై ఆలోచింపడని చింతపడుతూ
 వుంటుంది. ఇంతలో కథీరువచ్చి 'నారహాసినవాడు నీరుపో
 యడా? రామనామమృతము వ్రాపువారికి భోజనభాజనపుం
 జంబు లెందుకని? సతీమణి కువనేరింది, తిండివచ్చిన యలపటచే
 పండుకొని నిదురించుచుండును మగ్గుమమీద వేసిన నూలుబట్టి
 అసమాప్తిగ పడియుండును. అది పూర్తిచేసి అమ్మకొనినగాని
 కథీరుపటంబాని కాల్చాట గంజి దొరకడు. ఇంతలో నీదీప్య
 మూర్తి కథీరువాకిట ప్రత్యక్షమై 'యస్మానుగ్రహమిచ్చామి
 తస్మిన్ త్రంహరామ్యహమ్.' ఎన్నని గరుడింపనిచ్చుగింతును, వాని
 గాభిలది తేలు నే నవహరింతు? నని చెప్పకూ కథీరు నాకొర
 కెన్నో త్యాగాలు వుపవాసాదివ్రతాలు చేసాడుకాని నే నా
 లని కెట్టి సెవ చేయలేదని, 'పరిత్రాతానాసాధూనాం...సంభ
 వామి' యనేప్రతిజ్ఞ నీతనపట్ల ఆచరింపలేదని అంటూ భిష్ము
 దులమీద నిలపిన లేతమాపు లొకసారి యాపేద దూడేమల
 సాయుమీద సారించి, వగ్గుముకడమూచ్చుండి ఒకతూములో
 ఆ మోలు ఖడ్గ దు పంచను స్వర్గవల్లీ సమా
 లంకృతదివ్యచీనాంబరంబుగ మార్చి పూర్తి
 గావించెను. కథీరు పట్టిపట్టి నిదురలో మగ్గుపులిక యాట
 మోతను విని యేచిటిదని లేచి చూడగా యాచిలిత్ర మగుపడె
 ను. ఇది నీచేత జరిగినదని తలచి ధ్యానింప నీభాసురస్వరూప
 మాతని కొక్కసారి సామోత్కరించి చూపి యదృక్కుడ నైతివి
 దివ్యప్రభావలోకనమునల్ల గలిగెడి భ్రాంతి, నిశ్శేషత కొంతో
 తగ్గుచినవెంటనే కథీరు భార్యనులేపి యానంగతిని తెలుపును.
 మరునాటి ప్రార్థన కథీరు ఈ మేల్మీలంగరుచీర బజారులో
 అమ్మజూపగ కొంతనేపు చూచువారేకాని కొనువారలగుపడదు.
 ఇంతలో ఒక ముసలివాడు చలికి వణుకుతూ కథీరు నెదుర్కొ
 నెను. వీరిజ్ఞాంబరములు చూచి, కుచేలవస్త్రం చింతిల్లి ఆనాటి
 సాట్టచాటికి గతియైన చీనాంబర ముమదుసలికి గప్పి నమస్కరిం
 చెను. ఇంతకు యాచుసలివాడెవరు? నీవే కథీరుని దర్శిద్రక్ష
 లో పరీక్షింపవచ్చి, వ్రాహ్మ్యవేషమున నగపడితివి. మరల
 యాయుడుపును గొంపోయి రామచంద్రు డాతనియింటనే పడ
 నై చెను. కథీ రింటికివచ్చి యానంగతి చూచుకొని యిది రామ
 మూర్తిపనిగా తెలిసికొని రాముని కరుణాప్రసాదమునకు సంత
 సించును.

కాశీపురములో రత్నాకరుడను మణిర్యవమును చాలసం
 పన్ను దొకడున్నాడు. ఈతడు విత్తవయోరూపవిద్యావలెశ్వ
 గ్యములలో మిడిసిపడుతూ ముస్సహాసమున జక్కి అవివేకి
 యై, మదాంధుడై తిరుగుచుండును. ఇతనికి కాకోదరుడు దాప
 రించెను ఈకాకోదరుడు మహామృతమైనవ్యక్తి. చాలవరుస గిరి
 శంపాడియు, వైసా చేత శేకుండ, మంచురెం లొకటైనా లేకుండ
 గొప్పనారి చేపట్టి మర్యాదస్సనినలె మంచిస్నేహితునలె
 నటిస్తూ, పట్టినకొంప గల్గ చేస్తూ, చూచిన సన్నుతాంగుల జెరుప
 చలచూచూ నమృకఖిరాయిగా వర్తిస్తూ, డబ్బుసంపాదించు
 కొనే మనిషి. గిరి కాని కి ఆని మిషము యెట్లాగైనా
 గడినే చాలు, పూట కూళ్ల మృయంట్లో విస్త్రు
 యల్లిఅయినా రెండుమెతుకులు తిని, యే వెంకటేశ్వరస్వర్గో
 చిట్టముగ్గులకు రెండుపైకాలంది గిని, విలేశి లేకపో లభ్యము
 చేర్చి చెప్పెను. ఆపునెయ్యి, మహాభాగ్యుని అనుకునేమని
 షి గిరిగారికి డబ్బువెనకెవరు నే ఆలోచనచేరు తన తెలివితేటల
 కు, గడుకుతనానిక తనలోతాను సంతోషించుకొంటూ యితరు
 లయెరుట పెద్దపాదాలవదుననినలె నటిస్తూ నిమ్మిస్తూ పెద్దపా
 కడలతో తిరుగుతుండే వేషధారి. చక్కనిఆడవాన్నిచూస్తే క

న్న సేవ చేసిన మునుదికాని గిరిశము చాటుతో నెట్టుకొన్న చాలామట్టుకు హాస్యగాడివలె చరించేవాడు. కాకోదరుడు ప్రవాహవలె పడుచు నున్నప్పుడు, ఇతనిని పాపముల కన్నా కరుణతో దేవుడేర్పడెను. కన్నాకరు డంతకుముందు మధుమాలిని అనేకుల స్త్రీలతో కలిసి యుండునట, కానిని తీవ్రతల మంతా పోషించుతానని వాపోయెను. కాకోదరుడు కొంత స్త్రీలను చూపించి, ఒకనాడు గంగాపురములకు తాను పోవలసివచ్చెను. అక్కడ వీరు నీళ్లతోనను వచ్చి కన్నాకరుని తీవ్రతలమును చూచి, వ్యామోహములై యాపెట్టెను. రాబట్టవలెనని నిశ్చయించుచు, అప్పుడునుంచి రతన కలుకెడి మధుమాలినిమీద ప్రేమ లగ్ని రాత్రింబగళ్లు కనీయమెండ్లముమీద కోర్కెపెట్టి యుండును. కాకోదరుడు సంతోషపడి డబ్బులూగితూ, అదంతవలె కనీయ పట్టివచ్చెను. రామనామం చేస్తూ గంసార మేమిటో చూచుకొనివాడు, అని చెప్పుతూ, ఒకనాడు నీళ్లతోనను వీధివెంట పోయేసమయమున కాకోదరుడు ఆమెను సంబోధించి సగటునాకి దింపవలెనని యాలోచించుచు. కాని, యీ పన్నిడును కొనసాగనట్లు కలిపించెను. కన్నాకరును విడిచిండుకొని కనదారిన తానుపోవును.

ఇంతలో, తలవని తలపు ముగ్గురు సాధులు కనీరింట్లో వచ్చి యాలోచనాంతురు. ఇంటలో ఒక గింజై నా లేదు. ఎంత తిరిగినా బట్టలన్నియు లేదు. డబ్బు దొరక లేదు. అందుమీద కనీరూ, అనికొడుకు, సిరియోకుని మించిన గుణకాలి, కమాలు ఒక కోమటికి కిటికీ ముగ్గుల పెకలించి యతిభిక్షుజనమునకు వలయు పదార్థములను సంగ్రహించిరి. కాని, తిరుమలైరచిన కిటికీకుండా నిక్కంపువంగలు లోనవచ్చి గృహస్థులకు ద్రవ్యకాళము కలిగింతురేమో! ఆపాపమునాడె తమకు చుట్టుకొనున గదాయని కమాలు వరల యింటలోకివెళ్లి యింటి వారని నిద్రలేపును. దొంగలని వెంటపడి వారితని కాళ్లుగట్టిగ పట్టుకొందురు. తద్రవాదు తాను చిక్కితే, తండ్రినంగతి బయలుపడి యతిభిక్షుజనమునకు అలంకారమైనది తలచి ఓన తలకాయ కోసుకొని పొమ్మని తండ్రితో చెప్పును. కనీరు పుత్రశిరమును ఛేదించి, యింటికిజని, దొంగిలించిన పదార్థముతో సాధువులభోజన ముగ్గురికి అల యిట్లులను కమాలుశిరమును చూపును. ఆమె దుఃఖించి యాతలను గంగలో పారవైచును. రాధలులు చొరవృత్తంత మెరిగి, తలలేని మొండి కట్టనే కొరతనెయుదురు. ఇంతలో సాధువులసంగతి తెలిసికొని, గంగవోపును నీర్గరచేయును పిరందరావెళ్లకరికి కొరతనెయుమీద నాలుగవిన కమాలుని మొండికాయము నీనామోచ్చాణ మకట్టించి చేతులుమొగిచ్చి భజనలో పాల్గొనుచుండును. గంగాదేవి శిరము నొసంగును. సాధులు దాని నతికించి కమాలుని, మరల బ్రతికింతురు.

ఇంతలో కాకోదరుడు కనీరు నివసించు గుడిసెకు దగ్గరగా నొక రత్నభరణిక్రయాలమును యేర్పరచుకొని, దానివెంట వస్తూపోతూ వుండు పిలుచోప్పన కనీరుపరిచును. మొకింత సంపాదించి, చాల మంచివానివలె నటించుచుండెను. కనీరుపేరుగా, తుకారాం, గురూరామదాసు మున్నగు భక్తులందరికీ కొనిపెట్టెను. వీరు రామయజ్ఞ మొకటి తల పెట్టినట్లును, వీరందరూ ఆనాటికి నుత శిష్యులై యుండ ములతో వచ్చి, రామకార్యము నెరవేర్చవలసినదన్నీ, కనీరు ప్రార్థించినట్లు వ్రాసెను. వ్రాసి, రత్నకరదంతో "వీర్లంతా వచ్చి పఠతారు. ఇంతలో గవ్వనా లేదు. కనీరు రాముయజ్ఞం మానెను. మెల్లగా నీదగ్గరకు వెళ్లిపోయి ఆమెను చూచెను. కాదుకూ, పెళ్లంతపు వేళ ఆసలేదు. పెళ్లన్నీ నీకు వచ్చగిస్తే, అదిగనడబ్బు యిస్తానను. కనీరుంతవని చెప్పాడుకాని ప్రత్యేకంగాండుకుంటాడు. ఇక నీకొక్క దీదనని చెప్పెను. ఈసంగతి మధుమాలిని వెనుకనుంచి విన్నది. విని, ఒకనాడు రత్నకరుని గంగాతటోపాంతవిహారోద్ధాన సేవలో గలవోని, వీరు కుట్రలోచన వెల్లడించెనని, భయపెట్టెను. అందుమీద రత్నకరు డేయను గంగలో పారచేయును.

అనివారి సంగతంత కాకోదరునిపేర్చెదము వెంటనే జరిగినది. ఎందరికీ ద్రామభక్తులు, పెద్దపిన్నలు విచ్చేసి, కనీరు యింటిమీద పడ్డారు. కనీరు అమాయకుడై, కాకోదరుని నమ్మి, డబ్బు యిచ్చింపునను తలపుతో వచ్చి, రత్నకరునకు భార్యను కేసుకయ నిశ్చయించి, యింటికివచ్చి, ఆమెను పిల్చువై నెక్కించుకొని, పడుగులవానలో తిడియచు, తెచ్చి ధనికునియెంటు బ్రవేశపెట్టి రామయజ్ఞ మాదంప చెడలును. రత్నకరుని బ్రీగమునందు దగల నా మెయెడ వలపుచేతల పంచుకొను. ప్రతిమించిరంగంలోకి దిగింక ములుచూచినా కిజానలే. రాక్షసరూపాత! చలువెర క్లుప్తచిన చవటానుంచితలె రత్నకరుని తిడించుచాగెను. ఇవిగ్గి గొంతిరి యాయాసపడి, రత్నకరుడు తనతప్పు తెలిసికొని, యాపెవరకార విందముల శిరమునదాల్చి కున్నింప చేసును. ఇంతలో కనీరు యింట రామయజ్ఞ ముగింపజేసెనుతో విద్యవ్యంహిల్లుధర్మ

మార్పులు, బ్రజగద్విభాగతేజాలు, రామపదార్థనకుకలులు, తిపోధనులగు పెద్దలందరు చాత్రవల్లములతో గూడ సమన్వయముండి, వివేకవగిసభాంగణంబుల సవకసందనాది సాధు మండలి స్తుతిపాఠముల జదువ, నారదతుంబురాజునిగాయక శిరోమణులు దివ్య గీతి కాటాపముల చే గరగింప, జెలువొందు, కొలువు తీరుల వతరించినట్లు, బ్రహ్మాండముగ జరుగుచుండెను. సభ్యులందరు రామగీతా సరితరంగములలో మైమరచి, దేలుమండిడి సమయమున, కనీరు సతమణిని ముందుగాని రత్నకరుడు వచ్చి, తనతప్పుల జెప్పుకొని, సర్వస్వమును రామకైంకర్యమున కర్పించి, కనీరుకీర్ష మండలిలో నొకడవును. నిరంతరరావభక్తిచే, సర్వసమర్పిత చిత్తవృత్తిచే, కనీరునకు గరిగిన దారిద్ర్యకష్టములు తొలగి, యర్థాంగిపాతివత్తము నిలిచి, మతుని యనువులు తిరిగి వచ్చినవి తీసి కాటంకములు గరిగించినందున ధనవదాంధుడగు రత్నకరుడికి రామభక్తి కుడిరనది.

పై చెప్పిన కథాంశములన్ని యానాటకములో యొక్కడెక్కడ రసవత్సందర్భములందునో తెలియగలదు. మల్లప్పగారు మొదటినుంచి చివరవరకూ, కనీరుని సిద్ధభక్తిరావమును చూపుచు, అంతర్వృత్తి సంపూర్ణముగ సిద్ధించిన, భక్తివిశ్వాసములు కుదురుగా నేర్పడిన, కామ్యకర్మవిధిమైన, మొద్దుమొగమును నిలుపుకొనుచు, మధ్యమధ్య సందర్భాగతిములైన అవధులను చూచుచుగ ప్రకటించుచుండెరి. వీరు హిందీ తెలుగుకన్నడ భాషలలో, స్వాస్థ్యతంత్రముగ మిక్కిలి రసవంతముగ వాచి కాంగిరాధినయులు జరిపి, కనీరునువోతుడు కట్టెబునిలచి, తనజీవితోదంతములు 20వ శతాబ్దపు పాక్షిపిచ్చేక్షులకు చూపవచ్చినట్లుగ, సహజబలకాళల మునుపరచిరి. నిజముగా కనీరుచ రితమే మనయెదుట జరిగినట్లు కనీపించినదిగాని, ఒకనాటక మూడుకొరకు శేపుకొనిన, తెచ్చిపెట్టుకొనిన, సాంకల్పికనట ప్రయత్నము లీ మహానటునివ రసమం దగుపడలేదు. వీరు యభి నయని శేషములను తెలుగువారు చూచెడిభాగ్య మెప్పుడు కలుగునో! నాగేశ్వరరావు గారు చక్కని రూపు కల వారు. నాట్యాంబుజములో చాలసాధుయాలేనిరాజవేషములను రూప సౌభాగ్య విషయములో ముప్పటింపియున్నాను వరదాచారి కీర్ష్యుడందురు. వరదాచారి, నాట్యకళలో నిగ్రహమునపడును. సహజవైఖరు లగపడును. నాగేశ్వరరావు పాటకచేరి పసంధులకచ్చెరవొంది, చెవులు నిక్కసాడుమగిని, ప్రక్కవారి యావలింతలునూడ వైప నేరక, కొరకొరలాడు, పెంగుకొరు జరిపాగాల రసికోద్యోగప్రముఖు లీతని యాటలతీరుల నెట్లు అభినందింతుకోకాని నామమాత్రము యితని, గానమాధుర్య ముందునూ మహాద్భుతస్వరప్ర ప్రకణై పుష్కమందునూ, గొంతు వారక యెడతెరపితేకుండ, సంగీతసంగతీప్రపంచన మొనర్చు గానవిద్యాకాళ్యమందునూ యెంతగౌరవ మున్ననూ, యితను ప్రవేశ స్త్రై యెప్పుడుమగించి వెళ్లునాయని మాత్రముండేది. కొన్నిమాట్లు 'కచేరి'చాలించమని తరువాతిప్రవేశమున 'కెడమియ మని' వైదుమింగులో గంటకొట్టికట్టు నాకనుమానం తగిలింది. వీరన్నగారు హాస్యప్రసంగములో సర్వసమర్థుడనియు ప్రవాస నాభినయవిద్యాసర్వస్వ కోవిదుం డనియు, మన్నించి, మహి మారుమహారాజుగారు'వినోదరత్నకరు'డనబిరుదముసంగియు న్నారు. ఈవిరుదమునకు ఒప్పదముగ వీరన్నగారు తమ కాకోదరపాత్రమును నిర్వహించిరి. మల్లప్పగారి కళానైపుణ్యము మాత్రము మిక్కిలి మెచ్చదగియున్నది. వీరు తెలుగులోనూడ చక్కగ అభినయించగలరు. కనుక యేనాటికైనా తెలుగునీటు లలో తమ తెలివి తేలుచు చూపువరని కోరుచున్నాను. వీరి కంసవేషము శేపుచూచి ఆసంగతికూడ త్వరలో దివ్యసన్నిధికి వ్రాసి, యర్పించుకొంటాను. వీరి చూచుటకైనా, చూచిన దాని సరసముగ నూత్నార్థవృత్తితో మన్నించి యనుగ్ని వ్రాయుటకైనా నీ కృపాసంపూర్ణకటాక్ష ప్రసాదములే, కదా! కారాము! వాని ప్రసాదంప వేడిభవత్యేవార్పిత న్నొతుడు, పురాణం సూరికాస్త్రో.

బీజేబండ్:—నీరేపోయిన వీర్యమును గట్టి పరచుటలోక ప్రసిద్ధి జెందినది. స్వప్నమందు గాని మాత్రముతోగాని వీర్యముస్థితిమగుచున్న యడల తక్షణం నిలిచియును. ముసలితనమున, నపుంసత్వమున లోలగింది యక్కు మొగుంగును. ఎంత బలహీనుని కయినకూ రెండుగంటలలో నరములకు బలమునిచ్చి సంసార నుఖము అనుభవించునట్లుజేసి సంతాన వంతులగు జేయును. వృత్తరములు రహస్యముగా నుంచబడును. 20 మాత్రలు సీ! 1కి రు 2-0-0 వి. పి. చార్జి వేరు

ఆర్య వైద్యశ్రమం,
13, బైరాగిమఠవీధి, మద్రాసు.

నేనేగవర్న రుదైనరలు నైతే

గాంధీజీహత్యను యావారపు ఎంగుఇండియాలో నిట్లు వ్రాయుచున్నాడు—

బెంగాలులోనిపురు నడుమనున్న నిర్బంధవిధానమును యిద్దరు ఆంగ్లమిత్రులు సమర్థింపదొడగి నన్ను రెడింగు (పసుపు) స్థానమునగాని లిటుప్రభువు స్థానమునగాని యుండి, నీ మిత్రులని యడిగిరి. నేను దానికి జవాబును అడిగినవెంటనే జెప్పితిని కాని అదిమిత్రులకు తృప్తి కరముగ లేకట్లుండెను. మాటలలో ప్రత్యుత్తరమిచ్చుట అంతట నుభయము నుండవచ్చును గాని ఆప్రభువుల స్థానముననుండున అంతయు తెలిసేనని వారు తలంచుచు నా జెప్పినది తృప్తి కరముగ లేనట్లుల భావించిరి కాని నేనాయుచ్చిన జవాబును మననము జేయుకొలదియు అది చాల పటుత్వముగ నున్నదనుకొనుచుంటిని. ఈమిత్రులవలెనే ఆంగ్లేయులు చాలమందిగూడ నిర్బంధవిధానము న్యాయమైనదని నిజముగానమ్ము చ్చును. అయినను నేనిచ్చిన జవాబును కొంచెమువిస్తరింపజేసి ప్రమరంప సాహసించెదను.

నేను మొట్టమొదట జేయునది. కొంచెము పేరు పెద్దగల భారతీయులకు బిలువబంచెదను. వారలకందుకు సంబంధించిన కాగితములన్నిటినిజూపియెట్లుజేప్పిన అట్లుననుకొనెడివాడను నుభావచంద్రబోసు విషయమున అనుమానముతోనే ప్రవర్తించి అయిన స్త్రీలుమొట్టును ప్రకటించియుండెడివాడను. ఆమె పెద్దగల భారతీయులతో సంప్రతించి దేశబాధుదాసును పిలిపించి అయినపక్షములో ననుమానము గలవాడివిషయమున భారమంతయు నాయనపై బెట్టియుండును. ఇట్లుజేయుటవలన ప్రజాశాంతిని రక్షించియుండెడివాడను. లేదా నాకు తెలిసిన సంగతులు అసత్యములని రూడించు యొడిది. కనీసము నేను జేయునది ది యే. ఇట్లైనను జేయుట నాశాసనసభలో నమ్మకము లేవంటేను, సమావేశ పరచుటకు, వ్యవధి లేవంటేను. ఇంతకన్న ముఖ్యము నాయొక్క అధికారస్థానాధికర్యమునుగూడ గుర్తించియుండును. దానిదాం భిక్షమును వెంటనే గ్రహించియుండును. ఆసందిగ్ధసమయమున నిటుజేసిన పిదప తెవులు యొక్కడనున్నదో దానిని కనుగొందును. ఇట్టిసందిగ్ధతవచ్చుటకు తెవులుండి తీరవలయును. దీనినిక నుగొనుటకు ముఖ్యులైన భారతీయులను బిలిపించి శాంతి పరులగు యువజనులు సామర్థ్యముగలవా రుండి అమాయకులను నిర్దయతో జంపి వారిప్రాణములనుపద్రవ స్థితిలోనికి దెచ్చుకొనుటయేలయని యడిగెదను. వారికిందు స్వార్థపరత్వ మేమియు లేదనియు, తమదేశమునకు స్వాతంత్ర్యము కావలెనని మాత్రము కోరిరనియు కనుగొందును. కావున మూలకారణమును కనుగొనుటలో యీపిలిపించిన ముఖ్యుల కలహోపైని చేయవలసినపని జేసెడివాడను. అందువలన విదేశీయుల కెట్టిభంగము గలుగకుండగూడ జూచెడివాడను. ఇట్లుజేసినపిదపనాశాసనసభగూడ యి కముంకు యిట్టి ఆందోళనముగలిగినపుడు నేను జేసినట్లే చేయునను తలంపుతో నిశ్చింతగ నుండెడివాడను.

పై జెప్పిన దానిలో కొంతగా జేసినపనిలో యేమియు లేదని నాకు తెలియును. కాని తెలిసినదే చెప్పుటలోనే గుణముగలదు. ఇప్పుడున్న విధాన మంతయును భీతాహముతో నడుచుచున్నది. ఎంతమంది కవర్నరు జేనరలులు వచ్చినను భారతీయులయభిప్రాయమును యే మాత్రమును జెలుగుకొనకుండు కండ్లుము గుకొనియే సంచరించుచుండిరి. ఇట్లుముఖరత్వముగ నుండుటవలన సలహా పనికిరానిదిని నిర్ధారముగట లేదుగాని యిట్టివిధానముక్రింద ప్రజాభిప్రాయమును లక్ష్యపెట్టకపోవుట సాధ్యముగుచున్నదే, యంతవరకెరాని ప్రభుత్వవిధానమనిమాత్రము నిర్భంపబడుచున్నది అట్టితరీ రాజప్రతినిధికి ప్రజాబలము వచ్చుననుకొన్నను రాకపోగా, భారతీయులన్ని పక్షములవారను తీవ్రముగ ఖండించుటకు గడంగిరన్న యెట్టి ఆశ్చర్యమును లేదు. (ఎంగుఇండియా)

పుదుక్కోట రాజాగారిజన్మదినము

పుదుక్కోట, నవం 27:- పుదుక్కోట రాజాగారిజన్మదినము దినోత్సవము ఉద్యోగులందరు పురమండరమునడంపి, గ్లాండులోనున్న రాజాగారికి చిరాయురారోగ్యముల గోరుచు అభినందనపత్రమును వెండిగొట్టములో బెట్టి పంపిరి. ఈసందర్భమున బాలర విసోదములు వార్షికోత్సవముగూడ జరిగెను.

[illegible]

* 2 2 2 2 *

గృహులను గోరుచు పడలిరి.

లాంకమైదుపతకము

ఉత్తరమునకు వెళ్ళుట

వస్త్రపరిశ్రమను యెక్కువ యనుభవముగల జి. పాల్...

లాంకమైదుపతకము పుట్టిరి. నాలువస్త్రముల పరి...

ఆంధ్రమునాటికి పనితేమందుట వస్త్రపరిశ్రమయందు...

ప్రతిపక్షమునం దన్నివర్తమానమునకే వస్త్రములు...

ప్రజలకు కావలసినన్ని నడ్డులుండి అక్కరలేకున్నారని...

మిల్లుల అభివృద్ధి

అదేమిట? మిల్లులను తొలగించి కట్టివృద్ధి జేయవలె...

Table with 2 columns: Year (1913, 1924) and Value (e.g., 6500000, 7928000).

అనగా ప్రపంచము అంతటిలోను యిందు నూటికి 10...

లాంకమైదుపతకమును ప్రాచ్యదేశములను వచ్చిన దేమియు...

భారత దేశములోని రాజకీయ-సాంస్కృతికములను బ్రతి...

స్వదేశముననే ఖర్చు యెక్కువ లేదు

ఇంతయే? బ్రతుకులోనే ఖర్చు ఎక్కువగా లేదు. బ్రతు...

కూలి నెక్కువజేయవద్దు

ఇది వ్రాయనప్పటికి అర్థమువేయవారల ఖమ్ములు...

చలన అర్థము పరిశ్రమల ఖర్చులు చాల ఎక్కువగుం...

బ్రిటిషుదేశములో ముఖ్యము బట్టపరిశ్రమను గూర్చి...

యందును ప్రతియొక్కదా కనుపించక పోవుచేతను గతము...

ఒక హెచ్చరిక

నేనిచట సామాజ్యములో ప్రతిపండితులంతయుగూర్చి...

సిక్కుసంఘము

దొరతనమువారు తటస్థులుగా నుండురు

శ్రీమయిలవరం బాలభారతి సమాజమువారు

రాజమండ్రి చింతామణి

ఉక్కు-సంరక్షణము

టారిఫుబోర్డు నివేదికము

సర్వరము కార్యమునకు గడంగవలెను

టారిఫుబోర్డువారి నివేదికము యిట్లు దెలుపుచున్నది:—

“ఉక్కు-సంరక్షణచట్టము గావించిన 3 నెలలు తోపు గనే ఐదను అందు స్త్రీలకంపెనివారు యింక నధికము సంరక్షణగోరుట సహేతుకముగ లేదని మేము విచారించిన సాక్షులు కొందరు నూచించిరి. ఈవిషయమున చాలమంది సారబడుచున్నారు. కంపెనీవారు అధికము సంరక్షణ గోరలేదు. ధరలు తగ్గుటచే వారికి చట్టముప్రకారము ముట్టలసిన సంరక్షణ ముట్టలేదు గావున యిటువంటి అవాంతరములు వచ్చినపుడు జేయవలసిన సదుపాయములు చేసి చట్టమునందలి సంరక్షణయే అమలునకు వచ్చునట్లు జేయమని కోరుచున్నారు. ఈ కొర్రె-సహేతుకముగనే యున్నదని మేము దలంచుచున్నాము. మా నూచనలన్నియు ఉక్కు-పరిశ్రమయందు తయారగుదానినంతను సరసమైనధరలకు టన్ను రూ. 175 లేక 180 రూ. చొప్పున విక్రయింపబడునట్లు జేయుటకే నుద్దేశింపబడినది.

చట్టము గావించబడిన నాలుగుండి యాధరలు హెచ్చుకుండుటచే ఉక్కు-సమయోగింపువారిపై నధికబరువు మోపబడినట్లు, భావింపబడుచున్నది. జానువూస ప్రారంభమునందు 1923 సం॥ 40 టె తక్కువ ధరలేయించెను. చట్టము ప్రకారము ప్రజలపై నెక్కువ బరువుపడుట యానూచనలయందు గల పన్నులు విధించినపుడు ధర లధికమగువరకు జరుగనేరదు.”

టారిఫుబోర్డు ఉద్దేశములు

రెండు విషయముల నుద్దేశించి బోర్డువారు యాశీర్వాదముల జేసినట్లు దెలుపుచున్నారు. నాశియు రూపాయి మారకము హెచ్చుటచే తగ్గిపోయిన దిగుమతి ఉక్కు ధరలను సరి జేయుటకై నుంకముల విధించుటకును, యానుంకముల హెచ్చించుట కలన వ్యాపారమునందవసరమగు మార్పులజేయుటకును నుద్దేశించిరి. ఈ అల్పపరిమితిగల విచారణయందు నుంకములను యింక నెక్కువగా మార్పుటకు పీలులేకుండెననియు, కాని యిప్పుడు నూచించిన 7 లక్షల ధనసహాయము (బాంటీ) తే గాక మరి 21 లక్ష అధికముగా నీసుకున్నచో పరిశ్రమకు నష్టమువచ్చుననియు బోర్డువారు దెలుపుచున్నారు.

“ఉక్కు ఇనుముకంపెనీలకు వాటివస్తువులకు న్యాయముగా తగిన ధరలు ముట్టవలెను. అంతకు తక్కువైన కిట్టుబడి యుండదు. కంపెనీ వారి న్యాయముగ ధరలకు తక్కువ ధరలు ముట్టినప్పటి యవస్థలను గూడ జై పికి దెచ్చుకొనవలసియున్నది. దిగుమతి ఉక్కు-ధర హెచ్చిపోయినచో దేశీ యానుంకమును తీసివేయరాదు. కంపెనీవారికి రెండేండ్లలోపునైన టన్నుకు 180 రూపాయలకు ఇప్పుడలెకుండు ముట్టగలదని ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి నమ్మకము గలుగువరకు ఉంచవలెను. దిగుమతి ధరలు హెచ్చుక ప్రస్తుతరీతిని తక్కువగానే రెండేండ్లవరకు నుండినచో కంపెనీ వారికి కలుగునగున వరొకరీతిగా ముట్టిపోవునట్లు జూడవలెను. ఇండియాలో తయారుజేయువారికి నష్టమురాకుండ నుండదగిన అధమపుధరలైన కిట్టునట్లు జేయుటకై యిదియుద్దేశింపబడినది. ఈవిధముగ యత్నము లన్నియు సఫలీకృతములగుటకు లెక్కలు తీసికొననిది కాసనసభవారి యుద్దేశములు నెరవేరవలెవు.

మారకపు సమస్య

ఈ కిఫాయలు జేయకముందు మేము కొన్ని నిర్ధారణలు జేసికొంటిమి. కొన్ని నెలలవరకు నాశియుమారకము ధర రూపాయికి 16 పెన్సుకు తక్కువగాకుండ నుండునని నిశ్చయము జేసికొంటిమి. ఇది నిజమగునా కాదాయను విషయము మేము విచారించ వలెను. కాని మేము పరిష్కరింపవలసిన విషయము మారకపుధర చెదరకుండ నుండవలెననియే కోరును. ఒకవేళ మారకపుధర హెచ్చిపోయిన చాల యధికముగా హెచ్చునప్పుడు, అట్లేజరిగినచో చాల చిక్కులు లేటప్పించును. ఇండియా-పరిశ్రమను ప్రోత్సహించుటకు ప్రభుత్వమువారి యత్నములను ప్రతిఘటించుటకు వలసినది. దిగుమతి సరకుపై నూటికి 25 చొప్పున పన్నువిధించినచో రూపాయి 16 పెన్సుగా మారకము వున్నపుడు సంరక్షణ సరిపోయినయెడల మారకము 18 పెన్సు అయినపుడు 40 చొప్పున, 20 పెన్సుఅయినపుడు 56 చొప్పున పన్నువిధించవలసియుండును.

నిరవిధానావశ్యకత

ఇట్టికారణములచే ఉక్కు-కంపెనీవారికి అధికనష్టములు కలుగకుండ నిరవిధాన మేర్పరచవలసి యుండును. మారకము

18 పెన్సునుండి 19 పెన్సువరకు హెచ్చిపోయినయెడల తలెయము ఉక్కు ధర రూ. 4-12, బ్రిటీషు ఉక్కుధర 7 రూ. తగ్గిపోవును. ఇంకను 20 పెన్సుగా హెచ్చినచో టన్నుకు రూ. 6 ధర తగ్గిపోవును. కావున మారకముకంటే 19 పెన్సుకు హెచ్చిపోయినపుడు సంరక్షణనుంకము ఖడ్గిఉక్కు టన్నుకైన రూ. 6-20 పెన్సు అయినపుడు యింక రూ. 5 చొప్పున హెచ్చించెదమని ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించవలెను. ఇతరరకము యినుము దిగుమతులపై గూడ నట్లే నుంకములంధికము జేయవలెను. 20 పెన్సుకు మించినప్పుడుగూడ యారీతిగనే హెచ్చించవలెను. ప్రారంభదశలో నున్న అన్నిపరిశ్రమలయందుగూడ నిట్టి విధానమే యనుసరింపవలెను. మారకము లేకుండు పరిధివరకు నంతకాలము సంరక్షణ యత్నములందు యాచిక్కు ఉండనే యుండును. దీనిని కష్టపూర్వకము పీలులేదు. మరుగుపరచినను పరిశ్రమలయభివృద్ధికి భంగముకచ్చును.

మేము నిర్ధారణ జేసికొనిన రెండవవిషయం మేము ఉక్కుయొక్క ప్రైవేటు ధర కొన్ని నెలలవరకు తారీతిగనే యుండునని. బ్రిటీషు ఉక్కు-ధర మారుట కవకాశములులేవు. కాని యూరోపుఖండము ధరలు మారవచ్చును. బెల్జియము ధరలు యుద్ధమునకుతూర్పు మేరీటును నున్నచో ఆరీతిగనే యున్నవి. బెల్జియములో అవసరమగు దానికన్న యెక్కువ ఉక్కుతయారగుటచే కిట్టుబడి ధరకన్న 20 లేక 25 పిల్లింగులు తక్కువగా నమ్మగలిగినప్పటికినీ బెల్జియమున రైలులు దెలుపుచున్నారు. అదియే నిజమగుచో చివరకప్పుడైన బెల్జియము ఉక్కుటన్ను 71 పౌండులకు హెచ్చి పోక మానదు. కాని అట్లు హెచ్చుటకు చాలకాలముపట్టును. ఎప్పుడో హెచ్చిపోవుననుకానిపై నాదరువుజేసికొని మనము యేర్పాటులు జేసికొనుట అవసరమని మేము కలచితిమి.”

కాలానుసారముగ పనిజేయవలెను.

కిఫాయలన్నియు జేసిపడవ బోర్డువారు చివర కిట్టుముగించిరి. మేము ఏవియు నాలోచింపకుండ యాశీర్వాదముల జేయలేదు. చాలవిపులముగ సాక్ష్యములన్నిటిని పరీక్షించి దలిపితిమి. మేమునూచించు అధికపు నుంకములు ఖడ్గిఉక్కుపై కొన్నిటియందు రెండింతలధికముగాను యితర వస్తువులపై తక్కువగను యుండుటచే ఆరిదారణముగా నగుపడవచ్చును. కాని యికమిడు కాలానుసారముగ నడచుకొనుటకు తావు లేదనియు, యిప్పుడుజేయు యేర్పాటులు ప్రత్యేకావసరములకుగూడ తగియుండవలెను. ఉక్కుపరిశ్రమ ఇండియాలోనే స్థాపితముగావలెనన్న యంతవరకు సంరక్షణయవసరమే నివేదికయందు 22 నుండి 28 కేరాలలో దెలిపియుంటిమి. ప్రభుత్వమువారు, కాసనసభవారు ఆమోదించిన విధానమును అమలుజరుపుదురని స్పష్టముగా దెలియబరచినకాని పరిశ్రమయందు వ్రాతపనుల నిలపియుంచుటకుగాని నూతన పనులు ప్రారంభించుటకుగాని మూలధనము కురుకుట దుర్లభమగును. ఇండియాలో తయారుచేయువారు సహేతుకముగా గోరకగిన ధరలను మేము బాగుగ విచారించినపిదప నిశ్చయించితిమి. ఇప్పుడు నూచించిన అధికపుఖములు సరిపోవునని మేముదలచుచున్నాము. మాయభిప్రాయము తప్పయిననుసర్దుబాటుజేయుట కష్టముగాదు.

కంపెనీవారు ప్రతిసలయు వారికి ముట్టిన ధరలవివరమును ప్రభుత్వమువారికి దెలుపుచుండినచో తరచుగా జరుగు మార్పులను పరీక్షించుటకుపీలుండును. మూడేండ్లలోకంపెనీవారికి టన్నుకు 175 లేక 180 రూపాయలకు చాలయధికము ధరలుకట్టినట్లు దెలిసినచో ఇండియా ప్రభుత్వము వారు నుంకములనుతగ్గింప వచ్చును. ఇప్పటియావశ్యకతయేమన తగిన సంరక్షణ అమలులోనుండునట్లు జేయవలెను. సంరక్షణ చాలకుండునన్న ఆదినిరుపయోగమగును.

సంరక్షణయొక్క విలువ

మేము మొదటనూచించినవస్తువులు బాగుగా పనిజేసినచోలేనో పరీక్షింపవలసిన ఆవశ్యకత త్వరలో నావచ్చుమైనది. నుంకములను మార్పుచుండుటకుగల యాత్మేపణలను నుద్దించితిమి. సంరక్షణవిధానమునకు బూనుకొనినపుడు జరుగుచున్నవ్యాపారమునందు పోకర్తముకలగజేసికొనక పీలులేదు. ప్రభుత్వవిధానము ఒకసారిప్రకటించినపిదప నిట్టియాత్మేపణల నవసరము. ఇపు డనుజరించిన పద్ధతికి ప్రత్యామ్నాయజేయగగది ఒక్కజే. అసలన్న నుంకములను సగానికి సగము హెచ్చించినచో దిగుమతి ఉక్కుధరలు తగ్గిననుగూడ సర్దుకొనును. ఇప్పుడుజరిగిన సంగతులనుబట్టిజూడ సగానికిసగము హెచ్చించినను గూడ చాలకుండవచ్చును. కాని సంరక్షణవిధానమునకు సంబంధించిన యంకములను యిచ్చుటవలెను చర్చింపరాదు. విధానమును అమలుజరుపుటకుగూర్చియే చర్చించుటవలెను. ఉక్కు-సంరక్షణచట్టము అమలులోనుండు మూడేండ్లలో అప్పుడే 3 నెలలుగడచినవనియు, ప్రస్తుతమున్న సరకు చెల్లి పోయిన నూతన దిగుమతులపై నుంకములు బడిసంరక్షణ అమలునకువచ్చుటకు యింకను మూడునెలలు పట్టునని మేముదిశుకే నూచించియుంటిమి.

సర్వర చర్యవశ్యకత

పరిశ్రమను కాపాడవలెనని సాక్ష్యమైనంతవరకు సర్వర చర్యవశ్యకతను చర్యదీసికొనవలెను. ముఖ్యవిషయముగా గూర్చి యెట్టిసందేహము లేదు.

వాటినిగూర్చి మేము నివేదికయందు స్పష్టముగ దెలిపితిమి. నుంకములను హెచ్చుజేయుటకు గూర్చి విచారించెను. వార వెల్లడయినప్పటినుండి వర్తకమునందు స్థిత్యము సరికనది. ఇట్టి అవస్థగల వర్తకపరిస్థితులను సాక్ష్యమైనంత వరకు సాగొట్టుటలేదు. 1924 సం॥ ప్రారంభమునందు ముమ్మారుగా నన్నులేచిపోవునూచన లుండుటచే విదేశీఉక్కు అక్కర్తము దిగుమతి జేయబడినది. అట్లే యిప్పుడుగూడ జరుగును. లేక నన్ను మామూలు నీతికాలపుదిగుమతులు రాగలవు. కావలెనెంటునే భర్తకుగడంగ కుంజినచో నూతననుంకముల విధించిన పరిశ్రమ చేయరాదు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారి నిశ్చితాభిప్రాయమును త్వరలో ప్రకటించబడునని దలంచెదము. (అప్పుడే ప్రకటించబడినది.) మావస్తకు వచ్చిన సాక్ష్యమునంతను విభజముగా పరీక్షించి దానిననుసరించి, పరిశ్రమకు శ్రేయస్కరముగా పద్ధతులను, ప్రభుత్వమువారి కార్యమును సుశుభ్రజేయునట్లే ము తో మేము మా నిశ్చితాభిప్రాయములను చెప్పి దించితిమి. విదేశీయుల ధర యంతవరకు తగ్గినచో సరిగానెరుగవలెనేగాని, దోశపరిశ్రమ కెంతధరముట్టిచో విధిగాదెలిసికొన యవసరములేదు. కాని ఉక్కుపరిశ్రమలో చాలచిక్కుపడవశ్యలు సంభవించును. కాంటి నెంటు రూ. 100 యొక్కవవాడులోనుండుటచే కాంటి నెంటు బ్రిటీషుగరలో అత్యధికవృత్తాసమునవచ్చుటవలన నూతన యిచ్చుందుగా గోచరించుచున్నది. కావున యికముందెన్నడైన ఉక్కు-వ్యాపార సంస్కారణావశ్యకత వచ్చినపుడు పనినుజుజేసికొనుటకై యిప్పుడు ఉక్కుకంపెనీ విక్రయధరలన్నిటిని సరిగాపరీక్షించుండవలెను. కంపెనీవారిధరలను నెలవారగా పరీక్షించుచుండున యిటువంటి తేలికయగును. ఇకముందు విచారించబడు విషయములకు సంబంధించినవలెయే యింకను మిగిలియున్న నూచనలను వేరొకసారి ప్రకటించెదము.

బొంబాయి యినుపవర్తకుల సంఘము

యిండియా ప్రభుత్వమున కంపెనీ తలె

బొంబాయి నవంబరు 23-ఇండియా ప్రభుత్వ ఆర్థిక కార్యదర్శిగారికి యాదినపడవసారించిన తలె బొంబాయి యినుపవర్తకులు 20 పిరి. “ఇటీవల టారిఫ్ బోర్డువారి నూచనలపై ఇండియా ప్రభుత్వమువారిచే గావించబడిన తీర్మానము బట్టి యినుప సంఘము సంతోషము నిచ్చుచున్నది. మేము నూచించిన విషయను ప్రభుత్వముంగీకరించిన చొంటి విధానము యినుపవర్తకములొక్క యిచ్చుందులగుచోలగించుటకు జాతువైఖరిని దెలుపుచున్నది. చాలకాలమువలకుష్ట స్థిరముగ నిపరీశ్రమ ముండునట్లుగ యేర్పాట్లు ప్రభుత్వమువారు గావించెదరని నమ్ముచున్నాము.” (ఆ. (2))

సర్ బాసిల్ బ్రౌన్ కెట్టుగారిచర్యలనను

సికింద్రాబాదు, డిసెంబరు 1:—హైదరాబాదును సుదీనించుటకు యిండియా ప్రభుత్వపు ఆర్థికసంక్రమణ సర్ బాసిల్ బ్రౌన్ కెట్టును, నాతనిసోదరియగు హెట్టనాల్ గార్లు వచ్చిరి. సర్ బాసిల్ బ్రౌన్ కెట్టు రెవెన్యూ గారి అతిథులుగా వీరున్నారు. వీరిగోరవార్ధ మొకచిన్నవిందు తనివారమునాడు చేయబడెను. నేటికి ఆర్థికసభ్యుడు తనసోదరుడగు మేజరు బ్రౌన్ కెట్టుగారిలోనున్నాడు. రేపు ఆర్థికసభ్యుడు బొంబాయి బోవును. హైదరాబాదులోని చిత్రములన్నియును జూపుటకు నై జాముగారిఆర్థికసభ్యులను సర్ హైదర్ నవాబుజంగుగారు బ్రౌన్ కెట్టు గారితో నెడలెదము. (ఆ. (2))

దంతకుల హరి

తల పీసా 1-కి 0-4-0, వి. పి. సహా 0-1-4-0
దంతకులకు వైద్యము, రసపట్టు, త్రుప్పిపట్టులు, కుట్లకడిలిన దంతములు మొదలగునవి కారణములు. నొప్పిగల చోట చూచిన నుండులో కడిపి పెట్టిన కొప్పి కంటనే పోవును.

దంతచూరము

డబ్బీ 1-కి వెల రూ. 0-2-0 డబ్బా 1-కి 1-4-0
అవశ్యచూరములతో పండ్లతోముంటులన చిగుర్లు గట్టవడును. అట్లుండి రక్తము కారకుండును నోరుమర్దంధములేక యుండును. పండ్లుముత్యములతో లెల్లగా నుండును.
అమ్మలొలలనెల పిప్పి, ముప్పి, ముప్పి - బొంబాయి.

అరాజకులుగూడెందుల సానుభూతిని జూపువారిని గూడ నిరసింపవలెనని జార్జి బోనెపుగారు బొంబయి సమావేశమున నుపపాదించిరి. కాంగ్రెసునందు జేతనవారును, స్వరాజ్య పక్షమువారును దౌర్జన్యమును ఏమాత్రము నంగీకరింపజూయి. దౌర్జన్యరాహిత్యమును మానిపూవముగ నంగీకరించితిమి. యిది స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకుగాను దౌర్జన్యపద్ధతినవలంబించు వారందఱును దోషులని నిర్ణయించుటకు మనకెట్టి సాధికారమును లేదు. వారాపనులను తమకొరకుజేయుటలేదు. మాతృదేశ విహిచనమునకుగాను ప్రాణములనర్పించి ఆపద్ధతినవలంబించిరి. వారాపద్ధతుల నవలంబించునటు బలవంతపెట్టుచున్నది ప్రభుత్వము.

వారు. అందుచే నా ప్రభుత్వవిధానమునే ఖండింపవలెను. గాంధీజీ హత్యచే, ప్రభుత్వమును ఖండించుచు, విప్లవకారుల దేశాభిమానము విక్రమింపజేయుచున్నారని నడిచెను. విప్లవకారుల దేశాభిమానమును సరియగుమార్గమునకు ద్రిష్టపడెదల వారు దేశమున కెంతయో యాపకారము నొనగూర్చు గలుగుదురు.

వివిధ రాజకీయపక్షములు ప్రతినిధుల యవసంఘము వారు. అన్ని పక్షములకును కలిసి పనిజేయువిధానమును గురించి చర్చింప నున్నాడు. అట్టిచర్యయొక్క ఫలమువారుగాని, ముందుగానే పరిశీలన జరిపరాదు. సమాధానము కుదుర్చుటకు మార్గ మిదిగాదు.

మనమందరము సేకమైనతరువాత వెంటనే ముందునకు ఆడుగు పెట్టగలము. అంగ్లదేశము ప్రపంచమున కెల్ల గొప్ప సామ్రాజ్యము సేర్పరుచుకొని తనబలమును నిలువజేయుకొనుట కెట్టిప్రచర్యలైన యవలంబింపటకు సిద్ధముగనున్నది. ఈజిప్టుపై బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము లిఖించిన అసమానకరమును పరతుల గమనించినయెడల స్పష్టపడగలదు. భారతీయుల నెదిర్చి పోరాడుట కాంగ్ల దేశము సిద్ధముగ నున్నది. మనమందర మేకమైయున్నగాని లాభములేదు. కాంగ్రెసు భారతీయుల కందరకు కేంద్రస్థానము కాంగ్రెసు రాజకీయముగానే యుండవలెను. అందఱును అందు జేరవలెను.

వాతావరణస్థితి

1924 సం॥ డిసెంబరునెల 1వ తేదీ సోమవారము

ముఖ్యజిల్లాలు	తెలంగాణలో తేలికగా	తెలంగాణలో తేలికగా	తెలంగాణలో తేలికగా	తెలంగాణలో తేలికగా	తెలంగాణలో తేలికగా
	తేలికగా	తేలికగా	తేలికగా	తేలికగా	తేలికగా
గోపాలపురం	81.0	61.4	...	24.88	44.96
విశాఖపట్టణము	83.4	70.0	...	15.44	87.09
కాకినాడ	79.6	64.5	...	21.87	89.09
మచిలీపట్టణము	82.7	65.1	...	12.04	41.59
కర్నూలు	85.8	59.2	...	8.56	26.61
బళ్లారి	86.1	62.9	...	2.45	20.51
కడప	82.2	68.0	...	7.20	81.28
నెల్లూరు	81.8	69.4	...	21.29	87.98
మద్రాసు	82.2	69.8	0.08	20.95	50.74
కడపూరు	80.6	71.5	0.88	22.71	52.94
నేలమ	88.4	71.0	...	5.76	89.80
కోయంబూరు	89.0	70.8	...	10.29	22.29
తిరుచనాపల్లి	84.4	73.0	...	9.24	88.18
నాగపట్టణము	81.1	73.2	0.87	20.38	54.98
మధుర	88.5	73.0	...	5.01	88.58
పాంబన్	87.7	77.0	0.84	12.88	87.00
తిరునల్వేలి	0.14	17.36	28.84
తిరువేండ్రము	80.7	72.7	0.72	11.77	64.51
కొచ్చిన్	83.1	75.7	...	18.32	114.51
కాలికట్టు	91.8	72.7	...	19.11	117.16
మంగళూరు	92.4	73.1	...	4.18	125.68
బెంగళూరు	84.1	68.0	...	2.92	85.87
మేర్కార	75.1	60.4	...	5.50	125.46
కొడైకనాల్	61.4	51.0	0.06	9.46	62.18

సర్కారులలో మేములులేవు. రాత్రి వేడిమి 3 డిగ్రీలు తక్కువగానున్నది. కడపలో పగటివేడిమి 5 డిగ్రీలు తక్కువగా నున్నది. నెల్లూరులో పగటివేడిమి 2½ డిగ్రీలు తక్కువగా నున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని స్వల్పవర్షము పడవచ్చును.

ఆర్. ఎన్. సామూరు,
కార్యదర్శి.

మాంగుతును మయాంగుగారి తుమాపణ

బర్మాలో పెరినాజిల్లాలో అతిమహిమ కలగరంఘా ధ్యక్షుడగు మయాంగుగారు కాపిలేషను పన్ను చెల్లింపవద్దని బోధించిన తేదీన కేసులో ముద్దాయి తుమాపణకోరి పూర్వకము నివ్వించున కేసు రద్దుజేయబడెను. (ఆం. ప్రె.)

స్వరాజ్యవారము

నేటినుండి ప్రారంభమగును

నేటి (డిసెంబరునెల 1 వ తేదీ) నుండి స్వరాజ్యవారము ప్రారంభమగును. అందులకు పని సౌకర్యముకొరకు కలకత్తా నగరమును నేరుజేరు భాగములుగా విభజించి ఒక్కొక్క భాగమున నొక ఉపసంఘము సేర్పరచిరి. ఆయా భాగములలో నిన్న 30 వ తేదీ సాయంత్రము 12 బహిరంగసభలు జరుగు నటులను అన్నిసభలకును దేశబంధు దాసుగారువచ్చి కొన్ని నిమగ్నములు మాటలాడి వెళ్లునట్లును ఏర్పాటు చేయబడెను. ఈవారమంతయును బహిరంగ సభలును ప్రచారమును ధన సమార్థనమును జరుగుచునే యుండును.

దాసుగారి ప్రకటనము

30 వ తేదీ ఉదయమున దాసుగారి ప్రకటనము వెల్లడియైనది. “నిర్బంధశాసనముల నలుజరిపి చాల మందిని అరెస్టుజేయుటవలన కలిగినపరిస్థితులను గూర్చియు, బొంబాయి సభలలోకలిగిన ఫలితమునుగూర్చియు స్వరాజ్యపక్షమువారి కమయ శాసనసభలలోను దేశములోను చేయదలచిన పనిని గూర్చియు, ఈవారములోజరిగిన వివరింపబడును. ధనము వసూలుచేయబడును. ఎల్లవారును ధనసహాయము చేయగోరవలెను. వసూలుచేయబడిన ధనములో అధిక భాగము గ్రామముల అభివృద్ధికే వ్యయపరపబడును” అని దాసుగారు ప్రకటించిరి.

ఖడ్గర్పూరులో దాసుగారి పసంగము:

గ్రామపునర్నిర్మాణము

29 వ తేదీరాత్రి ఖడ్గర్పూరులో జరిగిన బహిరంగసభకు దాసుగారు వెళ్లగానే హార్ద్యను లపారముగా చెలగెను. 28 వ తేదీకుక్రవారమునాడురాత్రి కలకత్తాలోజరిగిన సెంటు ఆంధ్రాను డిస్ట్రబుషన్సమున లిట్టునుప్రభువుచేసిన ప్రసంగమునకు దాసుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. లిఖితములముగాగాని ఒక నిబంధనవలన గవర్నరు అమాత్యమండలిలో కార్యనిర్వాహకసంఘసభ్యులు నలుగురును ఇద్దరుమగ్గురుమాత్రమే వంతులును ఉండవలెనని నిర్ణయింపబడెను. అమాత్యవర్గమునందు హెచ్చుమందిచే నిర్ణయింపబడిన పద్ధతికి ప్రతికూలముగా నుంతులు శాసనసభలో ఓటియ్యగూడదని మరొక అతిభింత నిబంధన విధించినది. అందువలననే ప్రభుత్వపాద్యతను పహింపవలెనని నన్నుకోరినపుడు నేను నిరాకరించితిని. భిన్నరాష్ట్రములలో మంత్రులుగా పనిచేసినవారచే నిరసింపబడిన ద్వంద్వపరిపాలనమునందే స్వరాజ్యపక్షమువారు విశాసంతోషమును ప్రయోగించిరి. కేవలము విశాసనమే మాపక్షమువారి ఉద్దేశము కాదు. ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధానవిశాసనముతో పాటు గ్రామపునర్నిర్మాణముగూడ సరాసరిగ జరుగుచునే యుండవలెను. అపనిని జరుపుటకవసరమగు ధనసంపాదనముకొరకే స్వరాజ్యవారము వినియోగింపబడును. ఇటుల వసూలుచేయబడు సొమ్ము జాతీయకస్తు. ఈధనమును వసూలుచేయుటకును దానిని ఎంచెందులకు వ్యయపరపదకునో నిర్ణయించుటకును ఒకసంఘ మేర్పరపబడెను” అని దాసుగారు నడిచిరి. (ఆం. ప్రె.)

అలహాబాదు మతకలహములు

ఈకేసులను విచారణచేయుటకు ప్రత్యేకముగా నొక జడ్జినియమించెదరు. (ఆం. ప్రె.)

కరపత్రమున కాంక్ష

ఉక్కోజావో, అను క్షిణి కలకరపత్రమునకు వంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారు అంతు వేసిరి. (ఆం. ప్రె.)

వర్షమువచ్చినను నాటకము ఆడబడును.

బెజివాడ మైలవరంహాల్లో,

2-12-24 రాత్రి 9-30 మంగళవారం.

ది ఇండియన్ డ్రామటిక్ కంపెనీ,

బందరు.

చంద్రహాస,

మ. రా. శ్రీ డి. వి. సుబ్బారావుగారు, కుంభినకుడు.

దువబుద్ధి. రేట్లు మామూలు.

Ch. V. Ratnam K. V. Ramanyya Naidu
Manager. B. A. B. L. President

మహాత్ముని ఉపవాసము

ఘూర్జరతీజాయకళాశాల

అహమదాబాదు ఘూర్జరతీజాయ కళాశాలలో మహాత్ముడి ట్టుపన్యసించెను:

“కాంగ్రెసువాగు అసహాయోద్యమమును విరమించుటవలన జాతీయపాఠశాలల నన్నిటిని మూసివేయవలెనని గాని నాని ప్రభుత్వవిశ్వవిద్యాలయములకు చేర్చి వేయవలెనని గాని ఎవ్వరును తలపగూడదు. జాతీయపాఠశాలల యేర్పాటు ఇదివరకే జరిగిపోయినది. వానిని పోషింపవలసిన భారము రాష్ట్రీయకాంగ్రెసు సంఘములపైన నేయున్నది. “ఇదివరకేర్పరపబడిన జాతీయపాఠశాలలను పోషించుచుండుటయేగాక ప్రజలుకోరినపుడు క్రొత్తపాఠశాలలను గూడ ఏర్పరచుచుండువలెను.” అనుతీర్మానమును కాంగ్రెసు మహాసభవారామోదింపవలెనని నేను నూచించెదను. అసహాయోద్యమమునందు నమ్మకములేకపోయినను, కాంగ్రెసువారి తీర్మానమునందు గలభక్తిచే జాతీయపాఠశాలలలోనిదివరకు చేరినవిద్యార్థులెపుడు మరలప్రభుత్వపాఠశాలలలో చేరదలచినచో నెట్టి ఆక్షేపణయును అపఖ్యాతియును గూడలేదు. అసహాయోద్యమమును తాత్కాలికముగ విరమించుటవలన అచంచల బహిష్కరణవాదులు దేశమునందెందరు కలరో స్పష్టముగా తెలియగలదు. అసహాయోద్యమము జాతీయోద్యమముగా విరమింపబడినను వ్యక్తులుదానిని నెరవేర్చుట కెట్టి ఆక్షేపణయును లేదు. ఒక రాష్ట్రమువారు అసహాయోద్యమమును సాగించుటకు నిశ్చయించుచో అట్లు వారు సాగించుటకుగూడ ఎట్టి ఆక్షేపణయును లేదు గాని అంతకలహములును ద్వేషములును కలుగకుండ వారు మెలగవలెను. ప్రతి ఉద్యమమునకును ఉచ్చస్థి చదవల కలుగుట విధిగాన అసహాయోద్యమమునకు గూడ పోటు పాటులుతప్పవు గాని యీప్రభుత్వపద్ధతి తొలగనంతకాలమును అసహాయోద్యమము దేశమున ఏదోయొకవిధముగా జరుగుచుండుటయే నిశ్చయము.

హిందూ మహామృదీయమైతి ఎటులుండవలెను? సర్వ అవర్ణహిందువుల సంబంధ మెటులుండవలెను? రాట్నముయొక్క ఉద్దేశమేమి? అనువిషయములను ప్రత్యక్షముగ ప్రకటించునంతవరకే జాతీయపాఠశాలకును రాజకీయములకును ఏకీభావముండవలెను. ఈమూడువిషయముల పట్లను జాతీయ పాఠశాలలలో కలిగిన అభివృద్ధినిబట్టియే భావిచరిత్రకారులు ప్రభుత్వసంబంధమును వదలిన పాఠశాలల అభివృద్ధిని నిర్ణయించెదరు. ఈమూడువిషయములను స్వరాజ్యపక్షమువారును బహిష్కరణపక్షమువారునుగూడ ఆమోదించిరిగాని వానినిగూర్చి ఆయాపక్షములవారు చూడెడు దీక్షతోమాత్రమే తారతమ్యము కలదు. ఖడ్గరునందు కొంచమైన నమ్మకము లేకుండనే ఖడ్గరుప్రచారమునకు స్వరాజ్యపక్షమువారు ఆమోదించిరిని తలపగూడదు. ఒకరొకరివిషయమును తెలిపినపుడు తగినంత నిదర్శనము దొరకినగాని వారు చెప్పినది నిజము కాదని అనజెల్లదు. ఖడ్గరును పరిత్యజించుట ఎన్నటికిని జరుగదు. ఖడ్గరునందు నమ్మకము లేని విద్యార్థులు జాతీయవిద్యాలయములందు చదువుట స్పృహ కాలయాపన మని నేను నిష్కర్షగా చెప్పెదనుగా అని మహాత్ముడు నడిచెను. (ఆం. ప్రె.)

మృగసింహుని కల కేసు

అలహాబాదు హైకోర్టులో ఆపీలు

మట్రాముగ్నిసింహుని ఎన్నికలలో పోషించిన అభ్యర్థి ఎల్ క్షనుసిటిషను దాఖలుచేయగా నెగ్గినఅభ్యర్థి అక్రమపద్ధతులవలన నెగ్గెనుగాన అతనిఎన్నిక చెల్లగూడదని ఆగ్రాకమీషనరు రుచెప్పెను. ఎన్నికలకేసులను విచారణచేయుటకు ఒక కారమిచ్చుటకు శాసనసంఘమున కధికారములేదు. కమీషనరు విచారణచేసి హైకోర్టుకు ఆపీలులేదనుట కనలే అధికారములేదు అని ఆగ్రాకమీషనరు తీర్పుమీద అలహాబాదు హైకోర్టులో ఆపీలుచేయబడెను. ఆపీలుదారునిపక్షమున గోపీనాథశంకరాగారు వాదించిరి. “ఇదిచాలము ఖర్చుపయము. వెంటర్న పేటెంటు ఇండియా ప్రభుత్వ చట్టములలోని కొన్ని నిబంధనలకు వ్యాఖ్యానమును గూర్చి చాలచర్చ జరుగవలసి యున్నది. ఈచర్చవలన ముఖ్యాంశములు లేకునటు లున్నవిగాన రికార్డులను ప్రధాన న్యాయమూర్తి పంపవలెను. వానిని చర్చించుటకు ప్రధాన న్యాయమూర్తి హెచ్చుమంది న్యాయమూర్తులను నియమింపవలెను” అని న్యాయమూర్తులు లిండ్రే, కన్యాలాలుగార్లు ఉత్తర్వు వేసిరి.

ఆంధ్రపత్రిక

1924-వ సం. డిసెంబరునెల 1-వ తేది

సోమవారము

లిట్టనుప్రభువు విజృంభణము

జెంగాలు గవర్నరుగారు లిట్టనుప్రభువుగారు తరుచుగ విజృంభించుచున్నారు. దానుగానిని నిందించుటకును, తమచర్యను సమర్థించుటకును బూనుకొనుచున్నారు. ఇంతవరకు మూడుసార్లు వీరి ప్రసంగమును చదివియుంటిమి. ఎన్నిమార్లు జెప్పినను, తాము అరాజకము నణగద్రొక్కుటకు నిర్బంధవిధాన మవలంబించవలెనని బలికెదరు. కాని, సుభాషచంద్రబోసు, అనిలభరణరావు మున్నగు ప్రముఖులు అరాజకులని ఎవరును నమ్ములేదు. అట్టితరీ, వారు అరాజకులని జూపుభారము లిట్టను ప్రభువుగారిపై నుండును. ఆసంగతిని విడిచి, చట్టబద్ధులగు వారి కెట్టిభయముండదని తెలుపుట, వ్యర్థవాదము. చట్టబద్ధులైనవారో జెంగాలు గవర్నరుగారు నిర్ణయించెదరు. కోర్టులలో వీరి నేరమును రుజువుచేయ నశక్తురలేదు. ఎట్టి దుర్మార్గునిపై నయినను నేరమును స్థాపించి రుజువు చేయవలసియుండ, సుప్రసిద్ధులగు నాయకులను నేరములేకుండ కీక్షించుట భావ్యమని ఎవరును తలంపజాలరు. ఇంతకుమున్ను అరాజకకృత్యముల నెనర్చినవారు కోర్టులచే శిక్షింపబడిరి. కోర్టులలో వారి నేరమును స్థాపించుట కెట్టియిబ్బందియు గలుగలేదు. అట్టితరీ, యీమారు వేరుమార్గము ద్రొక్కనేల? ఎటుల జూచినను, స్వరాజ్యపక్షము నణగద్రొక్కుటకు జేసినవన్నగడయని తలచుట కనకాశ మేర్పడుచున్నది. ఇంకను తమ తప్పు సంగీకరించుటకుగాని, నిర్బంధములపై నేరము రుజువుచేయుటకుగాని లిట్టను ప్రభువుగారు బూనుకొనక, శుష్కపన్యాసముల నిచ్చిన నేమి లాభము?

బొంబాయిలోగూడిన నానాపక్ష సమావేశము నిర్బంధవిధానమును ఖండితముగ నిరసించెను. లిట్టనుప్రభువుగారిని సెబానెడి భారతీయులు గనుపించరు. ఇట్టిస్థితిలో ప్రతిపక్ష నిలుపుకొనుటకు తడవతడవ కొక ప్రసంగముగావించిన లాభముండదు. నిర్బంధవిధానము నవలంబించక ముందు, శాసనసభవారితో సేల సంప్రతింపలేదో, ఇంతవఱకు వీరు దెలుపరయిరి. హైకోర్టుజడ్జిల పరిశీలనమునకు ఇట్టికేసులను పంపకుండుటకు, వారంగీకరింపరను భీతియే కారణమని, లిట్టనుప్రభువుగారిదివరకు దెలిసియుండిరి. న్యాయాపధిపతుల పరిశీలనమునకయినను లోనుగాని నిర్బంధములకెట్టి ఆధారముండనో, యూహించుట సులభసాధ్యము. ఈమారిచ్చిన ఉపన్యాసములో, లిట్టనుప్రభువుగారు దానుగారి నధిక్షేపించుచున్నారు. కారణమేమి? మంత్రిపదవిని స్వీకరింపుడని యడిగిరపుడు, దానుగా రంగీకరింపలేదట. దానుగా రంగీకరించి రనుకొనినను, లాఆర్డరు రక్షణ రిజర్వుడు శాఖయై యుండెను. అట్టి తరీదానుగా రెవరికి బాధ్యతవహించెదరు? సంపూర్ణ రాష్ట్రస్వపరిపాలన మొనగి, దానుగారికి పరిపాల

నాబాధ్యత నొసగుచో, లిట్టనుప్రభువుగారు వైచిన పంచెమున కర్థముండును. లేనియెడల, దానుగారి నధిక్షేపించుట వ్యర్థము. రిజర్వుడు శాఖా పరిపాలన కవలంబించెడిపద్ధతులు మంత్రుల కిష్టముగానిచో, వారు తమపదవులకు రాజీనామా నిచ్చుట కన్న వేరేమియు జేయజాలరు.

ఆ కారణముచే, మంత్రిత్వ నిరాకరణమునకును ప్రస్తుత నిర్బంధప్రయోగమునకును ముడిబెట్టుట, నిరర్థకము. వివిధపక్షనాయకులపై విశేషభారము గలదని లిట్టనుప్రభువుగారు మందలించుచున్నారు. నిజమే. అట్టిభారమును మోయువిధ మాలోచించుటకే వారందరును బొంబాయిపగరమున గూడిరి. సంయోగమే స్వరాజ్యమునకు మార్గము జూపునని కనుగొనిరి. లిట్టనుప్రభువుగారు గావింప నెంచిన విభేదప్రయత్నమును నివారింప సమకట్టిరి. సత్యరస్వరాజ్యసిద్ధికై కలిసి కృషిసలుపవలెనని సంకల్పించిరి. జాతీయోద్యమమునందు అరాజకమునకు చోటులేదని, అన్నిపక్షములవారును ప్రకటింపవలెనని లిట్టనుప్రభువుగారు గోరుచున్నారు. బొంబాయి సభలో నావిషయము స్పష్టపరచబడెను. గాంధీ మహాత్ముని నాయకత్వము నెల్లరును శిరసావహించుటచే, అరాజకమార్గము నతడు ప్రోత్సహించరనని ఎవరును తలంప వీలులేదు. ఆవిషయమై లిట్టనుప్రభువుగారికన్నను, ప్రజానాయకులకు వేయి మడుంగుల అధికానక్తి గలదు. మహాత్ముని చార్లస్టరాహిత్య సిద్ధాంతము, ఖండతరములందు గూడ ప్రతిద్వనించుచున్నది. అట్టితరీ, లిట్టనుప్రభువుగారి కర్ణపుటముల నది చొరలేదా? అహింసను కాపాడుటకై, ఎల్లరును ప్రయత్నించు చుండ, తామే ముఖ్యరక్షకులమని లిట్టనుప్రభువుగారు దెలుపుటయు ఇతరులను నిరసించుటయు, కడువిచిత్రముగ దోషక మానదు.

అహింస నవలంబించనివారు కొలదిమంది యున్నచో, అట్టివారు చెలరేగుట కవకాశము లేకుండుటకు, ప్రజాశయ సాఫల్యమేమార్గముగాని, తీవ్రనిర్బంధము మార్గముగాదని, ప్రాజ్ఞులు హితమొసగుచున్నారు. అట్టివాని హితమును నిరాకరించి, బొంబాయి తీర్మానముపట్ల నిర్లక్ష్యముజూపి, తామే సర్వజ్ఞులమని లిట్టనుప్రభువుగారు విట్టవీగుటవలన, ప్రస్తుతస్థితికి వారే సంపూర్ణ బాధ్యత వహింపవలసియుండును. ప్రజల కెట్టిబాధ్యతయు లేదు. లిట్టను ప్రభువుగారి చర్యలు భారతీయులకు నష్టము గలిగించుటకు మారుగ, లాభమునే గలిగించినవి. వివిధ పక్ష సమ్మేళనమునకు మార్గముజూపినవి. స్వరాజ్యవాంఛను ఇంకను నెక్కుడుగ పురిగొల్పినవి. రీడింగు లిట్టనుప్రభువుగారి సమయమున స్వరాజ్యసిద్ధిని చేరువకుదెచ్చిరి, చరిత్రకారుడు లిఖింపక మానదు. కాని, వారు తలచెట్టి సత్యమునకు వ్యతిరేక ఫలితముమాత్రము గనుపించినది. తాను రాజప్రతినిధిగాని జెంగాలు గవర్నరుగాని యన్నచో, నేమి జేసియుండునో, గాంధీమహాత్ముడు ఈవారపు “యంగుఇండియా” పత్రికలో వివరించియుండెను. నిర్బంధ విధానమును సమర్థించుటకుగాను, ఇంగ్లీషుమిత్రు లిరువు రీప్రశ్నను మహాత్ముని అడిగియుండిరట.

భారతీయ నాయకులను వెంటనే పిలిచి, సందర్భముల నన్నిటినివారికి తెలిపి, మహాత్ముడు వారి

నలహాను గైకొనియుండెడివాడు. సుభాష చంద్రబోసుగారికి తమ యనుమానములను వివరించి, వారి సమాధానమును ప్రకటించియుండెడివాడు. దేశబంధుదాసుగాని పిలచి, స్వరాజ్యపక్షమునగల యనుమానితుల చర్యలకు వారిని బాధ్యులుగ జేసెడివాడు. ఇందుమూలమున శాంతిని రక్షించెడివాడు. లేనియెడల, తనకు, జేరిన వర్తమానము అసత్యమనియెనను రూఢియయ్యెడిది. ఇదంతయు రాజప్రతినిధికి, శాసనసభ యందు విశ్వాసము లేనపుడుగాని, శాసనసభలను కూర్చుటకు వేళ లేనపుడుగాని జరిగియుండెడిది. సందిగ్ధస్థితి తొలగిపోయినపిమ్మట, మహాత్ముడు వ్యాధికారణమును గనుగొనుటకు, ప్రజాప్రతినిధులతో సంప్రతించి, వారి నలహాప్రకారము సంచరించెడివాడు. అప్పుడు పాలకునికిని శాసన సభకునుగూడ సమాన బాధ్యత ఏర్పడును. మహాత్ముడు తెలిపినటుల, ప్రస్తుతవిధానము బలప్రయోగము నాధారము జేసికొనుచున్నది. ప్రజాభిప్రాయమును కనుగొనుటకు ఏరాజప్రతినిధియు బూనుకొనుటలేదు. ప్రజాభిప్రాయమును ధిక్కరించుట వీరికి పరిపాటి యయినది. ఇది మితిమీరుటచే, దేశమంతయు పాలకుల చర్య నేకగ్రీవముగ ఖండించుట తలస్థించెను. లిట్టనుప్రభువుగారి విజృంభణకు, వాదోపవాదములు ప్రతికీయలు గావు. స్వరాజ్యసంపాదనకై గాఢ ప్రయత్నముల జేయుటకన్న అనుకూలమగు మార్గమింకొకటి గనుపించదు.

దానుగారి ప్రతిక్రియ

నిర్బంధవిధానమునకు ప్రతిక్రియ ఏమి? ప్రస్తుతస్థితిలో నిర్మాణకార్యక్రమ మొక్కటియే ప్రతిక్రియయని మహాత్ముడు దెలుపుచున్నాడు. కాని కేవల “రాజకీయ” ప్రతిక్రియయే యుండవలెననియు, ఆర్థిక, మత, సాంఘిక వ్యవహారములను వీనిలో జొప్పించుట పాడిగాదనియు, గాంధీమహాత్ముని హితోపదేశము వెట్టి యూహలపై నాధారపడియున్నదనియు దలచెడివారు మితవాదులలో మాత్రమేగాక, జాతీయవాదులలోగూడ గలరు. లాలా లజపతిరాయిగారి విమర్శన మిందు కొక యుదాహరణము. సత్యమూర్తిగారు మొన్నటిదిన మువనగనించుచు కాంగ్రెసు “రాజకీయసంఘముగ” నుండవలెననియు, “ఆచరణయోగ్యమగు రాజకీయ” కార్యక్రమమును నిరూపింప వలెననియు సూచించిరి. రాజకీయమనగ సర్థమేమి? పరాధీన దేశములకు నిజమగు రాజ్యాంగవిషయములు లేవనియే జెప్పవచ్చును స్వపరిపాలనమును సంపాదించినపిమ్మట, రాజ్యాంగవిధాన మేర్పడును. ప్రస్తుతస్థితిలో, రాజకీయ వ్యవహారములు విన్నపములతోను, అసమ్మతితోను అంత మొందుచున్నవి. స్వతంత్ర సుపయోగించి, స్వరాజ్యమున కవసరమగు పక్షితులను గలిగించినపుడే, స్వాతంత్ర్య సాధము నిర్మితమగును. రంగస్వామి అయ్యంగారు నుడివినటుల, బొంబాయి సమావేశములో తీర్మానింపబడిన స్వరాజ్యవిధాన నిర్మాణ మంత ముఖ్యమయినది గాజాలదు. స్వరాజ్యవిధానమును బ్రటిషు ప్రజల లంగీకరించుటకు, తగిన బలమును ప్రజలు సంపాదించుటయే ముఖ్యమని రంగస్వామి అయ్యంగారు తేటపరచిరి. ప్రజాశక్తిపై ననే, స్వరాజ్యసిద్ధి

ఆధారపడియుండును. అట్టి శక్తి నికనయినను ప్రజలు సంపాదించుచో, స్వరాజ్యము వెనుకకుబోవుట సహజము. ఈ సంగతిని, దేశబంధు చిత్తరంజన దాసుగారు గ్రహించినందుల కెంతయు సంతసిం చెదము. శాసనసభలకు, వెలుపల జరుగవల సినవి యధికముగ నున్నదని, దాసుగారు తేటపరచుచున్నారు. నిర్బంధ విధానమున కీయదగిన జవాబు గ్రామనిర్మాణమే ననియు, గ్రామముల వంకకు మరలి పునర్నిర్మాణమును చేపట్టవలయు ననియు, దాసుగారు హెచ్చరించుచున్నారు. గ్రామ ములలో సుత్సాహము గలిగించి, ప్రజలందఱును దేశమాతపిలుపుకు సంసిద్ధులగుటలు జేయవలయు నని, దాసుగారు కోరుచున్నారు. గ్రామ పునర్ని ర్మాణావశ్యకతను, మొదటినుండియు ప్రతిపాదించు చుంటిమి. ఏకారణముచే నయిన నేమి, ఇక్కా ర్యము కొనసాగ నందులకు చింతించెదము మహాత్ముని నిర్మాణకార్యక్రమమునకు గ్రామ పున ర్నిర్మాణమే, ముఖ్యశీలమగును. ఈవిషయమున మహాత్మునిమొఱ లరణ్యరోదనములయ్యెను. కాని నేడు మ ర ల దీని యావశ్యకత గుర్తింపబడుట సంతసప్రదము. ఆంధ్రదేశమునందు, ఈవిషయ మున అంకురార్పణ జరుగుచున్నది. సీతానగరము నందు, సుబ్రహ్మణ్యంగారు ఆశ్రమమును స్థాపించు చున్నారు. ఏ రిడివరకే కొనసాగించుచున్న పున ర్నిర్మాణ ప్రయత్నము, ఇకముందు త్వరలో సఫల మగుగాక యని గోరెదము. కడచిన ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సభలో, ఆంధ్రప్రముఖులు గ్రామములలో వసించి, గ్రామోద్ధరణకు బూసవలయు నని, తీర్మానింప బడెను. గ్రామమే హిందూదేశమునకు బునాది. ఆధునిక పరిస్థితులక్రింద గ్రామజీవిత మెంత చెడి నను, గ్రామపు బునాది ఇంకను పూర్తిగ దొరికి పోలేదు. నగర ప్రాముఖ్యము, యూరపునందువలె మితిమీరలేదు. ఇకనయినను గ్రామముల దుస్థితిని తొలగించి, ప్రజలకు స్వయంశక్తిని అలవరచిన, అసతికాలములో స్వరాజ్యము సుస్థాపిత మగునను టకు సందియములేదు. అందుచేతనే, కేవలము అస మృతి తీర్మానములవలన ప్రయోజనము లేదనియు, గ్రామ పునర్నిర్మాణమును చేపట్టటయే కర్తవ్య మనియు, దాసుగారు హితమొనగుచున్నారు. గ్రామ స్థులకు స్వరాజ్య మేమియో తెలుపవలయుననిన, వారికి దెలిసెడిభాషలో జెప్పవలయును. అంతియ గాని, ఆస్తి లియా అమెరికా రాజ్యాంగవిధానము లను వారి యెదుటబెట్టి లాభములేదు. ప్రజలకిపుడు, కడుపునిండ తిండియు కట్టుకొనుటకు బట్టయు కల వై నవి. వారిపుడు దుర్భరదారిద్ర్యము ననుభవించు చున్నారు. ఆసంగతి వారికి స్వయముగ దెలిసినవిష యము. ఇది నిజముకాదని తెలుపుటకు, ఎవరెన్ని అంకెలను ప్రచురించినను, వారి యభిప్రాయము మారజాలదు. మహాత్ముడు ప్రజాసామాన్య హృద య మెరిగి యుండుటచే, స్వరాజ్యమునుగూర్చి వారికి దెలిసినభాషలో బోధించెను. విద్యార్థికులు మహా త్ముని యుద్దేశ్యమును తిన్నగ గ్రహింపజాలక అతడు రాజకీయ వివేకశూన్యుడని తలంప నారం భించిరి. కాని మహాత్మునిసందేశము, ప్రజలకు సుల భముగ బోధపడెను. లజపతిరాయి మొదలగు రాజ కీయవేత్తలకు మహాత్ముని ప్రతిపాదనములు అసం గతములుగ దోచుచున్నవి. ప్రతిగ్రామమునందును

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

గాంధీ మహాత్ముని వూజానిధి

లక్షరూపాయలు సమర్పించవలెను

1.12.24

యథా శక్తి ని తోడ్పడుడు

చందాలు	కోశాధిపతి కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారికి చేరిన వసూలు	కోశాధిపతివద్దను, ఇతరత్రను వసూలు మొత్తము
ఇదివరకు 50601-14-8	ఇదివరకు 24556-1-8	ఇదివరకు 24781-1-8

అపూజానిధికి సొమ్మునుబంపు చిరునామా:—కా.నాగేశ్వరరావు, నెం.7, తంబు శెట్టిపేడి, మద్రాసు.

నిర్మాణ కార్యక్రమమును శ్రద్ధతో నిర్వహించుచో, జాతీయసఖ్యము తప్పకబలపడును. కద్దరునిర్మాణము పూర్తియై కట్టుకొనుటకు బట్టయు కడుపునిండ తిండియు లభించును. ప్రజాసామాన్యము, విద్యార్థి కులను భేదములేక, ఎల్లరును ఒక్క గంభీరనాద ముతో స్వరాజ్యప్రకటనము గావింపగలుగుదురు. నిర్మాణకార్యక్రమము రాజకీయమా, సాంఘికమా, ఆర్థికమా యను శంకలతో ప్రొద్దుబుచ్చు నక్కర లేదు. రాజకీయ, సాంఘిక, ఆర్థిక, భౌతిక విభాగ ములు మానవజీవితమునం దుండుజాలపు. తాత్కాలిక సౌకర్యముకొరకు, మానవు డిట్టి విభేదములను బెట్టుకొనినను, ఇవియన్నియు అవినాభావసంబం ధముగలవి. ఐకమత్యము, అన్ని యద్యమములకును మూలాధారము. జీవితసంతృప్తి అన్నిటికిని యవ సరమే. అహింస, ఏమార్గమున కయినను ముఖ్యమే. స్వరాజ్యమునందు “స్వ” యనునదియే ముఖ్యము. “స్వ” చేకూరిన, మిగిలిన ద తి సు ల భ ము గ చేకూరును. స్వాతంత్ర్యము జీవితమున కంతకును వర్తించును. స్వశక్తి ప్రవర్ధనముతో, స్వాతం త్ర్య ప్రవర్ధనముగూడ సిద్ధించును. చిత్తరంజన దాసుగారిబోలు నాయకశ్రేష్ఠులు తలపెట్టునెడల, బెంగాలునందు గ్రామపునర్నిర్మాణము అసతి కాలములో సిద్ధించుట కెట్టి యభ్యంతర ముండ జాలదు. గాంధీ-దాసు ఒడంబడిక ననుసరించి, కాం గ్రసునందలి ఉభయపక్షములవారును నిర్మాణ కార్యక్రమమును శ్రద్ధతో నిర్వహించుట యవసరము. ఈవిషయమై నింకను భేదాభిప్రాయముల తెలుపుట పాడిగాదు. దాసుగారి ప్రేరేపణమూలమున, బెం గాలురాష్ట్రము గ్రామపునర్నిర్మాణమునకు గడంగు నని విశ్వసించవచ్చును. ఆచార్యప్రఫుల్ల చంద్రరాయి గారిదివరకే నిరంతరకృషిసలిపి, పునాదులను బలపరు చుచున్నారు. బహిష్కారపక్షమువారికి మరెయొక కార్యక్రమము లేకుండుటచే, దీనిపైననే తమ దృష్టిసంతకసలిపి, కార్యసిద్ధికిబూనుట ధర్మము. కేవల వాదోపవాదములచేగాని, గంభీరోపన్యాస ములచేగాని, విశేషప్రయోజనముండదు. స్వరాజ్య సంపాదనకు, దేశమునందిపు ఉత్త్యంత ప్రోద్బలము గలిగినది. ఈ యనకాశమును స్పృహబోసెయక, స్వరాజ్యము గ్రామము లన్నిటియందును, సుస్థాపిత మగునటుల ప్రజలు కృషిసలిపేరేని, గాంధీ-దాసు ఒడంబడిక సార్థకమగును.

అహింసయే ముక్తిమార్గము
అమెరికను పండితులగు వార్డుగారు మొన్నటి దినము, యుద్ధముల సంతరింపజేయు మార్గమును సూచించుటలో, గాంధీమహాత్ముడు బోధించిన

అహింసామార్గమే యత్కుప్తమని తెలిపిరి. అహిం సావశ్యకతవిషయమై వార్డుగారు చూపిన పట్టుదల యు, భావాతిశయమును, మిగుల ప్రశంసార్హములు. పాశ్చాత్య ప్రపంచము జరిపెడి యుద్ధము తెలుల అమానుషములో ఏరు కనులగట్టినటుల వర్ణించిరి. ఆధునికయుద్ధములందు, శౌర్యధైర్యప్రకటన మయి నను గానరాదు. ప్రజలను నిర్ణయతో చంపుటయే యుద్ధఫలితము. ప్రస్తుతయుద్ధములు, రాసాయనిక పారిశ్రామిక యుద్ధములు. మనుష్యవధకై శాస్త్రజ్ఞులు అపూర్వసాధనలను కనిపెట్టుచున్నారు. పరి శ్రమల యజమానులు అట్టిసాధనలను తయారు జేయించి కుబేరులగుచున్నారు. ప్రజాసామాన్యము మాత్రము దుర్భరస్థితి ననుభవించుచున్నది. యుద్ధ పరికరములను తీసివైచి, అహింసామార్గము నవలం బింపవలయుననియు, దౌర్జన్యమును దౌర్జన్యముచే గాక అహింసచేతనే సాధింపవలయుననియు, మహా త్ముని నాయకత్వముక్రింద హిందూదేశము ప్రపంచ మునకు మార్గము జూపగలదనియు, ప్రాథమరు వార్డు గారు భారతీయులకు విన్నవించుచున్నారు. ఇట్టి సందర్భములలో అమూల్యమగు నీ యనకాశమును భారతవర్షము జారవిడుచుట న్యాయమా?

విదేశ వార్తలు

తురుష్క-విధానము

ప్రభుత్వకార్యక్రమము
కాన్స్టాంటినోపిలు, నవం 28:-టర్కీలో విదేశపునెట్టు బడికి భయము లేకుండ ఆభయముల నొసరి విస్తారముగ ప్రవేశ దెట్టుట కేర్పాటుజేసి దేశపుపరపతిని నిశ్చిన్నజేసెదమని భరిజే గారనిరి. క్రొత్తప్రభుత్వమునందు జాతీయసభవారు విశ్వాసము నుజూపిరి.

చోటజనరు ఆత్మహత్య

లండన్, నవం 28:-నేలేల చోటజనరుఅనునామె ఇండి యాలో హైకోర్టున్యాయమూర్తి భార్యయట. నిద్రపట్టుక బాధ పడుదుండెడివట. పంచాయతీ ఆపుజేయబడెను. ఆమెయే స్వంతజైద్యము జేసికొనుమండెనని తల్లిడి తెలియజేసెను. లండ నులో చదువుకొనుచున్న కొడుకు పరత్తుకాళ్ళను ఇండియాకు పోవుట మానుకొనెను.

ఫ్రెంచి విద్యార్థికులు

భారతదేశముతో సంబంధము
ప్యారిస్, నవం 28:-ఇండియాలో విద్యార్థివిషయముల సంబంధమునెర్పాటుజేసికొని యభివృద్ధిజేయుటకొకసంఘమును కొందరు ఫ్రెంచి విద్యార్థికు తర్పాటు జేసికొనిరట.

ఈజిప్టు పరిస్థితులు

అడ్డీ పాషా గారి ప్రకటనము

మహిమోదయ పార్లమెంటు సభ్యుల అరస్తు

కాంగ్రెసు రాకపోకలు అరికట్టబడుట

విద్యార్థుల నిరాకరణోద్యమవిధానము

మగ్నోన్నా గారి ఖండనము

లీపెల్, నవంబరు 28:— బ్రిటిషు సేనలు ఆల్జీరియ నడుచెను. కొందరు చనిపోయిరి. వివరములు లండనులో యింకను తెలియలేదు.

ఇప్పుడు తిరుగుబడిన సూడానుపటాల మొకటి గత ఆగస్టుమాసములో జరిగిన ఆల్జీరియ కారణము. సూడాను తిరుగుబాటు నిజమని ఇంకను లండను చెరలేదు. స్థానిక తిరుగుబాటుగానే ఆగిపోవు ననుకొనుచున్నారు. సూడాను దేశీయ సేనలలో ఈజిప్టువారు జేసిన ప్రచారము దీనికి కారణము.

కాంగ్రెసులో నన్ను ఈజిప్టు సేనలు తొందరను కలుగ జేయుటలేదు. 200 వైరుకులే తిరుగుబడినట్లు. తక్కిన వైరుకులే తిరుగుబాటు నణలించుట తోడ్పడుచున్నారు. నేటికి సూడాను రేవునుండి ఈజిప్టుదాళ్ళేను సేనలు వచ్చును.

కెయిరోలో తింతులు ఎచటెచట కలెనో తెలియలేదు.

కాంగ్రెసు పరిస్థితులు భయపడునట్లు లేవు.

విద్యార్థుల ఆక్షేపణ

ప్రస్తుత ప్రభుత్వ కార్యక్రమము బాగులేదనియు అసహాయోద్యమము నవలంబించవలెననియు విద్యార్థులు సభజేసిరి.

మంత్రుల బెడదంపు

27 వ తేదీని అరస్తు జేయబడిన ముగ్గురు జనులు పక్ష ప్రముఖులను ఈజిప్టు ప్రభుత్వ సభకు జేసినగాని రాజీనామా నిచ్చెదమని మువ్వరు మంత్రులు బెడదించ బ్రిటిషువారు తక్షణ మాప్రకారము జేసిరి. అందుచే ఉపద్రవము తొలగెను.

విద్యార్థులకు పోవుటలేదు

విద్యార్థులు సమ్మెకట్టి పాఠశాలకు పోవుటలేదు. కొద్ది చుండే యున్నను పాఠశాలలను సాగించెదమని విద్యాశాఖా మాత్యుడు ప్రకటించెను.

జాతి సమితి

ఆంగ్లో ఈజిప్టు కనువును జాతీయమితికి తెలుపవలెనని ప్రాతప్రధానామాత్యుడు రుషీరు పాషా గారిని. ఈ విషయమై ప్రభుత్వమువారు రింతవరకు చర్యను దీసికొనకుండుట ఆశ్చర్యకరముగి.

పెరిషియో సహాయము

ఈజిప్టు తరపున ఈ విషయమై జాతీయమితిలో కడల్చు నని తెలియుచున్నది.

కెయిరోలో బ్రిటిషు కట్టుదిట్టములు

కెయిరో అంతయు నెమ్మదిగనున్నది. బ్రిటిషు ఆర్మీక దళములు కాల్యములు వైమానికదళములు కలయించుచున్నవి.

బ్రిటిషువారు ముగ్గురు ఉద్యోగుల విషయమై నెరవేర్చు వలెనన్నవరకు తేవో ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారు ఆడుగు చున్నారు. ప్రస్తుత క్లిష్ట పరిస్థితులు చట్టానివేదన సంగతు లన్నిటిని ఆలోచించవలెననిరి. జనులు పాషా గారు లండనులో నున్నపుడు బ్రిటిషు మంత్రివర్గమువారు చర్చించుటకు సిద్ధముగ నుండు వాలుసవిషయములకు ఈజిప్టు ప్రభుత్వమువారి చర్య అడ్డురాకూడదు.

ఈజిప్టు ఆక్షేపణగూర్చి ప్రెంచి పార్లమెంటులో వచ్చెనుగాని అయ్యది గూడుదాఖ లాయెను.

బ్రిటిషు ఆంత్యసందేశమును

ఖండించుట

మగ్నోన్నా గారు

లండను, నవంబరు 28:— సర్దారు సర్ లీస్టా గారు చాల మంచివారనియు విశ్వసనీయు డనియు చాల మెచ్చు

కొని ఆతనిని జంపినందులకు చాల విచారకరము. ఈజిప్టు వ్యవహారమును పరిష్కారము గా లేదని భయపడెను. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు రీవిషయమై ప్రవర్తించినసంగతి ప్రపంచములో బ్రిటనుకు తెలవంపుగనున్నది. ఈహత్యలన బ్రిటిషువారు ప్రకటించుటచే గల్గిన ఫలితములు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ఈజిప్టు ప్రభుత్వవిధానము తప్పని వారికితోచు చర్యను దీసికొన్నచో గలుగకపోయెడిది. బ్రిటిషుగౌరవమును కార్మికపక్షమువారు సదా మనసున బెట్టుకొనిరి. బ్రిటను ఉద్యోగులను గాపాడవలెననిరి. ఈ ప్రకటనలను జేయుటకు బదులు ఈజిప్టుతో ఒడంబడిక కుదురునట్లు కార్మిక ప్రభుత్వమువారు ప్రవర్తించి యుండెడివారు.

ఈజిప్టు పరిస్థితి లన్నిటిని బ్రిటను జాతీయమితికి తెలియ జేసెదరని ఆశించెదను. జాతీయమితి ఉత్తరువును దీసికొనవలెను. అటులయిన నే బ్రిటను తన చర్యను సమర్థించుకొనగలదని మగ్నోన్నా గారు రినిరి.

ప్రెంచివారు జోక్యము కలుగజేసికొనరు

ఈజిప్టు పరిస్థితులందు ఏవిధముగ గూడ ప్రెంచి ప్రభుత్వమువారు జోక్యము గలుగజేసికొనరని తెలియుచున్నది. కొన్ని పత్రికలు జాతీయమితి ప్రమేయమును గల్గించుకొనవలెననుచున్నవి. కొన్ని మాడవనుచున్నవి.

ప్రెంచి పత్రికా వాఖ్యలు

ఈజిప్టు స్వాతంత్ర్యము కొన్ని పరతులకు లోనై ఇవ్వబడెననియు బ్రిటిషు కోర్కెలను ఖండించుట తప్పనియు ఈ కోడి ప్యారిసు పత్రికలో పెర్టినాన్సు అనునాతడు వ్రాసెను. గ్రేటు బ్రిటను తన ప్రతిష్టకు భంగము లేకుండ ఈజిప్టుకు ఇవ్వవలసిన సౌకర్యముల నిచ్చెనని లాయ్ డేలీ పత్రిక వ్రాసెను.

జవరు పాషా విధానము

సక్రమ పరిస్థితులను నిలబెట్టుట చాల ముఖ్యమనియు, దేశములో కాంతికి భంగము లేకుండ తానును సహోద్యోగులును ప్రవర్తించెదమనియు, తమ బాధ్యతను గుర్తించిమనియు, కాని బ్రిటను ఈజిప్టు యెడల ఇదివరకున్నట్లే సుహృద్భావమును సాగించునని తెలంచుచున్నారమనియు, ఈజిప్టుకు బ్రిటను తగవు వచ్చిన ఏమంత్రివర్గమునకైన చిత్కేయనియు అదే సానుచున్న ఈజిప్టుకు సప్రదాయకమనియు జవరు పాషా గారు తెలియ జేసిరి.

ఇండి వెండెంటు

కార్మిక పక్షమువారి ప్రకటనము

సర్దార్ హత్యను ఖండించుచు ఈ విషయమై ప్రభుత్వమువారు రవలంబించినవిధానముతుడు సూడను తమరాజ్యము జేసికొనుటయగుననియు వైలునది నీటిసప్లయని స్వాధీనము జేసికొనుటచే ఈజిప్టుకు నష్టమనియు బ్రిటిషు ప్రతిస్పంధములకు లాభకరమనియు తక్షణము ఆంగ్లో ఈజిప్టు సభ నెలకొల్పి ఈజిప్టును పూర్తిగా ఖాళీజేసి నూయిజు కాల్యవిషయమై జాతీయమితికి తెలియజేయవలెననియు ఇండి వెండెంటు కార్మిక పక్షము వారు ప్రకటించిరి.

వాల్టపక్ష ప్రకటనము

కెయిరో, నవంబరు 29:— చేయబడుచున్న అరస్తులు ఆక్రమములనియు వీటికి ప్రభుత్వమువారి సుత్తరవాదులు జేసెదమనియు వాల్టపక్షమువారు రింకోక ప్రకటనమును గావించిరి.

ఆజరు విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థులు

సమ్మెను సాగింపవలెనను ప్రభుత్వ ప్రతికూలచర్యలను ఖండించిరి. వైనిక్ ప్రయోగము అవసరము లేకుండ విద్యార్థులను పాఠశాలకు పోవునట్లు జేయవలెనని ఉపాధ్యాయులను విద్యాశాఖామాత్యుడు హెచ్చరించెను.

ఈజిప్టు పరిస్థితులు

తృప్తికరముగ నుండుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్)

లండన్, డిసెంబరు 1:— ఈజిప్టు పరిస్థితులు తృప్తికరముగ తొందరలేకుండ నున్నవని అధికారులు ప్రకటించిరి. ఇంతవరకు వచ్చిన కబుర్లు సిపాయిలెందుకు కలహించిరో తెలుపవు. కాని అదంతయు ఈజిప్టు ఏజంటుల ప్రచారము కారణమనుచున్నారు.

సూడాను సేనలు

నేడు, సూడానులో నున్న ఈజిప్టు సేనలు మొదటిభాగము కెయిరోకు తిరిగివచ్చినవి. నిన్నటివినము మిగిలిన ఒక్క ఈజిప్టు వైనికుడుగూడ తిరిగివచ్చెను.

సూడాను వైనిక్ కలహములో ఇద్దరు బ్రిటిషు ఉద్యోగులు చనిపోయిరి. జనులు పాషా గారు యూరపు పోవుటకు ప్యాను పోర్టు లీయబడెను. ప్రెంచి లేక ఇటలీ ఆరోగ్యకాలంబు చికిత్స బొందుననుచున్నారు.

ఈజిప్టుకు బ్రిటిషు పటాలము

నేటి మధ్యాహ్నము సురేలియామిద బయలుదేరెను. అరస్తు చేయబడిన 5 గురు పార్లమెంటు సభ్యులను వదలకపోవుట పార్లమెంటు అభ్యయమునకు విరుద్ధమని ముగ్గురు పార్లమెంటు సభ్యులు ప్రాసిక్యూటరుతో జెప్పిరి. ఈజిప్టు పార్లమెంటు వాపుజేయుటచే పార్లమెంటు అభ్యయము పోలేదనిరి. వీరిని ఆరెస్టుజేయు టవసరమని తెలంచరేని తక్షణము పార్లమెంటును సమావేశపరచి వారి అనుమతిని బొందవలసి యుండెడిదనిరి.

ఆడిలీ పాషా గారు

గూడ జనులు ప్రతిపక్షుడైనను సర్దారు హత్యను గూర్చి జరుపు విచారణ ఫలితములు తేలువరకు బ్రిటను వేచి యుండవలసిడిది. ఈజిప్టు తప్పు ప్రాయశః తనస్వత్వములను గోరుట గాబోలు. అందుచే బ్రిటను తక్షణము తన వైనిక్ బలమును ప్రదర్శించుట బాగులేదనిరి. ఎవరో కొందరు ద్రోహులు తప్పులకు దేశముయొక్క స్వాతంత్ర్యము నంతను గ్రేటు బ్రిటను ముట్టడించుట అన్యాయమనిరి. ఈజిప్టు పార్లమెంటువారు పార్లమెంటు సభ్యులను ఆరెస్టుచేయుటను మానుటకు బదులు, నివారణజేయుటకు బదులు ఇంకను ఇతరులను ఆరెస్టుజేయుట తప్పనిరి. న్యాయవిరుద్ధముగ కార్యములను ఖండించిరి. ఈజిప్టు ప్రతిబంధమును వికమత్వముతో ప్రవర్తించి ఈజిప్టు రాజ్యాంగ విధానమును గాపాడి స్వాతంత్ర్యమును నిలబెట్టవలెనని హెచ్చరించిరి. ఇట్లయిన నే ప్రస్తుతి విషయవర్ధన ఎదుర్కొన గలరనుచున్నారు.

ఆడిలీ పాషా గారి పత్రిక ఆలిసిసా అనునది సఖ్యతగుదురు అభిప్రాయములను నూచించుచున్నది. వీటిని బ్రిటను బ్రిటిషు సామ్రాజ్య లాభమునిమిత్తము పాటించవలెననుచున్నది. వైలులోయలో ఈభావముండవలె ననుచున్నది. అక్షణము నందు గల్గిన కోపాద్రేకముతో ప్రవర్తించినను ఇప్పుడైనను సర్దారుని ఈజిప్టు స్వత్వములపట్ల గౌరవమును జూపుచు వైలులోయలో గూడు బ్రిటను లాభమునిమిత్తమును బ్రిటను సాహస్యభావముతో ప్రవర్తించుట మంచిదనియు అట్లు బ్రిటను జేయుననియు నముచున్నది.

చీనాచక్రవర్తి

మరల తాను సామ్రాజ్యనగరమున కేగి ఆబందిఖానాలో నుండనొల్ల ననియు సామ్రాజ్యవిధానము తన కిష్టములేదనియు ముందు తాను గడుపు స్వేచ్ఛాజీవితము హాయిగనుండుననియు తన పూర్వుల సమానులను మంచూరియాలో జూచి ఆవల ప్రపంచవ్యవహారములను తెలిసికొనెదనని చీనా బాలచక్రవర్తి తెలియజేసెను.

భారత రాజకీయములు

అతివాద మితవాదుల పోరాటము. లండన్, నవంబరు 28:— ప్రభుత్వమునందు నిజముగ అభిమానముగల మితవాదులకు, సక్రమ రాజ్యాంగపద్ధతుల నవలంబించువారికిని అనుకూలముగ నుండు శిష్యావులనే సంస్కరణాచారణ సంఘమువారు జేసెదరట. దీనివలన అతివాదులకు హితవాదులకు జగడము ప్రారంభము గావచ్చుననుచున్నారు. అతివాదులు పట్టినపట్టును వదలకున్నచో అసంతృప్తియొన్నికలు అవసరమగును.

భారతదేశమునకు గావలసినది

సానుభూతి సహకారము

లండను, నవంబరు 25:— మాంటేగు మరణమువలన సంస్కరణములచర్చ మరల పారంభమైనది. మాంటేగుగారి తొందరగ ఎత్తువగ ప్రసాదించినదియె యెవరకు తగవలె ననియు ప్రతిపూల రనుచున్నార బర్మెన్ హెడ్ ప్రభువు వివేకవంతుడగుచో మాంటేగుగారివలెనే ఆయనకున్న సానుభూతితో భారతీయుల అభిప్రాయమును కనుగొని అనుగుణ్యముగ సహకారముల ప్రవర్తించునని. జి. గార్డెను గారనిరి మాంటేగుగారు ఎట్లుజేసిన జయప్రథముగ నుండునో అటులు భారతసంస్కరణములను తలచె టైనదియు ఆయననున్న ప్రకారము నడుచుకొనినన్నిచో ఆ ఆంధరిని తృప్తిపరచియుండెడివా డనియు ప్రాతికష్ట్యములను నిర్మూలములను మరచునటుల జేసియుండెడివా డనియు కాని మాంటేగుగారి రీతిలపెట్టిన సత్కార్యమునకు, రాలకు శాసనములు, అమృతసరుహృత్వము ప్రతి కూలముగ ఏర్పడెననియు పూర్తిగ అంతను పాడుజేసెననియు ఇటీవల ఇండియా కోర్కాల నుమునకున, ఉద్యోగులు వీటికి అడంచలేక పోయినందు గార్డెను గారనిరి.

నావికుల సమ్మె

ఆస్ట్రేలియా నావికుల సమ్మె తేలలేదు సామానును దరికి తీసుకరావనున్నారని సమ్మె సాగుటచే ఎత్తువగు ననుచున్నారు

జినీవుగారి తేఖె

కేవలము సృష్టి

ప్రస్తుతము మాస్కోలోనున్న బ్రిటిషు ప్రేక్షకుల యూనియను ప్రతినిధులు ఏకగ్రీవముగ జినీవుగారి తేఖె పూర్తిగ సృష్టియని తలచిరిని రాకోవ్స్కిగారి ప్రత్యుత్తరమున తెలియజేయుచున్నది.

సోవియటు ప్రతికలవాదములు

చాంబర్లెను గారు జినీవుగారి తేఖె నిజమని యుజుప, చేయలేదు సోవియటు ప్రభుత్వమునకు కమ్యూనిస్టులను సంబంధమును చాంబర్లెను గారు కల్పించుట అసంభవము. సోవియటులను దెవరించి స్వాతంత్యములను గ్రహించుటకు చాంబర్లెను గారు పూనుకొనిరి అత్యధి సోవియటు ప్రభుత్వమునకు కోపమును గలిగించును సోవియటు ప్రభుత్వము బలము లిగియున్న దనియు అణుమాత్రము చలించుచున్న వెనడియదనియు ప్రభుత్వపక్ష ప్రతిక ఇజ్వెస్టియా వాకొనుచున్నది. ప్రవాదప్రతిక గూడ చాంబర్లెను గారిని నిందించుచున్నది.

సిరియా ప్రెంచి హక్కుమీదను

సరాల్ హాస్ గారు సిరియా ఫ్రెంచి మిషనరీగ నియమింపబడిరి.

ప్రెంచియునును తీర్పునిచ్చుట

అమెరికను ప్రెంచి ఏర్పాటులు

ప్యారిస్, నవంబరు 25:— ప్రెంచివా రీయవలసిన ఋణముమీద కడ్డీని అమెరికనులు చాల తగ్గించెద రతయు అసలు మెత్తనును గూడ తగ్గించెదరనియు తెలియు చున్నది.

నల్లమందు సభ

అమెరికా భారత తగవులు

బనీవా, నవంబరు 25:— అమెరికావారి సూచనలను చర్చించుటకు ఈసభకు అధికారులు లేదని అమెరికా ఇండియా బర్మా ప్రతినిధులకు వాగ్దాము జరిగెను. హెను ఒడంబడికపై అమెరికను సూచనలు చాలవరకాధారపడెనని పార్లమెంటు గారనిరి. అంగీకరించుడిన కార్యక్రమము ప్రకారము సభవారు ప్రవర్తించుచో వ్యవహారములు తేలుట అసాధ్యమగునని భారత ప్రతినిధి తెల్పుచే నను.

క్యాంబెజ్ గారి ఆక్షేపణలు హేతుభూతములు గావనియు అసమంజసం లనియు చెల్లదనినది గానియు అమెరికను ముగరువు ప్రెంచి గారనిరి

డిశంబరు 1 వ తేదీనకు సభ ఆపుజేయుచున్నది.

లాడి నేతపనివాండ్రు సమ్మె

చార్వా, నవంబరు 25:— లాడిలో 60000 నేత పనివాండ్రు సమ్మెగట్టిరి. వేలములను నూటికి 25 చొప్పున హెచ్చింపమని గోర నిరాకరించుటయే సమ్మెకు కారణము.

గని మునిగిపోవుట

12 గురు చనిపోవుట

లీపెట్టు, నవంబరు 28:— స్వాస్థ్యలో గనిలో 70-80 మంది పనిచేయుచుండ ఆకస్మికముగ నది పొంగుటచే గని యంతయు మునిగిపోయెను 12 గురు చనిపోయిరి. ఒకశవము కనిపించెను. 11 గురు తేలవలసి యున్నది.

బ్రిటిషు వ వసాయము

రానున్నసభ

ఆహారపదార్థములను గరిష్ఠ మొత్తము నుత్పత్తిజేయుటకు నేద్యపుభూమిని విస్తరింప జేయుటకు ద్వితీయ సభ ప్రభుత్వమువారి రోకడభవ జేయనున్నారు. 1925 ప్రారంభమున లండనులో జరుగును. 21 ప్రతినిధు లుండును. వ్యవసాయమునందు పరిజ్ఞానముగల ఒక రధ్యతులంగ ఉండును.

లండను సంగీతశాలలందు మద్యపాన నిషేధము

లీపెట్టు, నవంబరు 28:— రాజధాని నగరమున ప్రాత్యుల్కలబడిన 17 సంగీతశాలలందు మద్యవిక్రయమును లండను కవుంటీ కవునియవారు నిషేధించుటకు నిశ్చయించిరి

బ్యాకులు (నల్లవారు) వేల్పును ఓడించిరి

ప్రభువు సభ

కార్మిక ప్రభువులు

ప్రభుత్వమువారు ప్రభువుల సభలలో కార్మిక ప్రభువులను అధికారపదవియందుంచుటకు నిశ్చయించిరిని వెస్టుమిడ్లెండ్ గెజటు ప్రతికావలెఖరి. తెలుపుచున్నది.

100 లిబరలు ప్రభువులుండ 5 గురు బలముగల కార్మిక ప్రభువులనే గుర్తించుట కోపముగ నున్నది. చల్లముఖర్ల ప్రభువు కన్నర్యేటిపు అయ్యె ననుతలంపుతో కార్మికపక్షములో వెస్టుమిడ్లెండ్ ప్రతిక జేర్చలేదు.

లాల్ లజపతిరాయిగారు

ఇండియా వెంట కార్మిక పక్షముతో జేరెనని ప్రకటించబడెను.

చీనాపరిస్థితులు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

పీకింగు, డిశంబరు 1:— హూన్సింగు గారింకనుజపాను రాయబారులలో నున్నారు. ఇచ్చట ఆతనిపరిస్థితులు నిర్వచింపబడువరకు ఉండెను. తరువాత జపానుకేగెదరు. అచ్చట నుండి అమెరికా, ఇంగ్లండుకు జేరుకును. ఈలోపుగ చీనా అపరాధాన్వేషకులు రాయబారుల కోర్కాలయము లన్నిటి యందును కాపలా గాయచున్నారు. ఒకవేళ ఆతడు పోవుచు ఆతనిని కనిపెట్టుటకును కాపాడుటకును పీరు నియమింపబడిరి.

రత్న వరుష లేహ్యము

కుక్కనమ్మనుపొగొట్టి బలముగలుగజేయు అద్భుత లేహ్యము. ఏకారణముచే సంభవించిన కుక్కనమ్మమైనను పారదోలువని అనేకులు కొనియాడినారు. ఈ లేహ్యమువల్ల మేహము గల్గ వచ్చిన దగ్గ మొదలగు రోగములు మూత్రరోగములుగూడ తగ్గును. డబ్బీ రు. 8-4-0.

మహాద్రాక్షాది మార్గము

స్త్రీల సాలిటి నంజీవి

కామ్రూపుతముగా అద్రకభస్మము మొదలగు విలువగల వస్తువులతో తగురుగియుండినది. కుసుమము, ఋతుశూల, వంకర్యము మొదలగు స్త్రీల సునకాగములను బారదోలి సంతోషము కలుగజేయును. 25 పిసిక కలహోజులకు సరిపడు చార్జులు గల డబ్బీ రు. 4-0-0.

పట్నాభి నాను వైద్యశాల

రాయవరం, గోదావరిజిల్లా.

మొరిషసుకు వలసపోవుట

జరిగితుల విచారణ

మొరిషసుకు భారతీయులు వలసపోవుట కడటిపరిస్థితులనుకూలముగానున్నచో లేవో కనుగొనవలెనని భారత శాసనసభవారు కోరినందున అచటికిపోయి విచారణచేయుటకు బాహురికు డిప్టీ కమిషనరు కాన్వారు మహారాజసింగుగారిని నియమించిరి. మరియు వత్సరమువరకును భారతీయులను వంపవచ్చునని మొరిషసుదొరతనమువారు ప్రాణిగిగాని యొవిచారణ పర్యవసానము తెలుపువరకును వంపవలెనని. సింగు 1500 జొంబాయినుండి రేపు 2 వ తేదీని బయలుదేరెదరు" అని యిండియాదొరతనమువారు ప్రకటించిరి. (ఆ. ప్రె.)

నర్. జగదీశ చంద్రబోసుగారు

పరిశోధనాలయ వార్షికోత్సవము

కలకత్తాలో 29 వ తేదీ సాయంకాలము బోసుగారి పరిశోధనాలయ వార్షికోత్సవము జరిగినది. ఆసభలో బోసుగారు "జీవము దాని యంత్రవర్గము" అను విషయమునుగూర్చి ఉపన్యసించిరి. సజీవనీ వపరిశోధనముగౌరకు 7 ఏండ్ల క్రితము యొ అలయ మేర్పరుపబడెను. భారత ప్రాచీనవిజ్ఞానమును పునరుజ్జీవింపము. గావింపుటకును భారతవిజ్ఞానసహాయము లేని ప్రపంచ విజ్ఞానము సమగ్రముకాజాలదని విశ్వపండితుల నొప్పించుటకు నేను పూనుకొంటిని. ఈ అలయమున పరిశోధనల గూర్చి పలువురకు శిక్ష యొసంగి ఆఫీసరును వెల్లడించి పరిశోధనలను అన్వేషణమును చేయుట మహాశక్తి ప్రజలలో అడగియున్నదని చూపించుటకును దేశమునందలి వస్తుజీవమును సరిగా నుపయోగించుటకు గల అవకాశమును మూపుటకును గూడ నేను ప్రయత్నించితిని. ఇటుల పెక్కువత్సరములు దీక్షతో పనిచేయుటచే మంచి ఫలితములు కనబడెను గాని ధనము-చాలమి. ముఖ్యపరిశోధనలను నిలుప వలసియేవచ్చినది. ఇట్టి పరిశోధనలు విశ్వర్యాభివృద్ధికి ముఖ్య పరమములుకట్టి-సంతోషమునులేదు ప్రభుత్వము దేశమున దారిద్ర్యము ప్రజలముగా నుండుటచే ప్రజలలో నుండేకమును ఆరాజకమును కలుగుటసహజము. పరిశోధనాఫలితములవలన ఆరాజకమునకు వస్తుసంపదను దేశమును ఉపయోగించుకొన గల్గినగాని దారిద్ర్యముతోలగదు. అందులకు నిరంతరదీక్షతో పనిజరుగవలెను గాని యథాలాభముగా పనిచేసిన ప్రయోజనములేదు" అని బోసుగారునుడివిరి. (ఆ. ప్రె.)

కోహాను ప్రజలకు సహాయము

నేడు (1 వ తేదీ) లాహోరు బ్రాహ్మహాలులో సభ జరుగును. ఆసభలో కోహాను ప్రజల సహాయమును గూర్చి పండిత మదనమోహనమాలవ్యాసగారు మున్నగు ప్రముఖు లుపన్యసించెదరు. (ఆ. ప్రె.)

మంజూబు విశ్వవిద్యాలయము

పట్టప్ర దాన సభ

మంజూబు విశ్వవిద్యాలయము పట్టప్రదాన సభ డిశంబరు 18, 19 తేదీలలో లాహోరులో జరుగను. చాన్సలరు డాక్టర్ మాలిం హాయిల్ గారు రధ్యతులవహించెదరు. నర్ జగదీశ చంద్రబోసుగారు రుపన్యసించును. (ఆ. ప్రె.)

రాజప్రతినిధి స్మారక చిహ్నము

జవనగరులో రాజప్రతినిధి స్మారక చిహ్నమునకు రీడింగు ప్రఖ్యిగారు 29 వ తేదీని శంఖుస్థాపన గావించిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఎలక్ట్రిక్ పాకెట్టు దీపము

సాధారణముగా ప్రతిదీపము బాటరి, బల్బుతో సహా ధర 1 కి రు. 2-8-0. పైన తెలుపబడినది పెద్దలెత్తుగలది 1 కి ధర రు. 3-0-0. స్కాట్ దీపము (తెల్లని, ఎఱ్ఱని, ఆకుపచ్చ లెత్తుగలది) 1 కి ధర రు. 3-8-0. వైకో దీపము 1 కి ధర రు. 5-0-0. చెలియంద్ర 1 కి ధర రు. 5-0-0 ప్రత్యేకముగా బ్యాటరీ కల 1 కి రు. 0-12-0, బల్బు 1 కి ధర రు. 0-6-0 ఆటోమాటిక్ సిగ్నల్ లైట్ ధర 1 కి రు. 2-0-0. సాదా సిగ్నల్ లైట్ 1 కి ధర రు. 0-12-0. వి. పి. చార్జి ప్రత్యేకము. లక్ష్మీవిలాస వర్తకశాల, తపాలపెట్టె నెం. 85, మద్రాసు.

స్థానిక వార్తలు

వర్షముచే రైలు ఆలస్యముగుట:— నిన్న ప్రా
ర్థన అమితవర్షముచే బొంబాయి, మెట్టపాలెం మొదలు 40,
20, నిమిషములు ఆలస్యముగా వచ్చినవి.

మదరాసు-రాకపోకలు:— డబ్బు. కె. మొలార్సీ
గారు శనివారము రాత్రి కొలంబో వెళ్లి నారు. ఏ. పి. పాత్రో
గారు నిన్న ప్రార్థన బందరునుంచి వచ్చినారు. కమాండర్.
డిగ్బి బెన్సీగారు బొంబాయినుంచి యీపుడయం వచ్చిరి.

సంపాదకత్వము మానుకొనుట:— డెయిలీ ఎ
క్స్ప్రెసు పత్రికకు ఇంతవరకు సంపాదకుడుగానున్న ఏ. రా
మశేషఅయ్యగారు తాము యీ రోజునుండియు సంపాద
కత్వము వదులు కొనినట్లును తనకు ఆపత్రికను ఇంకేమియు
సంబంధము లేనట్లును మాకు తెలుపుచున్నారు.

ఆంధ్రమిత్రపత్రిక:— నయానందపరస్వతి ఋషి
శ్వరుని జన్మ దినోత్సవసందర్భమున ఆర మిత్రపత్రిక 250
పుటలతో 50 చిత్రములతో ప్రత్యేకముగా ముద్రింపబడును.
ప్రముఖులు పలువురు ఆర్యసమాజనిగూర్చి తమ అభిప్రాయ
ముల తెలుపుదురు. హిందూస్తానీ, హిందీ, పద్యములు, పాట
లు చాలాఉండును.

నర్. శర్మగారి సంచారము:— పూనానుంచి
శ్రీ బయ్య నరసింహశర్మగారు రేపు వత్తురు. ఇచట రెండు
రోజులు ఉందురు. తరువాత తిరుచనాపల్లి, మంటపము, వధు
క, వగయిరాచోట్ల సంచారముచేసి రి లేడికి మదరాసువత్తురు.
ఆరాత్రియే వాల్తేరువెల్లి 18 లేడికా వుండి కలకత్తామీద
గా ఢిల్లీ వెళ్లుదురు.

హైకోర్టు క్రొత్తవకీళ్లు:— ఎస్. ఆర్. కృష్ణ
మాచార్యులు, శేషగిరిరావు నాయుడు, ఎం. వి. ముత్తకృష్ణ
అయ్య, పి. రామానవాచారి, టి. కృష్ణరాజ నాయకరు,
పి. వి. రాజునన్నురు, సి. నారాయణ స్వామిగార్లీడనమున
హైకోర్టునందు ప్రధాన న్యాయమూర్తి, మాధవక నాయుడుగా
రు యుట, హైకోర్టు న్యాయవాదులుగా శేర్మకొనబడిరి.

శ్రీసంఘకార్యదర్శినిసంచారము:— భారతశ్రీసంఘ
కార్యదర్శినిగానున్న ఎం. యి. కజన్న భార్య త్రినివెల్లి
వెళ్లినది. అక్కడ శ్రీసంఘశాఖ వారామెను గౌరవించినట్లును
తరువాత ఆమె మధురవెళ్లిగా అచటగూడ శ్రీసంఘశాఖవారు
గౌరవించినట్లును, తాలికుల ప్రారంభనిర్వహణ అనవర
మని తీర్మానించినట్లును, తరువాత ఆమె బాప్సా వెళ్లినట్లును
అక్కడనొక శ్రీసంఘశాఖసేర్పరచినట్లును, పైరెండుచోట్ల
యందును శ్రీసంఘమువారు చాలఉత్సాహముతో పనిచే
యుచున్నట్లును కార్యదర్శిని తెలుపుచున్నది.

సుంగుబాకంలో క్రొత్తగా పంపింగ్ స్టేషను కట్టుట

సుంగుబాకంలో “మేక్” తోటలో స్థలము కొంతదీసి
కొని క్రొత్తపంపింగ్ స్టేషన్ కట్టుటకు కార్పొరేషన్ వారు
యత్నించుచున్నారు. ఇచట కనవృత్తిని జూపుచు ఆచటి
జనులు శనివారంనాడు సభజేరిరి. అందులో కార్పొరేషన్
కాన్సిలరుగాన్న ఎం. వాసుదేవప్ప అధ్యక్షుడు “కార్పొ
రేషన్ వారు యాభలము తీసికొనినచో క్రొత్తస్థలము యి
త్తురు, ఇది జల కుపయోగించు పంపింగ్ స్టేషన్ కొరకు తీసి
కొనుచున్నారు. అట్టి అధికారము వారికిలేదు. మీకు
యింకొకతావు చూపబడునుగాన ఇందులకు విచారింపవలసినది
లేదనిచెప్పిరి. తరువాత వీరు పనివుండి వెల్లిపోగా వీరిస్థాన
మును జి. బి. జి. నారాయణస్వామిచెట్టి యారాకమింది
వారుగూడ అట్లేచెప్పిరి. సభ్యులు ఆమోదమును చూపిరి.
సభాంతమున అధ్యక్షుని పుష్పమాలా లంకకుని చేసిరి.

తణుకుతాలూకా జాలీయసంఘసభ

తణుకుతాలూకా జాలీయసంఘసభ దిశంబరు 4 వ
తేదీ గురువారమునాడు నిడదవోలులో జరిగెను.
విషయములు:— 1. జాలీయవిద్యావిషయములు 2.
విద్యాలయమునకు తాలూకాసంఘముతరపున సభ్యుని నెన్ను
కొనుట 3. కార్యదర్శిరాజీనామా సంగీకరింపుట.

కొవ్వలి గోపాలరావు,
కార్యదర్శి

**మదరాసు రాష్ట్ర తపాలా బుట్టోతుల నా
లుగవనమావేశము:**— ప్రైవేట్ నెట్లారులో 7 డిసెం
బరు లేడిన పి. దొరస్వామి అయ్యంగార్ బి. ఏ. బి. ఎల్.
ఎం. ఎల్. ఏ. (చిత్తూరు) గారి అధ్యక్షతక్రింద జరుగెను.
* * * * *

విజ్ఞప్తి

అవస్థ, శ్రమ, తపాలాబుట్టోతులపాలు వారికి చేయవల
సిన సౌకర్యములు చాలా కలవు. ప్రజల యాదరణమునం దీసౌక
ర్యమున్నదా? అందుచే ఈతపాలాబుట్టోతుల సంఘము స్వీ
యాభివృద్ధికి ప్రజలను తద్వారా ప్రభుత్వమును వేడుకొనుచు
న్నది. కొన్ని సంవత్సరములనుండి యీసంఘము మంచిపనిచే
సి అధికారమెప్పుగూడ బడసినది. వీరికిచ్చు జీతములు చాల
తక్కువ. వీరు చేయుపని చాలాఅవ్వవ. ఇట్టిసభల చేయుటకు
అట్టి సంవత్సరములందు వారికి శక్తిలేదు. సభలచేయకపోయినచో
ప్రభుత్వముతో వారు మొరబెట్టుటకు పీలులేదు. అందుచే యీ
సభను ఇయ్యప్రదముగా నులుపుటకు తమకు తోచిన సాయమును
ప్రజలు చేయుదురుగాక యని ప్రార్థించుచున్నా మని టి.
వి. శేషగిరియ్యర్, ఎస్. సత్యమూర్తి, ఖా. బి. మహమ్మద్
ఉస్మాన్ సాహెబ్ బహదూర్, ఇ. ఎస్. పర్యత్ నాథన్
పిళ్ల, వి. బాలసుందరం, పి. ఆర్. సీతారామయ్యర్, ఎం. మా
ర్గసహాయం గార్లు విజ్ఞప్తి చేయుచున్నారు.

ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి సమాజము ప్రెసిడెన్సీకాటేజీ
రాజధాని సర్వకళాశాలయందలి ప్రైవేటుజనువారు
“రామరాజు” అను విజయనగరసామ్రాజ్య పతనమును
గూర్చిన సుప్రసిద్ధాంధ్రనాటకమును కళాశాలాభవనమున
ప్రదర్శించిరి. బొబ్బిలేమహారాజు వారును, మ.రా.రా.శ్రీ
అక్కిరాజు ఉమాకాంతం పంతులుగారు, కాంతా రావు
నాయుడు గారు, కళాశాలయందలి అచార్యులు, జి. జి. జే.
గారు ఇత్యాదులు పెక్కుమంది విచ్చేసియుండిరి. ఆంధ్రులేమి,
కర్ణాటక తమిళ మళయాళ సోదరులేమి భవనము క్రిక్కిరిసి
నిండిపోయిరి. ప్రదర్శనమొనెరియు రమణీయుముగ నుండెనని
ఎల్లరును ఏకస్వరముతో నుడివిరి. అనాటిపాత్ర మెంతయు
ప్రశంసనీయుము. గులాము, జంగాల వర్ణనండి, పతాను, రామ
రాజునాటక, నెల్లరును వారివారి పాత్రములను అత్యద్భుతముగా
నటించిరి. జగత్ప్రఖ్యాతమైన ఆంధ్రసామ్రాజ్య వినాశమును
నాట్యరూపమున కనినంతనే, ఆంధ్రులననేమి, కంటతడిపెట్టని
ఆంధ్రీతరుడు లేడు నుమి! ఇట్టిరూపకముల జూచియైన
మన సోదరులు వారివారి కర్తవ్యముల గాంచెదరు గాక.
విద్యార్థులు వేయు నాటకములలోకల్ల నిది ఎంతేయి రస
వంతముగ నున్నదని మా అచార్యులు నడుపుచున్నారు. ఎన్ని
యో కష్టములకోర్చి వీరిని నేర్పి నిలువబెట్టిన రామచంద్రయ్య
గారికి మునందనములు. (విద్యార్థి).

గిండి గుర్రపుపందెములపై దాడి:— నుంగం
బాకం కాంగ్రెసుసభవారి యాజమాన్యముక్రింద నొక బహి
రంగసభ జరిగినది. ఎన్. విశ్వనాథయ్యగారు రధ్యవతపంపిం
చిరి. తమిళనాడు రాష్ట్రసమావేశపు తీర్మానముల ప్రజలకు
తెలుపుటకు గిండిగు ర్రపుపందెములకు ప్రజలను పోషదని బ్రతి
మాలుటకు యీసభ జరుపబడెను. జయరేలుగారు వీరున్న
గారి మరణమును గూర్చి విచారముచూపును, అధ్యయెక్కు
మహిమనుగూర్చి చెప్పును, మద్యపానమును మానుడనికొరును,
చివరకు గిండిగుర్రపుపందెములవలన కలుగు నష్టములు అందు
గలలోలత, నీచత్వమును నిరూపించుచు ప్రజలు గిండిగుర్రపు
పందెములందు పాల్గొనుట మహాపాతకమనియు అందుమూల
మున కుటుంబము రెన్నియో నాశనముగుచున్నవనియు గంభీర
ముగా నుపన్యసించిరి. ఎస్. ఎస్. దొరస్వామిఅయ్యరు తమి
ళనాడు రాష్ట్రీయసభావృత్తాంతము ఆచటి తీర్మానముల
తత్వమును బోధించి తరువాత గిండిగు ర్రపుపందెములపై దాడి
వెదలి వాటియొక్క నష్టములను ఋజువుపరచుచు నుపన్యసించి
రి. పోలీసువారు నిర్బంధించిననూ సరే గిండిపోవుజనులను పి
ట్టచేయుడునని చెప్పిరి. ఎం. ఎస్. సుబ్రహ్మణ్యంగారు సహాయని
రాకణము పుట్టివాటినుండియు యింతవరకు జరిగిన మార్పులు
జెప్పుచు స్వరాజ్యపార్టీయొక్క రాకనుగూర్చియు విభేదముల
నుగూర్చి వికమత్యావిశ్మయకరమగుగూర్చియు గంభీరముగ పెద్దఉప
న్యాసముగావించిరి. అధ్యక్షుని రిమార్కులతో సభముగి నెను.

చుండుకు నూనె

జల సీసా 1-కి రు 0-6-0 ఏ పి సహ 0-11-0
ఈ నూనెను రాచిన చుండు పొట్టురాలులు, జి.
స. పుండ్ల ముడిలగునవి కొనును. దీనివలన
వెల్లె లెటకు హనిగలుగక చక్కగ జెరుగగలను.
అమ్మతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

విజంటును తొలగించుట

రు 3 లక్షలు పరిహారము గోరుట

న్యాయమూర్తి కుమారస్వామిశాస్త్రిగారియెదుట
ఎం. కె. శ్రీనివాసగారు, తనపేరుగల శంకెనీ తర
జు 3 ఎంపైరు ఆఫ్ ఇండియాకంపెనీవారిపై చెల్లిన నష్టపరి
హారపుదావా ఈదినమున హైకోర్టునందు ఒరిజినలు ప్రెడునందు
విచారణకువచ్చినప్పుడు న్యాయమూర్తి కుమారస్వామిశాస్త్రి
గారు, విచారణీయాంశములను నిర్ణయించిరి.

ఎం. కె. శ్రీనివాసను అందుకంపెనీవారు, ఎంపైరు
ఆఫ్ ఇండియాభీమాకంపెనీకి, మదరాసునందు ఏజెంట్లవీమాకాని
కంట్రాక్టు కాలపరిమితి ముగియక పూర్వమే, పై భీమాకంపెనీ
వారు, ఎం. కె. శ్రీనివాసను కంపెనీవారిని ఏజెన్సీనుండి
తొలగించిరి. అట్లు తొలగించి కంట్రాక్టునకు భంగముగలిగిం
నందులకుగాను రు 3 లక్షలరూప్యముల నష్టపరిహార మొక
లక్ష ప్రస్తుత శ్రీనివాసను కనిపెనీవారు పై భీమాకంపెనీ
పై దావానుచెప్పిరి. ఈదావాసందర్భమున ప్రతివాదికంపెనీ
వారు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు, పరిహారముగా గోరబడిననె
త్తము చాల అధికమనియు, పీర్వాది తమకు నష్టమునయ
మున ప్రవర్తించెననియు, ముద్దాయి, అమామదుబాచా
నాతనితోగలసి ఇంపీరియలు బ్యాంకును మొనమొనర్చి
మహరించుట కల్పించెననియు, ఆరేడు ఇతరులకు గ
బ్యాంకు చెక్కుల నొసగుచుండెననియు, అందుచే నాతని
ర్తన అసంతృప్తికరముగ నుండుటచే ఆతని కంపెనీని ఏ
నుండి తొలగించుటకు అధికారముగల దనియు. ఎం. కె. శ్రీ
వాసను కంపెనీ, వట్టిబూటకపుకంపెనీయనియు ఎం.
శ్రీనివాసను గారే వాని కంపెనీను అధికారియనియుచెప్పి
రించుకొనిరి. ముద్దాయిలు ఫిర్యాదిని గురించి గావించి
యాకోషణ విచారిం అందలి యధార్థమును గమనీయుటకుగాన
జనవరి 5 తేదీకి వాయిదావేయబడెను. ఈలోగా ముద్దా
యిలు తమ ఆశోకలను సోదాహరణముగ స్పష్టపరుపవలెను
ఫిర్యాదితరపు:— యస్. దొరస్వామి అయ్యంగార్
కె. రాజగోపాల అయ్యంగారు. వి. త్యాగశాసనుగాడి.
ముద్దాయితరపు:— న్యూజెంటుగ్రాంటు అండు పాడ్రి
జిగార్లు.

ధనాపహరణము ఒకవత్సరము కఠినశిక్ష

నేటిదినము బార్లీటౌన్ పోలీసుకోర్టునందు రెండవ ప్రెసి
డెన్సీ మేజస్ట్రేటు టి. భగవంత్ శర్మగారి సమక్షమున నట
రాజమొదలి యనునాతడు పూనుమంతప్ప యనువాని కొలున్న
రు 986 లకు సమమును నోట్లనున్న అపహరించినట్లు టి. 2.
పోలీసువారిచే నేరమారోపించబడి కోర్టువారిచే విచారింప
బడెను.

ఫిర్యాదియగు హనుమంతప్ప తన స్వగ్రామముగు భని
కుప్పమునుంచి ఈనెల 18 వ తేదీ మద్రాసుకు వ్యాపారార్థమై
వచ్చి చైనాబజారునందలి నెం 22 రు పూటహులిఇంటిలో బస
చేసెను. నాటిరాత్రి ఫిర్యాదికొలునందలి రు 986 ల నోట్లతో
కొలును తలగడగ నుపయోగించుకొని నిద్రించెను. ఉదయమున
తలక్రిందకొటు మాయమయ్యెను. ఫిర్యాదికి కొన్ని అత్యవసర
ములగు పనులుండుటచే వెంటనే తిరిగి స్వగ్రామము చేరెగ

ముద్దయి నటరాజమొదలి ఇదివరలో రెండుమారుల
ఖయిదు విధింపబడియుండెను. ముద్దయి విలువగలగుడ్డలధరించి
విచ్చలబడిగ నగలుమొదలగువానికి సొమ్మువచ్చెయియును జూచి
టి. 2. పోలీసు వారతని ననమానించి సోజాచేయగ ధనము
లభించెను.

ముద్దయి తాను సొమ్ముపహరించిన నది నిక్కవమని ఒప్పు
కొనినందున న్యాయాధికారి ఒకసంవత్సరము కఠినఖయిదున్ను
పిచ్చుట రెండుసంవత్సరములవరకు పోలీసువారికి తానెచట నుం
డునది తెలుపవలసినట్లుగ శిక్ష విధించెను.

నేత్రాంజనము డబ్బీ 1-కి రూ. 0-4-0

ఈ కాటుకలతో పచ్చకర్పూరము మెడికలు మంచి
వస్తువులు చేర్చబడినవి. అందును సామాన్యముగ గాడరగినది.
కండ్రకు ఏవిధమైన బబ్బునుచేయదు. ఈకాటుకను చిమవక కొద్ది
దినములు పెట్టుకొనిన కంటిమంటలు, ఎలుపులు, పుసికట్టుట,
కండ్లు అంటుకొనుట, కంటిదురదలు, కండ్రుసకలు మొదలగు
మానును. డబ్బీలో పావులాయెత్తు కాటుకమాత్రమేయుండును.
అమ్మతాంజనము డిపో. మదరాసు - బొంబాయి.

జుర్రడియను టాక్సేషను ఎంక్వైరీ కమిటీ

పండితమోతీలాలు నెహ్రూలాగారి లేఖ

ఈసంఘము వారు నెహ్రూలాగారి సహాయము కోరుచు లేఖ వ్రాసిరి. విచారణస్వభావమును అవకాశమును గూర్చి భారతశాసనసభసభ్యులు చేసిన నూతనము దొరతనమువారు పూర్తిగా తృణీకరించిరి. ఈసంఘము నేర్పరుపగూడ దను తీర్మానము భారతశాసనసభసభ్యుల హెచ్చుబొంబితే ఆమోదింపబడినను గూడ దొరతనమువారి సీసంఘమును ఏర్పాటు చేసిరి. అట్టిచో ఈసంఘమువారు మరల భారత శాసన సభసభ్యుల సహాయమునే కోరుట చాలవంతగా నున్నది. భారత శాసన సభము నవమానపరచి ఏర్పరచిన యీ సభసభ్యులు దేశమునకు మిక్కిలి హానికరము గాన స్వరాజ్యపక్ష మునూ రీసంఘమును పరిగణింపబారు. ఎట్టి సహాయమును చేయబారు. ఈ విచారణ ఉద్దేశము బొత్తుగా బాగులేదు. సభ్యుల నియామకము గూడ సంతృప్తికరముగలేదు. అని మా పక్షమువారిసమ్మతముగాన నే నెట్టి సహాయమును చేయబాల నని తెలుపుటకు చింతించుచున్నాను. అని పండిత మోతీలాలు గారు సభసభ్యులకర్పి జదులు వ్రాసిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఎస్. సత్యమూర్తిగారి లేఖ

“నవంబరు 10 వ తేదీ గల మీ సభ్యులయితేలి చేరినది. ఇంత ఆలస్యముగా ప్రత్యుత్తర మిచ్చినందుకు తమింప గోరెదను నేను తీసిగొని బాగుగా ఆలోచించితినిగాన మీకెట్టి సహాయమును చేయబాలననియే నిశ్చయించితిని. నే నందులకు చింతించుచున్నాను గాని నాఅంతరాత్మ నాకు ప్రయము. విశాలభృతితో దేశీయదార్శవ్యమునుగూర్చి విచారణ చేయుదని కోరగా దానిని నిరాకరించి ఈవిచారణయే యుండవలెనని ండియాదొరతనమువారు పట్టుపట్టుట భారతశాసనసభసభ్యుల సహాయము. ఈపై విచారణలన దేశమునకు చాలనష్టము కలుగుననికూడ నాకు నచ్చుము కలిగినది ఈ కారణముల వలన నేను సహాయముచేయుటకు గల యిబ్బందులను మీ రుగ్రహించి నన్ను తమింతురుగాక. ఈవిషయమున నాపక్షము నాయకు లనుసరించినవర్తముననే నేనుగూడ అనుసరించితిని. అని మూర్తిగారు వ్రాసిరి. (ఆ. ప్రె.)

వి. జె. పటేలుగారినియమము

బొంబాయి కార్పొరేషను జాతీయవాదులు

బొంబాయికార్పొరేషను సభ్యు లగు జాతీయవాదు యజ్ఞగోష్ఠిసభ 29 వ తేదీ సాయంత్రము జరిగినది. రాజప్రతినిధి బొంబాయివచ్చునపుడు జరుగునున్న సభలుమొన్నగువానికి పటేలుగారువెళ్లక తప్పదనుతీర్మానము కార్పొరేషనుసభ లో ఆమోదింపబడి ఆయన అధ్యక్షతకు రాజీనామానిచ్చుటయే తప్పనిసరి యైనచో తాముగూడ రాజీనామా నిచ్చెదమనియు మరల ఎన్నికలకు నిలచినపుడు ఈవిషయమునే ఫలితాంశముగా ఏర్పరచెదమనియు నియోజకులకు తమపై విశ్వాసముకలదు. గాన ఆరీతిగా నియోజకుల అభిప్రాయము స్పష్టము కాగలదని యీ పలువు రాసభ్యుల నుడివిరి. (ఆ. ప్రె.)

పంజాబు రాష్ట్రీయసభ

మహాత్ము డధ్యక్షతవహించును

పంజాబు రాష్ట్రీయసభకు పండిత మోతీలాలు నెహ్రూ గారధ్యక్షతవహింపవలసి యుండెను గాని పండిత జనహర లాలు నెహ్రూగారి భార్యకు జబ్బుగానుండుటచే మోతీలాలు గారధ్యక్షత వహింపకాలనందున మహాత్ముడే ఆసభకు అధ్యక్షతవహించును. పిమ్మట రావల్పిండికి వెళ్లును. (ఆ. ప్రె.)

విశాఖపట్టణము జిల్లాబోర్డు

పి. సి. వేంకటపతిరాజు (ఎం.ఎల్.సి.) గారు

అధ్యక్షులుగా ఎన్నుకొనబడిరి

విశాఖ పట్టణము బోర్డు పి. సి. వేంకటపతిరాజు (ఎం.ఎల్.సి.) గారు అధ్యక్షులుగా ఎన్నుకొనబడిరి. ఈ ప్రవ్యాసమునకు అనుకూలురు 27 మంది. ప్రతికూలురు 10 మంది అని యీ సభ సీనియరాజుగారు తిరిగి త నంసిరి.

పంజాబు సనాతనసభ

27 వ తేదీని లాహోరులో ప్రారంభమైనది

పంజాబు సనాతనసభ లాహోరులో 27 వ తేదీ ప్రారంభమైనది. 2000 మంది ప్రతినిధులును చాలమంది ప్రేతులును సంయుక్త, పాంచాల, సీమాంతరాష్ట్రములనుండి వచ్చిరి. పండిత మదనమోహన మాలవ్యా, శ్రీ జగద్గురు శంకరాచార్యస్వామి, దయానందస్వామి, సరస్వతీబాయి, రాంబహదరు రాంసంగదేవు, పండిత దీనదయాగు శర్మగార్లు మున్నగుప్రముఖులు నచ్చిరి. పండిత మాలవ్యాగారిని అధ్యక్ష పదవి కెన్నుకొనినపిమ్మట మాలవ్యాగారు హిందీభాషలో అధ్యక్షకోపన్యాసము నొసగి. “భారత దేశమునందున్న ఆర్యసమాజమువారు మున్నగు భిన్నమతములవారు సహావ పరస్పరసద్భావములతో సహాతక హిందూధర్మమును గ్రహింపదగును. కోహటు పౌరుల దుస్థితికి చాల చింతిలుచు వారిపట్ల ఆత్మధికమగు సానుభూతితో వారిష్టములను తొలగించుటకు హిందువులకును మహమ్మదీయులకును మధ్య మైత్రిని కలిగించుటకును శక్తివంచనలేకుండ పనిచేయుచున్నాను. హిందువులు శరీర దారుధ్యమును కలిగియుండి హిందూమతమునందలి వివిధకాఖలు వారిలో నైకమత్యమును పెంపొందించుటయును మహమ్మదీయులు మున్నగు భిన్న మతమువారికి ప్రతికూలమగు పనులను చేయకుండుటయును అవసరము. అస్పృశ్యత నివారణమును శంకరాధరణమును గూర్చి ఆమోదింపబడిన తీర్మానమును హిందూ మహాసభవారుములలో పెట్టవలెను” అని మాలవ్యాగారు నుడివిరి.

29 వ తేదీని విషయనిర్ణయసభ జరిగినది. అధ్యక్షుని బసలోనే విషయనిర్ణయసభసభ్యులు చేరి హిందూమందిరముల సంస్కరణము అస్పృశ్యత మున్నగువిషయములను గూర్చి తీర్మానములను నిర్ణయించిరి. మహా వీరదళముకారి సభయును భారతమందిర సుధారసభయును గూడ 29 వ తేదీని లాహోరులో జరిగెను. (ఆ. ప్రె.)

భారత ఆధ్యాత్మికసభ

శ్రీయుత పియ్యూషకాంతి ఘోషుగారు

అధ్యక్షతవహించెదరు

కాంగ్రెసువారుములో బెల్గాంలో జరుగనున్న భారత ఆధ్యాత్మికసభకు అధ్యక్షతవహించుట కలకత్తాలో అమృత జాబరు పత్రికాసంపాదకు లగు బాబూపియ్యూష కాంతి ఘోషుగా రంగీరించిరి. (ఆ. ప్రె.)

వైకం సత్యాగ్రహము

జార్జి జోసెఫుగారు

28 వ తేదీని బొంబాయిలో దాక్షిణాత్యులసభలో జార్జి జోసెఫుగారు వైకంసత్యాగ్రహమునుగూర్చి గంభీరపన్యాసము నొసంగిరి. ధనసహాయమును కోరిరి. “ఈఉద్యమము మిక్కిలి తక్కువవ్యయముతోజరుపబడుచున్నది.” అని జోసెఫు గారునుడివిరి. సభలోనే చూపుమంది ధనమొసంగిరి. చాలమంది వాగ్దానములనుచేసిరి. వైకంసత్యాగ్రహమును సాగించుచున్నటి ఆర్. కృష్ణస్వామియ్యయ్యగారి ప్రశ్నలకు సమాధానముచెప్పి సంతోషమును తొలగించిరి. (ఆ. ప్రె.)

అగ్ని ప్రమాదము

మూడు బొద్ధపు స్తకభాండాగారములు

కాలి ఫోయెను

రంగూను, నవంబరు 20—రంగూనులో నాయన్యభాగముననున్న బాహాన్ ప్రాంతముందు నేటిప్రాంతికాలముకు అగ్నిచెలరేగి అపరిమితమైన నష్టమును గావించెను. మూ రొకలకు 25 వేలరూప్యముల విలువగల ఆస్తి నాశనమయ్యెను. ఒక లాంతరు తొక్కిండులై కర్రతోగట్టినయిల్లుఅంటుకొనెను. అగ్నిని ఆర్పటకు యింటనున్నవచ్చెనుకాని నీరు సమీపమునలేనందున అగ్నిని ఆర్పట కధికకష్టమయ్యెను. అగ్నిదేవునకు నాయుదేవుడుతోడయ్యెను. బొద్ధపుస్థానములకును నంటుకొనెను. పిమ్మట నిష్పాచెలరేగి నొకసత్రముకాలిపోయెను. శక్తివంచనలేకుండపైయింతెక అగ్నినార్పటకు బనిచేసినను గొన్నితాటి యాకిండ్లుకుమూడుబొద్ధపుతొంధ పుస్తక భాండాగారములను తరకురానుగ్రీయయ్యెను. (ఆ. ప్రె.)

గుంటూరు ఆర్యవైశ్యమహాసభ

శాలలు పూర్తియైనవి

“5000 మందికి సరిపడు సభాశాలయును, 2000 మందికి సరిపడెడు భోజనశాలయును పూర్తియైనవి. ఖర్చు ప్రదర్శనముల దుకాణముకాలుగూడ సిద్ధమైనవి. నీటి కొరతయును సానుమలకు వేట్టిళ్ల ఏర్పాటునుగూడ పూర్తియైనవి. చందా, గుల్బర్గా, మైసూరు, సికిందరాబాదు, చెన్నపురి ప్రతినిధులు యీనెల 4 వ తేదీనుండి వచ్చెదరు. అన్నిస్థలములనుండియు రాదలచిన ప్రతినిధులపట్టికలను వెంటనే శంపవలెను. సన్మానసంఘసభ్యులు గుంటూరువచ్చినవెంటనే వారికి టిక్కెట్లు యియ్యబడును. భోజనసహాయమును మడిగట్టుకొని భోజనముచేయుటకు ఆందరును పట్టుబట్టలను మడిబట్టలను తీసికొని రాగోరెదము. గుంటూరునుండిలమునందలి ఆర్యవైశ్య లండరును 4 వ తేదీకి గుంటూరునువచ్చి అన్నివిషయములలోను ముఖ్యముగా భోజనముల ఏర్పాటులవిషయమునను మాకు సహాయము చేయగోరెదము. ఈసభ జయప్రథముగా జరుగుటకు గుంటూరునుండిలమువారి సహాయముపైననే ఆధారపడి యున్నాము. 6 వ తేదీ మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు సభ ప్రారంభమగును” అని కార్యదర్శి నేడు గుంటూరునుండి తిరిగివార్త నంపెను. (ఆ. ప్రె.)

కలకత్తాయందు మహాచికబాధ

కార్పరేషనువారి యేర్పాటు

కలకత్తా, నవంబరు 30:—కలకత్తాయందు మహాచికబాధ హెచ్చుచున్నది టీకాలనెల్లటను చేయించుకొనవలసినదని కార్పరేషను ఆరోగ్యసంఘమువారు పౌరులకు హెచ్చరించుచున్నారు. ఉచితముగ టీకాలను చేయుటకు ఆరోగ్యశాలవారు యేర్పాట్లు చేయుచున్నారు. మహాచికము తీవ్రస్థావమును దాల్చినవచ్చినది యిటీసల చెలువడిన ప్రకటన చెల్లుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

గౌరవనీయులగు బి. యన్. శర్మగారిపర్యటనము.

హజియాత్రికులకష్టములు

అంజుమాన్ యిస్లామ్ ప్రతినిధులు శర్మగారిని

సందర్శింపవచ్చుట

బొంబాయి, నవంబరు 29:—స్వీత్తుగారిలో గలసి ఆ సందర్శనముందు సైనికులగంపాయమున శేర్పరుపబడిన పాలు చెరుగు తియారుచేయుస్థలమును గౌరవనీయులగు బి. యన్ శర్మగారు సందర్శించిరి. ఈస్థానము సివిలు అధికారుల హస్తగతము చేయుటకు ఆలోచనందు గలదు. శుక్రవారము నాడు శర్మగారు యిచ్చటకువచ్చి సర్ చిక్ లో లో శెతల్ వాడుగారి అతిథులుగనుండిరి. హజీ యాత్రికుల కష్టములను గురించి విచారించుట కిచ్చటకు శర్మగారు దయచేసిరి. అనేకవిషయములందు పిల్ గ్రీన్ ట్రాపిక్కు ఉద్యోగియు, రేపు ఆరోగ్యాధికారియు చాలనేపు శర్మగారితో రహస్యముగ ముచ్చటించిరి. అంజుమాన్ యిస్లామ్ సభాధ్యక్షులగు హరన్ జఫర్ గారు శర్మగారిని సందర్శించుటకు పునహాగరమునుండి యిచ్చటకు వచ్చిరి. ఈసంఘమువారి ప్రతినిధులు శర్మగారిని రేపు పునహాలో సందర్శించెదరు. అధినేతశాస్త్రిజములందున్న భారతీయుల విషయమునగూడ సంప్రతింపుటకు శర్మగారు ఇంపీరియలు యిండియా సిటిజన్స్ అసోసియేషన్ సభ్యులను గలనెదరు. తాతాయంత్రకాల, భాయిమోతీలాలు గోకులదాసు, జె. జె. అసుపత్రియు ప్రతిపరోధనకాల బాక్టీరీయా లాజికల్ రేబరేటరీ శర్మగారు సందర్శించిరి. బొంబాయి గవర్నరుగారి తో ఫలహారము నేడు శర్మగారు చేసిరి. రేపు వారు బయలుదేరి పునహాకు బోవుచున్నారు. (ఆ. ప్రె.)

పరాసుస్త్రి హెచ్చరిక

బుదగయ విజ్ఞానపీఠముగ జేయవలయును

కలకత్తా, నవంబరు 30:—పరాసుస్త్రియు పరిశోధక రాలను, ప్రాచీనవిజ్ఞానసంపన్ను రాలను నగు ఎలక్ట్రాడా కువిడ్ నీలుగారు టిబెటుదేశమునుండి చీనాదేశము ద్వారా హిందూదేశమునకు వచ్చెను. బొద్ధపుస్థాపకుని జ్ఞాపకార్థముగ బుద్ధగయయందువిజ్ఞానపీఠమును స్థాపింపబోవుటయందు యెల్ల బొద్ధపుస్థలను వారి ఆశయము నెరవేర్చుటకు సహాయవీయ నున్నవారికి ప్రోత్సాహమును జూపవలయునని కోరుచున్నది. బొద్ధపుస్థాపకునియెటలను, హైందవమత బౌద్ధత్వమునను గౌరవము గలవారును, బొద్ధపుస్థల మనోరథము నిర్వహ్యముగ నెరవేరుటకు తోడ్పడవలయునని యామె గోరుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

రాజప్రతినిధి పర్యటనము 12 వ ఆర్యవైశ్య మంత్రుల భ

గుంటూరులో డిశంబరు 6, 7, 8, తేదీలను జరుగును

ఈ సమయమున హిందూదేశములో చేతిలో చేతుబడిన వస్తు, వస్త్ర (ఖద్దరు) వదర్శనము జరుగును. స్థలము ఉచితముగానియ్యబడును. హైదరాబాద్, మైసూరు, నాగపురముల నుండియు చెన్నై రాజధాని పట్టణ గ్రామముల నుండియు షుమారు, 5, 6 వేల ఆర్యవైశ్య శ్రేణులు సమావేశమయ్యెదరు.

వస్తు, వస్త్రములను ప్రదర్శనమునకు పంపును

వైసురాయిగారిని సందర్శించునపు సంగతులు
పునః, నవంబరు 29:—రాజప్రతినిధి బొంబాయికి వచ్చినపుడు డిశంబరు 8-వ తేదీన వహమ్యుద్దీ, బ్రాహ్మణేశ్వర సంఘములవలెపున ప్రతినిధులు వైసురాయిగారిని సందర్శించెదరు. పెద్దలనగల సభ్యులును, భారతసామ్రాజ్య భాగ్యులు, సాంకేతికావళ్యులలో నిరుపదిమందియు, అంశమానములగు సంఘసభ్యులను రాజప్రతినిధిని సందర్శించు ప్రతినిధులలో గలరు. ఇటీవల నింతపెద్ద ప్రతినిధులతో గూడిన సంఘము రాజప్రతినిధిని సందర్శించియుండలేదు. (ఆ.ప్ర.)

ఇద్దరువారోపావారు శిక్షింపబడుదురు
పునః, నవంబరు 29:—ఆర్. కె. వే. ఎ. కుకెండినక ర్మియందలి బ్రేవరగు యి. యస్. వేస్ లేయనువానిని, మెకానికల్ యింజనీరగు ఎ. యస్. వెక్సలరు అనువానిని కలెక్టరేటు మెంటు సిటీలో జ. ప్రీ. టు గారు 16 మాసములదరకును, నేడు కఠినశిక్ష విధించిరి. నవంబరు 27-న తేజిరా (6) దొంగ జీకట్టజనుడుగల ఎ. జె. హోమ్స్ వలెవలె యింతలోపడినది 20000 విలువగల పెండ్లిసామానును మద్యమిద్రువద్రువగలించిరి. వెక్సలరుగారు, కఠినతనామానుసహితముగ కలకత్తాలో అరెస్టుచేయబడిరి. ప్రతిమద్యాయ 15 మాసము కఠినశిక్షననభ వింపవలయును. (ఆ.ప్ర.)

అంజమాన్ హిమాయత్ స్లామ్

ఆఫీసును అమీరును సందర్శించుటకు ప్రతినిధులు వెళ్లెదరు
లాహోరు, నవంబరు 29:—అమీరును అమీరుగారికిం (డియర్ సర్వహుమ్యుద్ ఆఫ్ బర్ గారు యేలేటా సైఫుమున కిచ్చుటకు ఉత్తరవుచేసిన గ్రాంట్లను అమీరులోనుంచలెసేవదని గొరుటకు లాహోరు అంజమాన్ హిమాయత్ స్లామ్ వారు ప్రతి నిధులను అమీరుగారిని వేడుటకు బంపుచున్నారని తెలియుచున్నది. (ఆ.ప్ర.)

లాహూరు మునిసిసిపాలిటీ ఇండ్ల పనుల విషయము ఆలోచించుట

నిలుపుచేయబడెను
లాహోరు, నవంబరు 29:—ప్రస్తుతపు మునిసిపలవిధానమును నిరసించును నందు బాల్కనముండ నుండి హిందూ సభ్యులు సభలో చేరినపుడు యిండ్లపన్నవిషయము సాలోచన చేయుటనిల్చి చేయబడుటకు నేడుజరిగిన మునిసిపల సమావేశమునందు తీర్మానింపబడెను. అంతవరకు ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడిన ప్రత్యేక ఉపసంఘము మునిసిపాలిటీ ఆర్థిక నిధిని విచారించి యొకరిపొకరు తయారుచేయును. కీర్తి శేఖరుల మాంటేగూగారి మరణమునకు మునిసిపాలిటీ వారు విచారమును తెలుపుచును నొకతీర్మానమును పాసుచేసిరి. వారికుటుంబమునకు సానుభూతినిబంపుటకు సభ వారామోదించిరి. (ఆ.ప్ర.)

సంయుక్త రాష్ట్ర వరదన హానినిధి గొంజాలు సంస్థానాధీశ్వరుని భూరివిరాళిము

అలహాబాదు, నవంబరు 30:—సంయుక్త రాష్ట్ర వరదన హానినిధికి గొంజాలు సంస్థానాధీశ్వరులకు తామరసాహాయము రూ. 10,000 లు భూరివిరాళిము నిచ్చిరి. (ఆ.ప్ర.)

జడ్డుకోర్టులపట్ల సెలెక్టరేటులో ప్రతికూలభావము

అలహాబాదు, నవంబరు 30:—జడ్డుకోర్టును స్థాపించుటకు విచారణ సభ్యులకును నియమింపబడిన సెలెక్టరేటు కమిటీవారు ప్రతికూలభావప్రాయమున తెల్పుచు నొకరిపొకరు ఖలుచేసెను. ఫిబ్రవరి న్యాయదియై యుండవలయుననియు నట్టి వరకుచే హోర్డస్ నకు ఫిబ్రవరి నకును ఎడమవిశేషముండ దనియు వీరు తెల్పుచున్నారు. (ఆ.ప్ర.)

సెయింట్ కెథరీన్స్ కాలనీయల్ కమిటీ ఆధిపత్యమున జరుపబడును.

బొంబాయి, నవంబరు 30:—బొంబాయి ముఖ్య న్యాయాధిపతి యగు సర్. సార్. మన్. మన్. కే. గారి ఆధిపత్యమున బయర్స్ ట్రైబ్యూనల్ లు, నందు నిన్న రాత్రి సెంటు ఆంధ్రానుండి సభ్యులు, డి. జు. ప. బడెను ఆవశ్యనిబంపబడిన ఆధిపతి గవర్నరుగారును సర్. కే. సిల్వర్ సుగారు ముఖ్యులు. (ఆ.ప్ర.)

నితకపాతశాలయందు చేరు

భారతీయ విద్యార్థులకు
లాహోరు, నవంబరు 29:—ప్రవేశపరీక్షకు పోవు భారతీయ విద్యార్థులకు నిలబడు మార్గబడింది. ఈ క్రొత్త నిలబడు ప్రకారము 1925 ఏప్రిలు నుండి జరుగును. ఆరు నెలలకొకసారి జరుగును. ఏప్రిలు, సెప్టెంబరు, డిసెంబరు 6 నెలల కొకసారి పరీక్ష జరుగును.

విషయములు	మార్కులు
(1) ఇంగ్లీషు	800
(2) సామ్రాజ్య చరిత్ర భూగోళము	150
(3) లెక్కలు	150

ఈ మూడును తప్పనిసరిగా చదువవలయును. ఈ క్రింది విషయములలో కేవలం ఒకటి చదువవలయును.

విషయములు	మార్కులు
(1) పిజిస్ట్రీ కమిషన్ జనరల్ సైన్సు	150
(2) ఇంటరు మీడియేటు స్టాండర్డు లెక్కలు	150
(3) ఉరదూ	150
(4) పార్సీ	150
(5) పుస్తా	150

ఇవిగాక ఫ్రీ హేండ్ (డాయింగ్) తీసికొవచ్చును. దీనికి 100 మార్కులుండును.

మొదటి విషయముల 10 కి 5 మార్కులు మొత్తము మాత్రము 50 మార్కులవలె పాస్ అయ్యెట్లు లెక్క.

ఇదివరకు పైనికుడుగా పనిచేసినవారి కొద్దుకనవారికి 800 మార్కులు వారసత్వముగా నుండునని క్రొత్తరూలు ప్రకారము తెలుపుచున్నాము. 15 ఏండ్లు పనిచేసిన వారికొకడు కనకు 200 మార్కులు. 15 ఏండ్లు కన్న పైకి పనిచేసినవారికి 100 మార్కులు ఇవ్వబడును. ఇంతేగాక ప్రత్యేకము విద్యార్థులకొకటొకటై పుండను. దానిని ఒకజోర్డువారు నడుపుదురు. ఈజోర్డుతో కమిషన్ ఇన్ చీఫ్, మొదలగు 4 గురువులను ప్రకటింపుచున్నారు. [ఇండియా ప్రభుత్వకార్యదర్శి]

రాజప్రతినిధి పర్యటనము

జామ్ నగరము, నవంబరు 29:—సాసన్ నగరము విడచి జామ్ నగరము బోవుటకు రాజప్రతినిధి ఒయ్యదేరెను. (ఆ.ప్ర.)

విస్ కాంసిన్ విశ్వవిద్యాలయ ప డిటు సుపన్యాసము

అలహాబాదు, నవంబరు 29:—అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్ర మందలి ఎస్. కాంసిన్ విశ్వవిద్యాలయ పండితులగు రాన్ గారి చ్చెట్ట సాంఘికవిషయకములగు అంశములపై సుపన్యాసముల నిచ్చిరి. రాన్ గారి గౌరవాధ్యము అలహాబాదు విశ్వవిద్యాలయ పండితులగు బర్ట్లెట్టు హార్టు గార్లు విమోచిరి. రాన్ పండితులు కలకత్తాకు బోయిరి. (ఆ.ప్ర.)

కీర్తి శేఖరుల మాంటేగూగారు

కలకత్తా విద్యార్థుల సంఘసభ్యుల తీర్మానము

కీర్తి శేఖరుల పంజాబ్

కలకత్తా, నవంబరు 30:—ఇదిగరకు యిండియా దేశపు కార్యదర్శిగా నుండిన కీర్తి శేఖరుల మాంటేగూగారి అకాల మరణమునకు విద్యార్థుల దుఃఖమును తెలియజేయుచు నిన్న రాత్రి విద్యార్థుల సమావేశమున నొకతీర్మానము గావించబడెను. మాంటేగూగారిండియారాడ గావించిన మహాసేవను క్లాఫిండును సింహాస్థానముగా చేసి సంపాదించిన పంజాబ్ సభ్యులగు జరున బడెను. (ఆ.ప్ర.)

దక్షిణ ఆఫ్రికా రాక్షసిబాగు

ఫీఫ్ కంట్రోలర్ ఆఫ్ స్టోర్సు నకు లాయర్ బాచే

ముఖ్యయింజనీరులయ అభిప్రాయములు

ఫీఫ్, నవంబరు 30:—సుక్కురు బరేజికి గావనిన దక్షిణ ఆఫ్రికా రాక్షసిబాగు కరాచీ రేవుపట్టణముందు సరఫరా చేయుటకు దరఖాస్తును ఫీఫ్ కంట్రోలర్ ఆఫ్ స్టోర్సు మంజూరు చేసెనని యొకతంతి బొంబాయి నుండి వచ్చెను. సుక్కురు బాచే జీకావలసినానె, బొస్టన్ రాచేయుటకు దరఖాస్తులు చేయబడెనని అధికారులను విచారణ చేయగ దెలియుచున్నది. దరఖాస్తుల యొక్క ఫలితము సుక్కురు బరేజి ఫీఫ్ యింజనీరుగారికి తెల్పబడెను. దీర్ఘ కాలము నూనెయగు బొస్టన్ సరఫరా చేయబడుటకు ఖరారునామా దీక్షింప వలయునను మొదలగుదలబడెను. కాని దీర్ఘ కాలముకంటె ప్రతియేటను ఆవసర మైనపుడసరకును సరఫరా చేయుటకు ఖరారునామా దీక్షింపవలయుననిచ్చి కంట్రోలరు ఫీఫ్ యింజనీరు గారికి సలహా నిచ్చిరి. నెట్ట బ. డి. న దరఖాస్తులన్నిటిలోను దక్షిణ ఆఫ్రికా బొస్టన్ పట్టణ చేపడవని నవారిది లాభకరముగ నున్నది. ఈవిషయము యింజనీరుగారికి తెల్పబడెను. ఇంజనీరుగారు నొక సంవత్సరము దక్షిణ ఆఫ్రికా బొస్టన్ సరఫరా చేయుటకు ఖరారునామా దరఖాస్తుదారునొద్ద నుండి దీక్షింపబడెను. అంతియగాని కంట్రోలరుగారు దక్షిణ ఆఫ్రికా బొస్టన్ దిగుమతి చేయుటా రెవ్యూలోను ఒడంబడిక చేయలేదు. (ఆ.ప్ర.)

రాజప్రతినిధి ఆగమనము

కీర్తి శేఖరుల మాంటేగూగారి విగ్రహము

దె ర చు ట

జామ్ నగర్, నవంబరు 29:—రాజప్రతినిధి గారు జామ్ నగరము విశ్రేణి. కీర్తి శేఖరుల యి యస్ మాంటేగూగారి విగ్రహము బహిరంగపరచిరి. రీడింగు దంపతులు జామ్ నగరమును విడిచి సమానాకు బోయిరి. (ఆ.ప్ర.)

సెలంలో షేగుబాధ

సేలం, నవం 29:—సేలంలో షేగుబాధ యధి ముగుచున్నది. ఈజబ్బు పట్టణంధు అన్ని భాగములలోనికిని ప్రాకుచున్నది చనిపోయినయొకరి సంఖ్య ప్రతిదినమును పెచ్చుచున్నది. నవంబరు 19-తేదీ మొదలు 25వ తేదీ వరకు 68 మందికి వ్యాధి సోకెను. 58 మంది యువపురుషుల కేగిరి. టికాలు చేయబడుచున్నవి. వారంతట వారేజోరులు పట్టాము విడిచిపోవుచున్నారు. (ఆ.ప్ర.)

సేలం తాలూకాబోర్డు

వినోదములపై బన్ను విధించుట కామోదింపబడెను

సేలం, నవంబరు 29:—మదర సుప్రభుత్వమువారిచే వినోదములపై బన్ను విధించుటకు కాసనసభలో ప్రవేశపెట్టబోవు బిల్లుపై సేలం తాలూకా బోర్డువారు ఈమధ్య జరిగిన సమావేశములో సామోదమును తెల్పిరి. (ఆ.ప్ర.)

పన్నీలం తాలూకా బోర్డు సమావేశము

విద్యుత్తు విధింపు ఖండించుట

సేలం, నవంబరు 29:—మదరాసు శాసనసభ్యుడగు సి. మరుదవనంబిగారి అగ్రాసనాధిపత్యముక్రింద బరుపబడిన సన్నీలం తాలూకా సంఘసమావేశముందు ప్రభుత్వమువారిచే పన్నీలం చేయబడిన విద్యుత్తును విధింపు ఖండింపబడెను. తాలూకా బోర్డు సభ్యులలో నున్న వారందరిను కర్షకు గరించవలయుననియు, బోర్డు ఈ సమోగమునకు సాగ్య మైనంతవరకు స్వల్ప వస్తువుల సుపయోగించవలయు ననియు నొక తీర్మానము కా వింపబడెను. (ఆ.ప్ర.)

ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ స్త్రీల జాతి

యో ప న ం ఘ ము

చెన్నపురియందలి ప్రచారము

ఆంధ్రమహాసభలు, మహిళాసభలు ఏక కాలమందు జరుగుటచే ఘోషితమైన సాహిత్యము లేకపోవుట వలనను మహిళాసభలో ఆసక్తులు వివిధములగు స్త్రీల కావశ్యకతయముల గురించి విపులముగ నుపన్యసించుటవలనను, దేశపరిస్థితులను గురించి వివరముగ చెప్పటము మాకు అవకాశము చిక్కిలేదు. అందుచే 21-10-24 తేదీన ఉత్పల్లిచుట్ట సభలవారముచేసి సంఘములూపించి కాంగ్రెసుగుర్తులను చేర్చుట పూజానిధి స్వరాజ్యనిధులు వసూలు చేయుట ఖర్చుభారము మున్నగు కాంగ్రెసు విధానములను, ఖర్చుభారము దానివలన యార్థిక లాభములు నూలువడుటగా ఏకీకరణమును నున్నను వినిపించుట ప్రతియుత్పత్తిచేసేకొనుట వానివలనకలగు మేల్గుట వసూలుచేసినవిధులు దేశాభివృద్ధి కల్పనయోగపరమనది అందువలన ప్రజలకు విశేషించి వీరకు కట్టియుపకారము గలుగునది మొదలగువిషయములగురించి వారికి విపులముగ జోధించి సంఘమువారిచే ఆయాపనులు జేయించుటయుందు మేము చేసిమాపించవలయునని 22-10-24 నుండి సభలప్రారంభించితిమి. ఆసంగతి 21 వ తేదీనే పత్రికలలో ప్రచురించితిమి. శ్రీ గో. వెంకటసుబ్రహ్మణ్యకృష్ణగారిద్వారా నోటీసులు అచ్చువేయించి పంచిపెట్టింది నాము.

22-10-24 తేదీన సౌందర్యమహులలో తదధికారిణియగు శ్రీ సౌందర్యవల్లమ్మగారి యాధిపత్యమున మధ్యాహ్నం 3 ఘంటల మొదలు 6 ఘంటల వరకు సభ ఏర్పాటుచేసికొని మేము 2 1/2 గంటల మహులను వెళ్లినాము. మహారు 4 గంటల వరకు 50 స్త్రీలవరకువిచ్చేసిరి. ప్రథమమున శ్రీ సో. కనకమ్మగారు మహాత్ముని ప్రస్తుతోద్దమ విధానమునుగూర్చి విపులముగ చాలావరకుజెప్పిరి. ఆదినమననే పురుషులకు 6 ఘంటల నుండి మరియొక విషయమై సభ సేర్పాటుజేసికొనిరలగాని ఏలవోపురుషులు 5 గంటలకే తొందరగా వచ్చి మహులలో ప్రవేశించుటచే మేము విధిలేక మహుల కాలి చేయవలసి వచ్చెను. సభ భంగము కాకుండ, శ్రీ సౌందర్య వల్లమ్మగారు మిగుల యాదరణముతో ముమ్మందరిని స్వగృహమునకు గొంపోయి అచటనే సభ సంపూర్ణి గావించుటకు ఏర్పాటుచేసిరి. పిమ్మట శ్రీ మ. కమలమ్మ ఖద్దరు, రాట్నములు దేశమునకుగల యావశ్యకతనుగూర్చి చెప్పెను. అచటనే 20 నుండి సభ్యులను చేర్చినాము. ఇదివరలో పట్నములో తగినంత యుద్వేగన కలగకపోవుటచే వచ్చినవారందరు సభ్యురాండ్రుగ చేకవోయినను ఉద్వేగవిధానము అందరకు సంత్సృష్టికరముగ నుండి ప్రబోధము బాగుగ కలిగినదని వ్రాయుటకు సంతసింపచున్నాము.

పట్నమునకంతకు సంఘము సేర్పాటుచేసి శ్రీ. చెంగల్య రుక్మిణమ్మ కే. హనుమాయమ్మగారు ప్రధానకార్యదర్శినులుగను శ్రీ ఉడత మంగరాజమ్మ గోనుగుంట్ల లక్ష్మీనరసమ్మగారు సంప్రతికార్యదర్శినులుగను ఏర్పాటుచేయబడిరి. ఆదినమననే వారికి వారు మున్నందు చేయవలసిన విధ్యుక్తకర్తవ్యమును గురించి కొంతవరకు వివరించి బాధ్యత వారి కొప్పగించినాము. 7 ఘంటలగుటచే సభ ముగింపబడెను.

తర్వాత మైలాపూరు, తిరువళ్ళీ, రాయపురం పర్యవేక్షకం మొదలగు నన్నిచోట్లను యిట్లే సంఘముల స్థాపించి ఆయాస్థలములను మాత్రమే కార్యదర్శినుల సేర్పరిచి ఆయాతావుల పని వారు నిర్వర్తించుకొనునట్లును మొత్తము వీరందరి మీదను ప్రధానకార్యదర్శినులు బాధ్యత పూని పనిచేయునట్లును నిర్ణయించుకొనినారము. ఆప్రకారము 25-10-24 తేదీని బ్రెస్టికేనులో కెల్లెట్టు హాలులో సభ సేర్పరిచి, తెనుగులో ఆరవములో ప్రకటనపత్రము నచ్చువేయించి శ్రీ. వి. ఎల్. కాశ్రీగారి ద్వారా పంచిపెట్టించినాము. కాని ఏకాగ్రము చేతనో సభకు బహుస్వల్ప సంఖ్యాకులుమాత్రమే వచ్చిరిని వ్రాయుటకు చాలా చింతిల్లుచున్నాము. అయినను వచ్చినవారందరు మామాటలు సాదరముతో విని అట్లావరించునట్లుగాగా నమచేసిరిని వ్రాయుటకు సంతసింపచున్నాముగాని మద్రాసులో సభలన్న ఇల్లిలు, తిరిగి ప్రచారముచేయుటచే ఎక్కువయుపసాహకరమని నాడు మాకు విశదమైనది. అయినను అచటికివచ్చినవారు పార్థసారథిస్వామి కోవెలవద్ద సభ జరిపిన చాలమంది వచ్చెదననియు దీపావళి తొందరగాన 29వ తేదీ బుధవారము అచట సభ పెట్టెటని కోరినారు. అందుచే 26, 27, 28 తేదీలు ప్రచారము చేసి పైనిర్ణయము ప్రకారము 29వ తేదీ పార్థసారథి కోవెలవద్దనుగంగండ్లమండపమున ప్రత్యేక స్త్రీలసభ జరుపుట కేర్పరిచినాము. 26 తేదీ బ్రెస్టికేను, బాగ్ బెను, సాహుకారుచే

టలలో ఉదయం 8 ఘంటల మొదలు సాయంత్రం 8 ఘంటల వరకు ప్రచారము (ము. కమలమ్మ, డ్రో. లక్ష్మీబాయిమ్మ) చేసి నాము. చాల వరు ప్రబోధము సంత్సృష్టికరముగ జరిగినది. శ్రీ రాళ్లపల్లి రామసుబ్బయ్యగారు చాలా జబ్బుస్థితిలా నుండుట చేత శ్రీ కనకమ్మగారు మాతోరావీలులేక పోయినదికాని శ్రీ మా చ మ్యు మా తో రండు ది న ము లు ప్ర చారముచేసిరి. సభ్యు రాండ్ల ను ని ధు ల వ మా ఖ్లు చేయుటకు కార్యదర్శినుల ఏర్పాటుచేసిన సంగతి వారితోజెప్పినాము. మేముతిరిగివచ్చినవరకు చాలఉద్వేగముకలిగి ఆమోదకరముగనున్నది. 27వ తేదీ ఆప్రకారముగనే ఉదయం 8 మొదలు సాయంత్రము 8 ఘంటల వరకు బెను రాజపురం రాయపేటలలో ప్రచారముచేసినాము. రెండుదినములకు ఖర్చుపెట్టెయం షుమారు 110లకు పైగాజరిగింది. 26 తేదీ కన్న 27 వ తేదీన ప్రచారము అధికముగ జరిగినది. కొందరు మహావ్యక్తియుల కైస్త్రపుల, అంగ్లో యిండియన్ల ఇండ్లకు గూడ వెళ్లిప్రచారము చేసి ఖర్చు పట్టెయించినాము.

28వ తేదీ మాడ చెంగల్య రుక్మిణమ్మ కే. హనుమాయమ్మగారితోమాడ ప్రచారము చేసినాము. వారు చేయవలసిన విధానమును వివరించి వ్రాసియచ్చినాము వి. ఎల్. కాశ్రీగారింట్లోకివెళ్లి 29వ తేదీ సభవిషయమై నోటీసులు పంచిపెట్టి చెప్పి ఆంధ్రప్రతిక ఆఫీసుకువెళ్లిప్రతికలో సభవిషయమై ప్రచురించమని మాడ చెప్పితిమి. తిరిగివచ్చినవరకు మిఁదంగులపెట్టి యందరిని ఆహ్వానించితిమి.

సభకుని శ్రీ కనకమ్మగారు మేము గంగండ్లమండపమునద్దకు 29-10-24 రెండుగుంటలకే వెళ్లినాము. విచారించగా ఏలవో ఎవరికి మిఁదంగులకే తెలియదనారు. శ్రీ కాశ్రీగారు రెండుసభలకు మాడ శ్రవణదే నోటీసుల పంచిపెట్టింది నను ఎవరికిని తెలియలేదనుట చాలా ఆశ్చర్యముగ నున్నది. అందుచే అదిమొదలు మేమేస్వయముగ 4 గంటల వరకు ఖర్చు భజములపై వైపున నడచి ప్రతియిల్లు తిరిగి జోధించుమ ఆప్రాంతములవారందరినీమాడ సభ 4 గంటల జరుపుదుమనియు అచటికి రావలసినదనియు పిలిచితిమి. 6 గంటల వరకు నిరీక్షించినను 5 గంటలను ఎక్కువవందిరాలేదు. వచ్చినవారితోచెప్పి అనుకొని నట్లు సభ జయప్రదముగ జరుగనందుకు నిరాశులమై బసరుగ వలసివచ్చినది.

30 వ తేదీని కనకమ్మగారు నెల్లూరుకు ఆవశ్యకమగు పని తొందరగా వెళ్లివలసివచ్చెను. ఆదినము 4 ఘంటలకుమాత్రమే ప్రచారముచేసి కొంద రభిమానులు ఖర్చుపట్టెయం లభుగుటచేతను మరికొందరు రాట్నముల అడ్డెనులు కొరులవలనను వారివారిండ్లకేగి వారికిగిన ఖర్చుబట్టలనమ్మి కోరెఅడ్డెనులచ్చి రాట్నములు యిచ్చి వరుకుట సేర్పించినాము.

స్త్రీలలో సంత్సృష్టికరము ప్రబోధములేని మద్రాసు వంటి మహాపట్టణమునకు మా యాత్రాకాలప్రచారము చాలకు. మా యా స్వల్పకాలప్రచారమునకే జేసినంతవరకు చాలప్రబోధము కలిగినపుడు రెండుమాడునెలలు దీర్ఘమునకృషి నవ్వినచో తప్పక మిగుల ఫలితము గలుగును.

పలువురు ముమ్మరముని కోరుచు మహాసభలతోపాటు ప్రచారముచేయవలసినదని కోరిక ము. గ. రంగయ్యనాయుడుగారికి సభలజరిగింపెంటచే జబ్బుచేయుటచే వారివలన మాకెట్టి సహాయము గలుగ అవకాశము లేకపోయినందున వ్రాయుటకు చాలాచింతిల్లుచున్నాము. వారి సహాయము కల్గినచో మా ప్రచారమింకను మరింత ఫలితము గలిగియుండెడిది. మేము కార్యదర్శినులుగవీరవచ్చిన శ్రీలు, చెంగల్య రుక్మిణమ్మ, హనుమాయమ్మ మంగరాజమ్మ, గోనుగుంట్ల లక్ష్మీనర స మ్యు గా ర్లు ఆ త్మతోత్సాహముతో ఈ పనిని నిర్వర్తించ బూనికొనినారు. ప్రధాన కార్యదర్శినులు మాతో ప్రచారము చేసినపుడు మాపిన కార్యదీక్ష శ్రద్ధాభక్తులు, మున్నందు కార్యనిధి చేకూర్చి శీఘ్రముగనే మంచి ఫలితముకలుగునని నమ్ముచున్నాము.

సభ్యవిధముల మాకు సహాయ మొనర్చిన దేశోద్ధారకులగు శ్రీ కాశీనాథుని నాకేశ్వరరావు పంతులుగారికి మావందనము లర్పించుచున్నాము. శ్రవణముకొనక మాకు తోడ్పడిన శ్రీ వి. యల్. కాశ్రీగారికిని, శ్రీ గడ్డరంగయ్యనాయుడు, ప్రితియమిని పూర్ణ తిలకమ్మ, గార్లకును మావందనము లర్పించుచున్నాము.

కార్యభారము వహించిన కార్యదర్శినులకును, మాకు సభలకు తమ సౌందర్యమున సౌందర్యమహులనత్యాదరముతో నొసరి సహాయము చేసిన శ్రీ చల్లా సౌందర్యవల్లమ్మగారికిని, మిగుల సానుభూతి జూపిన, శ్రీ నే. అండాళ్లమ్మగారికిని, మహిళా సభలో బాధ్యత వహించిన ఆంధ్ర సోదరీ

మణులందరకును, సాదరముతో సంగతులన్ని వినిన వారిరత్నములకును, విశేషించి, అమితాదరమున సభలు జరిగినన్ని రోజులు విచ్చేసి, తమ ఆపూర్వమైన భక్తి రసపూరితముగ నా మాధుర్యముచే మనోరంజనమునన్ని అందరను భక్తిపరవశులుగ జేసిన, సంగీత, సాహిత్య, విజ్ఞాన సంపదలుగను శ్రీ బెంగులూరి నాగరత్నమ్మగారికిని మా అందరి కృతజ్ఞతావందనముల నర్పించుచున్నాము. మహిళాసభాధ్యక్షురాలైన శ్రీ పులుగుర్ర లిసరసమాంబగారికిని, దేశసేవాధునికరాలగు ఉల్లక్ష్మి బాయిమ్మగారికిని మా నమస్కారము లర్పించుచున్నాము.

కమలమ్మ, కనకమ్మ, డ్రో. లక్ష్మీబాయిమ్మ.

శ్రీకన్యకా పరమేశ్వరి జాతీయపాఠశాల, గుంటూరు

ఈ పాఠశాల 20-5-28 తేదీన గుంటూరు పట్టణ విద్యుత్తయంతాలయాధికారులచే దేవబడి పరిపాలింపబడుచున్నది. ప్రస్తుతము 220 నుండి విద్యార్థులు ఆరు తరగతులుగా జరుపుచున్నాడు. అందరికిని విద్య యుచితముగానే సేర్పబడుచున్నది. సంస్కృతము, ఆంగ్లము, తెలుగు, యింగ్లీషు లేక్కలు, హిందీ, సామాన్యపుష్పానను, ఆంగ్లము, రాటము సేర్పబడు పనిచిదిమం దుపాధ్యాయులు బనిజేయుచున్నారు. పాఠశాల పరిపాలనలోనే పేదవైశ్యబాలరు కుపయోగార్థము యొక ధర్మ భోజనశాల యున్నది అందు పదిమంది బాలురున్నారు.

పై విద్యులకుడు తినాచి నేతపక్షము విద్యయు శ్రీయుత కోట లక్ష్మమ్మనాయుడుగారి సహాయమునను వారి యా జమాన్యము క్రిందనే 28-11-24 తేదీని తినాచి వర్గములు జేయబడినవి. అదియు యుచితముగానే సేర్పబడును. ప్రారంభోత్సవసంవర్ధమున పట్టణవర్తకసంఘము వారందరనువచ్చి అధికారాహుతులు వెల్లిబుచ్చిరి. శ్రీయుత పున్నవ లక్ష్మీనారాయణ, లక్ష్మీనారాయమ్మగార్లుమా, శ్రీయుత పద్మి రాధాకృష్ణయ్యగారును దయజేసి పుత్తవము జయప్రదముగ గావించుటయుగాక పాఠశాల బాలరు పనియు జూచి సంతసమును వెల్లిబుచ్చియుండిరి.

ప్రస్తుతిము పాఠశాల యొక అగ్రగృహం దుండటచే బాలుకును, పరిశ్రమకాశుకును, భోజనశాలకును సరిపోవుట లేదు ఆటస్థలము లసలులేదు. యజమానులు సంకల్పించిన శ్రీ కన్యకా అమ్మవారిసత్రము ఇంకను ఒకమాడునాల్గు మాసములలో పూర్తికాగానే అమ్మవారి సాన్నిధ్యమున ఆమెసత్రము లోనే సరస్వతి అమ్మవారి స్థాపనయు జేయుటకు సిద్ధముగా నున్నారు.

అప్పటికిని స్థలము చాలనని తోచదు. ఈసంవత్సరముననే స్థల యిబ్బందివలనను తరగతులు బాహుళ్యమున భయమునను కొందరి విద్యార్థుల ప్రవేశము నిరాకరింపబడినది. లేనియెడ దాదాపు నూడువందల విద్యార్థి బంధుగు.

కేరలము విద్యుత్తపాఠశాలకులేగాక తదితర వర్తకసంఘముచాయు అధికారాహుతులు బాఠశాలయెడ జూపుచున్నారు. వారి యోత్సాహమునకుడు పట్టణస్థులును శ్రీయుత లక్ష్మయ్యనాయుడుగారివలె చేయుతనోపగిన ఈపాఠశాలయను వెంటనే కళాశాలగ బెరిగి రావచ్చున కంతకును అగ్రస్థానము వహించగలదను నమ్మకముగలదు. పాఠశాల కాశ్వత జీవిగా చేయుటకువచ్చి వర్తకసంఘము పరిపాలనలోనేయుండు నటును తగుకట్టుబాట్లతో యొక యొకంబడిక వర్తకసంఘము వారు వ్రాసికొని రిజిస్టరు చేయవచ్చును. దానితో పాఠశాలకు స్థిత్వ మేర్పడును.

మల్లాది ఆదినారాయణ.

వెల్లింగుటన్ సినిమా,

మాంటు రోడ్డు, మద్రాసు.

29-11-24 శనివారమునుండి 5-12-24 తేదీ శుక్రవారమువరకు యూనివర్సల్ జ్యూయర్ క్రొత్తది 8 వ సీరీస్.

ది లెడర్ ఫుషర్స్ సాలగవారము 2 భాగములు

ఆరోను గొప్పసీరియల్ 49 దినముల కథ నేనా గర్భర్ కృత్యములు చూడతగినవి. కడపటివారము.

అత్యద్భుత ప్రదర్శనములు బందరు బుట్టయ్యపేట హాలులో శ్రీకృష్ణవిలాససభ - తెనాలి ధర్మాధ్యము వినియోగించ బడును

శకుంతల 3-12-24 బుధవారం బ్ర. శ్రీ. యడవల్లి సూర్యనారాయణరావుగారు, రామదాసు, దువ్వంత పాత్రలను ధరింతురు.

తెలు:— 3, 2, 1, 0—8—0. మేనేజింగు కమిటీ

రాజప్రతినిధి పర్యటనము

రాజప్రతినిధి కిరీటము, నవంబరు 26:— జూనాగాడ్ సంతానమునది సాన్ నగరమునకు రాజప్రతినిధిగారు దయ చేసిరి. (అ. ప్రె.)

రాజకోటయందలి దర్బారు

రాజప్రతినిధి ప్రసంగము

నవంబరు 25-వ తేదీని రాజకోటయందు గావింపబడిన దర్బారునందు రాజప్రతినిధిగారిచే నీయబడిన ప్రసంగము:— మీదేశమునందు నూతనశకము పారంభమగుచున్న సమయమందు నేను మిమ్ములను సందర్శించుచున్నాను. మొట్టమొదట బ్రిటిషువారు మీకొనబడిన దేశమునకువచ్చి కర్నూలు వాకరుగారి ద్వారా సంస్థానాధీశ్వరులతో ప్రసంగములు గావించి నూటపది హేడు సంవత్సరములైనది. అప్పుడు కళియవారు నందుగల సిద్ధిగతులను దెలిసికొనుటకు బహుశక్తులు. సంస్థానములందు శాంతిలేదు. రాజులతో రాజులు పోరాడుచుండిరి, రాజులతో మండలాధిపతులు పోరాడుచుండిరి. వీరిచే ప్రజలు బాధింపబడుచుండిరి. విదేశ రాజులందరిని కొల్లగొట్టుట తటస్థమయ్యెను. రాజులతో సఖ్యము చేసికొన ప్రయత్నించువా రెదుర్కొనఁబడిన క్లిష్టపరిస్థితులు మనకు దెలియును. అమలునందున్న విధానమును మాత్రమే బ్రిటిషువారు గుర్తించిరి. స్వాతంత్ర్య సంస్థానాధీశ్వరులందరూను అప్పుడు బ్రిటిషువారిచే పరిపాలితములై పూర్వమున బడిరి. కెంబునే వీరితో నొడవబడికను రావలసివచ్చెను. హిందూదేశమందు యితరచిన్నప్రాంతముల దెచ్చుట లేని అద్వితీయమైన సంబంధము యీసంస్థానములకును యిండియా ప్రభుత్వమువారికిని గలిగెను. సంస్థానాధీశ్వరులగు ప్రభుత్వములతో దైర్యము సంబంధము నీయబడెను. చాలకష్టములతోగూడిన ఈపాదబడిక గావింపబడుటవలన సంస్థానాధీశ్వరులహక్కుల కుపాధిలేక పోవుటయేగాక పెద్దరాజుల బాధనుండి చిన్నరాజులు రక్షింపబడిరి. ఈపాదబడిక యొక్క ఫలితమును బ్రిటిషువారు దూరదృష్టితో గుర్తించగలిగిన యెడల వారు వేరొకయేర్పాటు గావించియుండెడివారు. వీలన నయుద్దేశము ముగియగనే నొకరాజుపై నొకరాజును ముడలాడ్చుటకు తగవులచే కోర్టులకెక్కిరి. కళియవారు ఆర్థికసంపదకీతకపు లెంతమాత్రమున లాభించకపోవుటయేగాక పెక్కునష్టములకు తానయ్యెను. ఎట్లైనను చాలవర కీకర, రాజుపై తప్పనిదే. పోరాటముల నంతరమందు హక్కులు స్పష్టముగా నిరూపింపబడవలయును. ఈయగమముకూడ ముగియుచున్నదని లేక ముగియుటకు సమీపించుచున్నదనియు నేను వినుటకు సంతోషించుచున్నాను. ఒక ప్రభుత్వము తరువాతనొక ప్రభుత్వమును, నొకకార్యదర్శిపిచ్చుట నొకకార్యదర్శి యొక్క శక్తిసామర్థ్యములను మిక్కిలి పరీక్షచేసిన, విషమపరిస్థితులు చాలవరకుపరిష్కరింపబడితుదకు శాంతియుముగ చేసారి నందులకు నేను జాల హర్షించుచున్నాను.

బొంబాయి ప్రభుత్వములతో సంబంధములు.

బొంబాయి గవర్నరు మెంటువారి ద్వారా మీరీనుట పడియేడు సంవత్సరములనుండి యిప్పటివరకును యిండియా ప్రభుత్వములతో సంబంధములు గలిగియున్నారు. ప్రభుత్వవిధికారులు మీరాజ్యములందు ప్రభుత్వపు ఏజెంట్లుగానున్నారు. అట్టి యేజెంట్లతో పెక్కుమంది కఠినవాదసంస్థానములందు గౌరవమునకు పాత్రులైరి. విషమపరిస్థితులు మిమ్ములను మీ పూర్వీకుల నెదుర్కొనినప్పుడెల్ల మాయెంట్లు సలహానిచ్చిరి. మీ కష్టసమయములం దెల్ల సానుభూతిని దెలియబరచి, ప్రజాసేవ కొరకు మీరొనరించు కార్యములయొడ మీ కమితముగ ప్రోత్సాహము వారు గల్పించిరి. వీరు సర్వప్రయత్నములందెల్ల బొంబాయి దొరతనమువారి సదభిప్రాయమును మీయొడ గన్నరచిరి. బొంబాయి ప్రభుత్వమునందు పరిపాలకర్తలగు నుండి గవర్నరులు చూపినవాత్సల్యమునకును, సహాయమునకును, సానుభూతికిని, వంశపరంపరగ వచ్చుచుండిన సంస్థానాధీశ్వరులెల్ల కృతజ్ఞులైయున్నారు. అప్పుడప్పుడు తీర్మానింపబడుచుండినచర్యలు ఎల్లరకును సంతోషదాయకముగానుండుటకు వీలులేక పోవచ్చును. ఆధునికాభిప్రాయముల ప్రకారముగా నందరకును నామోదముగలిగించు తీర్మానములను గావించుటకు భూగోళ రాజకీయపరిస్థితులును, పరస్పర విరోధ లాభములును గారణములనిమిరుగుదలించుటయును. వెనుకటి సందర్భములను మీరు విమర్శింపవచ్చును. కానినూట పదియేడు సంవత్సరములనుండి అమలులోనున్న విధానమునకు గారణము మీదేశమేగాని అందలి యే

యొక ప్రత్యేకసంస్థానమును కారణము గాదని మీరు మరచజనదు.

నూతన శకము.

ఇన్ని సంవత్సరములనుండి అభివృద్ధిమార్గముల నూచించుచు, తగిన సహాయమును సానుభూతియు నిచ్చిన బొంబాయి ప్రభుత్వమునెడ మీకెల్లరకును విశ్వాసము గలదని నేను నమ్ముచున్నాను. మీరాజ్యసంక్రమందు నూతనశకము ప్రారంభమగుచున్నది. నే నింకను మీసంస్థానములకు పందర్శించి సిద్ధిగతులను దెలిసికొనఁబడియున్నది. చక్రనికట్టడములందు, ఉపకరణములచేనింపబడిన పెక్కుసంకలందు, పాపకాలులు ఆసుపత్రులు, వైద్యశాలలందురాధారీలందు, మీరాజ్యములీ భారతదేశమందేయితరరాజ్యమునకును దీసిపోదని నాకు దెలియజేయుటదేను. అభివృద్ధిగానున్న కేవులు నగరములు మీరాజ్యములందుగలవు. ఆర్థిక సంపద వికాసమునందుటకు నన్నిభాగములకును వలయునన్ని అయోమార్గములకలవు. దూరదృష్టిగల మీపూర్వీకులు రాజకుమారులవిద్యాభ్యాసమునకు ఒకకళాశాలను రాజకోటయందును, నొకపాఠశాలను వధ్యాననందును స్థాపించిరి. వారి స్థానములందలంకరించుచున్న మీరు విజ్ఞానసంపత్తిచే వారి కష్టములను త్యాగమును సఫలీకృతము గావించి ఘనతపహించుచున్నారు. మీరుగాంచిన అభివృద్ధియు, మీరు సొందుచున్నలాభములును సాకార్యములును స్ఫురించునప్పుడు బొంబాయి ప్రభుత్వమునకు మీరెంతవిశ్వాసప్రాత్రులో మీకే తెలియును. సాంప్రదాయకముగా పెక్కుసంవత్సరములందుండి వచ్చుచున్న సంబంధమును దీసివేయునప్పుడు కచ్చి, కఠినవాదులు, పాలనామార్గములందు గడచిన నూరుసంవత్సరములందును బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు గావించిన ప్రయత్నములకును, అభివృద్ధికిని, నేను యిండియా ప్రభుత్వములతోపున బహుశాకరించుచున్నాను.

నరేంద్రమండలి

మారుచున్న కాలము నూతనావశ్యకతల అవసరమును జూపుచున్నది. హైందవ సంస్థానములకును యిండియా ప్రభుత్వమునకు గల సంబంధములందు లోటుపాట్లు సవరణము గావలయునని పెక్కుకష్టములు రుజువుచేయుచున్నవి. మునుపటికంటె యుద్ధమువలన ఉభయములు సన్నిహితులైరి. సామ్రాజ్యమునకు వాటిల్లినకష్టమే తరుదిగ భావించి, సామ్రాజ్యమును సుస్థిరముగజేయుటకు రాజులెల్లరు అమితముగసహాయ్యముజేసిరి. సామ్రాజ్యమునకును తమకునుగల బాంధవ్యమును, అందు తమస్థానమును, తిమ్మ యేకాశయబద్ధతను కావించిన శక్తియు సంస్థానాధీశ్వరులు సామ్రాజ్యమునందెల్లరును అచ్చెరువొందునట్లు స్పష్టీకరించిరి. మరొకన్నికారణములను ఇందులకు వీరి ఆశయములను వెంపొందించెను. బ్రిటిషు హైందవపరిపాలనవిధాన మీ సంస్థానములందు ప్రవేశ పెట్టబడుచున్నది. అట్టి విధానమును తయారుచేయుటకు అధికారులమీరాజ్యములకురాజులతోసంబంధములందు బ్రటిషు హైందవ పోస్టల్ టెలిగ్రాఫు యేర్పాటులాభమును, పోలీసువ్యవహారమునందువ్యాయనిర్యహకార్యములందు బ్రటిషు పద్ధతిసహకారము హైందవసంస్థానములు గోరుచున్నవి. సంస్థానాధీశ్వరులనున్నది. ఒడంబడికలమూలమున తమకుగల హక్కులగాపాడుకొనుటకు సంస్థానాధీశ్వరులు ఆతురతజూపుచున్నను బ్రటిషు హైందవదేశమునకును హైందవ భారతదేశమునకును గల సంబంధములను సంస్థానాధీశ్వరులు జక్కగ గుర్తించుచున్నారు. సంస్థానాధీశ్వరులతో బ్రటిషుప్రభుత్వమువారు గావించిన ఒడంబడికలు అమలులోనుంచబడును. బ్రటిషువారి పాలనయందున్న భారతభూమిలో జరుగుచున్న మార్పులు సంస్థానాధీశ్వరులరాజ్యములో మార్పులవుట్టించక మానవు. బ్రటిషు హిందూదేశమందు రాజ్యాంగవిధానమువిషయమున ఆలోచనలు జరుగునప్పుడు, తమతమ సంస్థానముల విషయములను తమకును హైందవ ప్రభుత్వమునకునుగల సంబంధములను బాగుగ సువ్యక్తమగుటకును, అన్ని సంస్థానములందును నొక తీరుననే విధానములలో నుంచుటకును, నేదేని యొకసంస్థానాధీశ్వరులను నిర్దేశించి ద్రుష్టప్రాప్తయైరి. నరేంద్రమండలిని స్థాపించుచే మొదటిఅభిప్రాయము నెరవేరెను. సంస్థానాధీశ్వరులందరొకతావున జేరుటకును, సంస్థానములందలి సామాన్యవిషయములను వారు చర్చించి ఒకయభిప్రాయమునకు వచ్చుటకును, నొకమార్గ మందరవలంబించుటకును, సంస్థానాధీశ్వరుల తీర్మానములను యిండియా ప్రభుత్వమువారు దెలిసికొనుటకును, నరేంద్రమండలి చక్రనికట్టమిచ్చుచున్నది. రెండవఅభిప్రాయము నీడేర్చుటకు, అనగా సంస్థానములకును ఇండియా ప్రభుత్వమువారికినిగల రాజకీయసంబంధములనుమధ్య అంతరములదగ్గించి తిన్నగ నొకరి నొకరు సంప్రతించుటకు, సాధ్య మైనంతవరకు యిండి

యా ప్రభుత్వమువారులను సులభముచేసి, సంస్థానపు ప్రభుత్వములతో తిన్నగ ఉత్తరప్రత్యుత్తరములను నడపుటకు బ్రయత్నించుచున్నది. దేశరక్షణము, సరకులపై మోపబడు పన్నులు (tariffs), నల్లమందు, మారకము, అయోమార్గములు, పోస్టులు, టెలిగ్రాఫులు మొదలైన విషయములెల్ల సంస్థానాధీశ్వరులకును యిండియా ప్రభుత్వమువారికిని సంబంధించిన విషయములు. ఇట్టివిషయముల బరిపాలించు బాధ్యత కేంద్రప్రభుత్వమునందేను. ఇట్టివిషయములవలననే యొక ముఖ్యముగ సంస్థానాధీశ్వరులకును యిండియా ప్రభుత్వమునకును సంబంధములకు ఎడముగానుండ సన్నిహితమగుచుండును. ఈసమస్యలవలన సంస్థానాధీశ్వరులకును రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములకును భేదాభిప్రాయము లప్పుడప్పుడు జనింపవచ్చును. అట్టి తరి ఉభయములకును సంబంధించిన యీ విషయములందు సామాన్య మాత్ర మేర్పరచుటకు కేంద్రప్రభుత్వము వారును రాజ్యాంగశాఖ (political department) వారు ప్రయత్నించెదరు. ఐనప్పటికిని రాష్ట్రీయప్రభుత్వములందు బాధ్యత వర్ణించునప్పు డిట్టిమార్పుచేయుట గూడ అవసరమే. ఈకారణములచేత మాంజేగు చమ్మస్వప్నార్థ విధానమున నిరూపింపబడిన ప్రకారము యిండియా కార్యదర్శి యనునభిప్రాయ పంజాబు రాష్ట్రముందలి సంస్థానములతో మొదటను, తరువాత మదరాసు సంస్థానములతోను, బియ్యట అనగా ఆక్టోబరు 10-వ తేదీన రాజకోటయందు, నాయేజెంట్లవద్దనుండి కఠియవారు, పలం పూరు యేజెంట్లలో చేరిన కచ్చి సంస్థానములందు, యెన్టీల్ల యు చార్జి యిండియా ప్రభుత్వము దీసికొనెను. నరేంద్రమండలి పాల్గొనిన సంస్థానాధీశ్వరులకు, నూతనవిధాన ములలోనికి దీసికొని వచ్చుటకు కారణము నెరిగినవారికిని ఈ మార్పు అంగీకారమునిచ్చుచున్నదని నాయభిప్రాయము. ఇండియా ప్రభుత్వమువారితో సంస్థానములకు వారిచే నడపబడిన యేజెంట్లద్వారా నడపబడుచున్న సంబంధముల విషయమున అందువలన సమకూడు లాభములను గురించియు మీరెల్లరకును గొంతయనుభవము గలదు. చిన్నసంస్థానములవారిలో గొందరకు విశ్వాసము మీనలే లేకపోవచ్చును. కేంద్రప్రభుత్వపు విధానము వారి కంతగా దెలియను. వారి సహజగురు మార్పులకు విముఖత నూతన విధానము పట్ల కొంత భయముత్పాదించును. పెద్దసంస్థానములలో సంబంధము గల, చిన్నచిన్నవియు నొకదానిలోనొకటి గూడినవియునగు సంస్థానములగు కఠియవారు, కచ్చి, పాలన్ పూరుల సమస్యలయొడ సానుభూతియు, ఎరుకయు కేంద్రప్రభుత్వము జూపబడని భయముగలిగించవచ్చును. రాజప్రతినిధి పెక్కుకార్యముల పరిష్కారములందు దగుల్కొనియుండుననియు తమకు దగ్గరగను నట్టియు, తమ సమస్యలను, ఆశయములను, చిక్కులను బాగుగ నెఱిగిన బొంబాయి గవర్నరుగారు గలరనియు వీరు దలపవచ్చును. రాజప్రతినిధి వీరిసంస్థానములకు నొక్కపర్యాయమే వచ్చి తమతమ సంస్థానములందే పందర్శించెననియు తెలచెదరు. సమాజేశమునకు వీరు భయపడవచ్చును. పెద్దసంస్థానములతో చిన్నసంస్థానములకు గల తగవులందు చిన్నసంస్థానముల ఆక్రరలు అంతగా పోటింపక పోవచ్చునని చిన్నసంస్థానాధీశ్వరులు దలపవచ్చును.

కేంద్రప్రభుత్వములతో సంబంధములు

ఇట్టి సంకయాస్పదులను వెరువవద్దని నేదెల్పుచున్నాను. కర్ణాట ప్రభువు గాక మరి యేరాజప్రతినిధియు మీరాజ్యములను సందర్శించుటకు తటస్థించలేదని నేను యెరిగినవిషయమే. మీదేశచరిత్రయు, మీసాంప్రదాయములు, సంస్థానాధీశ్వరుల ప్రాముఖ్యము, మీ సమస్యల చిక్కులు, మీ దేశమునందుగల ధులు అనేకమారులు మిమ్ములను సందర్శించుటకు తోడ్పడకలసియుండెను. రాజప్రతినిధులు పర్యటనముగావించనందులకు నేనిప్పుడు కారణములు దెల్పవలసరములేదు. హిందూదేశమునకు ముఖ్యమైన రహదారులకు మీసంస్థానములు దూరమగుటయు, మీసంస్థానములను జక్కగ నెరిగిన బొంబాయి ప్రభుత్వము మీకు సమీపమున నుండుటయు గొంతవరకు గారణములని నేదలచెదను. పడమటి హైందవసంస్థానముల యేజెన్సీలో చేరిన చిన్న పెద్ద సంస్థానములన్నియు అన్ని సంస్థానమునవలెనే నాయొక్కయు, నాప్రభుత్వముయొక్కయు శ్రద్ధను పోషించునని నేను నాపక్షమునకు నాస్థాన ములంకరింపబోవువారి పక్షమునకు వాదానము చేయుచున్నాను. నామాటను చెల్లించుటకు సాధ్యమైనంత వేగముగ నూతన రెసిడెంసీకి వచ్చి మిమ్ములను జూచి మాట్లాడుచున్నాను.

రాజప్రతినిధి లభయము

మీసంస్థానములు రాజకీయ అధికారులద్వారా నాప్ర

భృత్యముతో సంబంధములు యిదివరకు గలిగియుండెను. ఇండియా ప్రభుత్వముతో సరిగా సంబంధముగల సంస్థానముల సంబంధములను రాజకీయాధికారులద్వారా సంబంధములుగల సంస్థానములసంబంధములను భేదము గలదని నేను ఎఱుగుదును. యిండియా ప్రభుత్వముతో మీకు నూతనముగ గలుగుచున్న సంబంధములను యిదివరకున్న సంబంధవిధానమున మార్పుకలుగునని మీరు భయపడ నవసరములేదు. నూతనపరిస్థితుల నెదుర్కొన్నట్లుకు సంస్థలందు మార్పులు అప్పుడప్పుడు జరుగును. మీతో నా ఆధికారులు ఆలోచించియె, మీ ఆమోదననొందకయె, మీ హామ్యముల భంగమును గలిగించుట కట్టిమార్పును జేయనని మీకు తెలియపర్చుచున్నాను. మీరు చెప్పవలసిన అంశములను వినుటకును, మీకు సలహానిచ్చుటకును, నాయాధికారులైప్పుడును సిద్ధముగనుండును. నేనును యిండియా ప్రభుత్వమును ఎల్లప్పుడును మీయాశయములయొడ సానుభూతిని గన్పరచెదమని నమ్ముదు.

పడమటి హైందవసంస్థానపు ప్రభువు యేజెంటు
పడమటి హైందవసంస్థానముందు నాకు యేజెంటుగా నుండుటకు వాల్టన్ గారిని నియమించితిని. ఈయన మీకు పరిచితులే. ఈయనోగమునకు తగిన అర్హత లీయనకు గంపు. ఇరువది రెండు సంవత్సరములక్రితము మీసంస్థానములకు నీయన యేజెంటుగా నుండెను. పిమ్మట ఇద్దరు గవర్నరుల ఆంతరంగిక కార్యదర్శిగను, బొంబయి ప్రభుత్వముయొక్క కార్యదర్శిగను నుండి మీ స్నేహమును, మీ రాజ్యములందు గల సమస్యలయొడ పరిచయమును సంపాదించెను. రాజపుటానా సంస్థానములందు నాయేజెంటుగను, ముఖ్యమైనదియు అభివృద్ధిని జూపుచున్న మైసూరునందు నాప్రతినిధిగను వాల్టన్ గారు పనిచేసిరి. మీరాజ్యములందలి స్థితిగతులను ఇతర హైందవ రాజ్యములందలి స్థితిగతులను నీయన చాల బాగుగ నెరుగును. కాన యీపనివలన గలుగుబాధ్యతలను తన అనుభవమువలనను జ్ఞానమువలనను నెరవేర్చుట కీయన తగియున్నాడు. నా కీయన నందు సంపూర్ణవిశ్వాసముగలను. నాప్రతినిధియనియు యిండియా ప్రభుత్వము వారి అభిప్రాయ నూచనపరచువాడనియు గాక, మీ సలహా దారనియు, మీబుద్ధివలయు వాల్టన్ గారిని మీరెల్ల రెండవ రెండవను.

సంస్థానములసంబంధములు
యుద్ధశక్తి మంతరించినపిమ్మట సంస్థానమునకు సంస్థానమునకు వ్యాజ్యములు పెరిగెనని తెల్పితిని. ఈవ్యాజ్యములచే సంస్థానముల ఆర్థికస్థితి క్షుంభెను. ఈశక్తియుగూడ ముగిసెనని నేను వినుటకెంతయో సంతసించుచున్నాను. అందరకునుగావలసిన సామాన్యాంశములందు మీరెల్లరునుగలసి కృషిచేయుచున్నారు. ప్రతిసంవత్సరమును మీరొక కభాసీసమాజేశము జరుపుచున్నారు. ఈసంస్థ నిధివిషయమునను అస్థివిషయమునను మీరు కడుశ్రద్ధవహించుచున్నారు. అన్నిసంస్థానముల అభివృద్ధికిని తోడ్పడుటకు పేరుగాంచిన మీరాజకుమార కళాశాలగలదు. అన్ని సంస్థానములందలి పరిపాలనయుక్రమవికాసమును జూపుచున్నది నాకు చెప్పబడినది. కృషియు, వాణిజ్యమును చెరుగుచున్నవి. ఆదాయమువృద్ధిపొందుచున్నది. ప్రజాహిత్యకార్యములందు మీరు వెచ్చించుద్రవ్యము నానాటికి చెరుగుచున్నది. అభివృద్ధియే గాదు. విహారము జనించు అంశములను వింటిని. సామరస్యములేదనియు, పరస్పరవైషమ్యములే స్వల్పవిషయముల కొరకు కోర్టులను సంస్థానాధీశ్వరులెక్కి అమితమైనధనమును వెచ్చించుచున్నారని తెలిసినపప్పుడు చాలవంత నాకుగలిగెన. ప్రాతేతగలిగిన చావలేదని చెప్పటకు పెక్కుతార్కాణములు గలవు. రాజాలారా, నూతనవిధానమును నేర్పాటుచేయుచున్నప్పుడు, మీరును మీసంస్థానములందు గలసంబంధములందు సామరస్యము, సహనమును, సానుభూతియు, సహకారమును జూపినూతన శక్తికము స్థాపించ మొనరితుడు. సంస్థాన మింకొక సంస్థానములలో గలసి యీదేశమందు మరియొకరినుండ జనదు. అందరిఅక్కరలను నొక్కటియే. భౌతికవిషయమున జూచినను సహనమును, సామరస్యమును మీదేశాధికారివాణిజ్యపరిశ్రమలకు లాభదాయకము. స్వకీయమైన లాభమునకును పగనునెరవేర్చుటకును జరపకువాజ్యము లాభములు దేశాభివృద్ధికి విఘాతమును చెప్పును. స్నేహముతోను, పరస్పరసహనముతోను, ఇచ్చిపుచ్చుకొను విధానము నడలించి భవిష్యత్తు ఉద్యోగ కర్మల అభివృద్ధిని చేయెడి వారు భవిష్యత్తును సమాధానము చేసి తగవు పరిష్కరించగలరు. ప్రభువు దశయందే తగవు పరిష్కారముగానియెడ యిండియా ప్రభుత్వమునగాని యిండియామంత్రినిగాని తీర్పు యాయగోరినవో

మనస్ఫూర్ణము పెరుగును. స్నేహభావములు మొలక లెత్తుట కదనుదాటును.

నూతనపురుషాంతరము

మీరందరును నూతనపురుషాంతరమునకు జెందినవారు. గతపురుషాంతరమునకునూతనపురుషాంతరమును గుడిచేయుచున్న సంబంధము ల్కదార్ సంస్థానాధీశ్వరుని మరణముచే జెగిపోయెను. మీలో జాలమంది రాజకీయలోని రాజకుమారుల కళాశాలయందు విద్యనభ్యసించిరి. మీకళాశాల సహకారమునకును, సంయుక్తప్రయత్నములకు తార్కాణము హైందవరాజులెల్లలో మీరువిద్యాధికులు, విజ్ఞానసంపన్నులు. మీపూర్వకులదెలియని ప్రస్తుత ప్రపంచ స్థితిగతుల నెల్ల మీ రెరుంగుదురు. యుద్ధకాలమందు కచ్చిమహారాజు, నవనగర్ మహారాజు గార్లు సాంప్రజాజ్య సభయందును, నానారాష్ట్ర సమితియందును హైందవ ప్రతినిధులుగ బనిచేసిరి. వారు నూతన అభినివేశములతోను నూతన ఆవేశముతోను భారత భూమిమీద నడుగిడి రని నే నమ్ముచున్నాను. మీపూర్వకులకు మీరు లాభస్థానమునందున్నారు. వారే అంతర్వైషమ్యములను గట్టిపెట్టి ప్రజాభివృద్ధిమునకు త్యాగమును జూపిరి. మీ కింతకంటెను మార్గ ప్రదర్శకు లెవ్వరు గలరే! నూతనప్రభుత్వమును మీరు గుర్తించి జీర్ణము గావించికొని మీరది మీ దినచర్యయందు ప్రవర్తించెదరని నేను నమ్ముచున్నాను. కాన హైందవప్రభుత్వమునకును మీకును నూతన సంబంధవిధానము నేను ఏర్పాటుచేయు దినమున పోరాటములను మాని, దృక్పథము మార్చుకొని, క్రొత్తవైఖరి నవలించి, స్నేహభావములను మీరు పెంపొందించుకొనుటకు ప్రయత్నించవలసినదని కోరుచున్నాను.

రైతు సమస్య

నన్నింకొకసలహానీయునిండు. తాలూకాదారులకును ఎస్టేటు అధికారులకును గిరాసియారులకును (Girassias), పెద్ద పెద్దభూస్వాములకును నేను ఒకసలహానిచ్చెదను. రయతుల లాభమే భూస్వాములలాభము. కాన సరళమైనపరతులపై రైతు భూమిని బాగుచేయనిండు. వారి సంతృప్తి, అభ్యుదయములపై భూస్వాములయు, యెస్టేటుదారులయు తేను మధారపడి యున్నది. భూమిని అధికముగా భాగించి చీలికలు చేయుటచే వ్యవసాయాభివృద్ధికి భంగము. రైతును భూస్వామిని పీడికభూములు పోషింపజాలవు. తాతలనాటినుండి వచ్చుచున్న ప్రాత ఆచారములను నేను విమర్శించుట లేదు. మీరు విజ్ఞానసంపన్నులు కాన యీవిధానము ఆర్థికసంపద కెంత అనర్థదాయకమో గుర్తించి తగిన మార్పుచేగాని, మరియొకరినిగాని అన్యమును దీసివేయుడని తెలుపుచున్నాను. మీరు మీపూర్వకులవలె ప్రయత్నించి యుద్ధములందు ప్రజ్ఞ సంపాదించుటకు విద్య నభ్యసించినవో పితృతర్హితభూములపై భారము కట్టెను. రాజాలారా, సంస్థానాధీశ్వరులారా, రాణిమారులారా, నేడు నేనిచ్చుపీతబోధ ఇంతియే. నేను ఇచ్చిన హితమును గురించి మీరు ఆలోచించి నెరవేర్చినయెడ నూతనయేజన్మ అభివృద్ధికి వచ్చుటకు మార్గము కలుగునని నాఅభిప్రాయము. కడదిన రెండు దశలందును పెక్కుసార్లు మీ రనుభవములను నెరిగియే యుండవలయును. పంట నాశనముగుటతోడనే ఖామదేవత దేశమందు తొండవ మాడుచున్నది. మంచికావలక్రము వచ్చుచున్న దని నేను నమ్ముచున్నాను. మంచినర్జము కురియుగాక. పంటలు ముచ్చరముగ పండుగాక యని ప్రార్థించెదను. కొంతకాలమునుండి వర్షము మండదుగనున్న పిమ్మట వర్షకము ఇప్పు డిప్పుడు తిరిగి అభివృద్ధి నొందుచున్నది. భారతసంపత్తితో నీప్రాతమును బాల్కనను శుభిమాచకములు గన్పించుచున్నవి. కాన శుభము చేకూరినను నష్టము వాటిల్లినను మీరెల్లపును నాఉద్యోగుల శ్రద్ధయు స్నేహమును సానుభూతియు బడనెదరు. పరిపాలకులగు మీర త్యంతభాగ్యవతుల మోయవలసి యున్నది. ప్రజయొక్క సౌఖ్యమును, అభివృద్ధియు మరునక, వారికి సంతృప్తికరముగ మీరు సంస్థానములను పరిపాలించెదరని నేను విశ్వసించుచున్నాను.

(ఆ. ప్రె.)

సంయుక్తరాష్ట్రముల రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘము

ఎన్నికలు

పురుషోత్తమదాసు టాండనుగారు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘమున కధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకొనబడెను. పాజరితు మోహనీ, సోకతానీ, తిసదకు ఆలీ, పెర్వానీ, టాండను, జవహరలాలుగార్లు మున్నగువారు భారతకాంగ్రెసు సంఘ సభ్యులుగా ఎన్నుకొనబడిరి. (ఆ. ప్రె.)

చెన్నపురి, హైకోర్టు జూడికేవరులో

ఆర్డినరి బరిజనల్ సివిల్ జ్యూజిస్ డిక్షన్
సి. ఎస్. నెం 283-1923

వాది:— టి. రత్నవేలు చెట్టియార్

Vs.
ప్రతివాది:— పి. రాఘవులుచెట్టి.

ఈదిగువ తెలుపబడిన ఆస్తిని చెన్నపురి, హైకోర్టు అఫీషియల్ రెఫరిగారు సదరు గృహమువద్దనే 9-12-1924 తేదీన బహిరంగ వలమువేసి విక్రయింతురని ఇందుమాలముగా అందరికిని తెలియజేయడమైనది.

పె. ద్యాలి

వైకుంఠవాద్యారి పీఠిలోనున్న నెం 1 రు నేల, యిల్లు, రామన్నక్ పీఠిలోనున్న నెం 17 రు నేల, యిల్లు సదరుగృహములకు సంబంధించిన బజారులు. మద్రాసు జేరింగు ఓ. ఎస్ నెం 2998, నెం 4593 రు కలెక్టరు సర్టిఫికేట్లుగల ఆర్ ఎస్. నెం 7957, 1620 చదరపుఅడుగులు గలది.

టి. జి. రాఘవాచారి,
వాదితరపున ప్లీడరు.

క్షయదగ్గు, తత్సంబంధమైన వ్యాధులకు అమోఘమైన ఔషధము

గడచిన 1 సం॥రం 6 నెలలనుండి నాభార్య కలువిధముగా వ్యాధులచే బాధపడుచుండెను. తీవ్రమైన క్షయజ్వరము, ఎముకము, అజీర్తి, విరేచనములు మొదలగునవి ఆవెరు బాధించుచుండెను. ఆంగ్ల ఆయుర్వేదవైద్యులు చికిత్సజేసియు, నిష్ప్రయోజనమైనందున తిరునల్వేలిజిల్లా, కృష్ణా పురవాసియును, ప్రస్తుతము చెన్నపురము ఆర్యుని యన్ పీఠిలో, 12 రు గృహమందున్న పండిత స్వామి ఎస్. కృష్ణస్వామిఅయ్యంగారు వారివద్ద చికిత్స ప్రారంభించబడెను. పండితులవారు యిచ్చిన మొదటిమోతాదుతోనే జ్వరము పూర్తిగా నిలిచింది. తరువాత 3 రోజులు ఔషధముయిచ్చినతరువాత విరేచనములు, ఎముకములకూడ నిలిచినవి. దగ్గుకూడ పూర్తిగా పలూపంచలై పోయినది. ఇప్పుడు అజీర్ణముచునదియేలేదు. పండితులవారు ఔషధమును మిక్కిలిసమ్మికతో యిత్తురు. యిది ముఖ్యముగా గమనించదగిన విషయము. వారియొక్క ఔషధములు మిక్కిలి విలువగల ఔషధులచేతయారుచేయబడును. అందుచేతనే వారు ఎక్కువడబ్బు పుచ్చుకొనెదరు. వారు బాగుచేయుటకు పూచీ యివ్వకపోయినను తప్పక వారు వ్యాధులను మిక్కిలి జయప్రదముగా బాగుచేయుదురు. వారు కలుగజేయు అద్భుతగుణము విశవ వారి కిచ్చు డబ్బుకంటె వెయ్యిరెట్లు అధికమని నా అభిప్రాయము. పండితులవారికి నదా జయము కలుగవలెనని నాప్రార్థన.

కె. ఎస్. దండపాణిఅయ్యరు,
బెన్టు అండుకో., బాల్కటపున, మద్రాసు.

ప్రకటన నెం (17)

వారి నలహాకట్నము రు 15-0-0

దబ్బీ 1-క్ కుమ్ముకు తెలము రు. 0-8-0

ఈతెలము పొడలు, బొల్లి, తెలుపు, నలుపు, కుమ్ముకు రాయుటకు ఉపయోగించును. అమ్మతాంబసం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

వృత్తాంతలేఖలు

పామర్రు

(స్వకీయవిలేఖరి)

మంత్రిగారి రాక

నవంబరు 28:—27 తేదీ ఉదయము విద్యాశాఖామంత్రి పాత్రోగారు బెజవాడనుండి బందరుకు వెళ్ళుదురను వార్త ప్రకటనముగా తెలిసింది. ఎల్.మెంటర్ ఉపాధ్యాయులు తమ బాలకులను బాలికలను పూమూరు ఒక మైలుదూరము వడసిందుకొని వెళ్లి బెజవాడలోడ్డు వైపున ఇంట్రక్టులను ఆలంకరించిరి.

విద్యాశాఖామంత్రిగారును జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారు జిల్లావిద్యాశాఖా ఆఫీసరుగారు మొదలైనవారు మోటార్ల మీద పూమూరు 10 గంటలకువచ్చిరి. గ్రామస్థులు కోరిన మీదట మోటార్లు ఆరబడినవి. భాషా అసదుల్లా సాహేబుగారు తహశీల్దారు మొదలైనవారిని మంత్రిగారికి పరిచయము గలిగించిరి. తహశీల్దారువారున్న యూనియనుబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారును తుర్కపాటి సుందరరామయ్యగారును ఈ గ్రామము ట్టుపట్ల విద్యాభివృద్ధి లేదని, లోపల సెంట్రల్స్కూలులు కాంతనుచేయుచు మనిన్ని కోరిరి.

జాతీయవిద్యాలయము

మంత్రిగారు, జాతీయవిద్యాలయమును ఎందుకు కృత్రిమరచుట లేదని ప్రశ్నించిరి. ఎవరును తృప్తి కరమగు సమాధానము ఇవ్వలేదు. జాతీయవిద్యాలయమునకు ఫండ్సులేవని ఒకవ్యక్తిచే మానేజ్మెంటుబడుచున్నదని ఒకరుచెప్పిరి. కాని జాతీయవిద్యాలయము ఒక కమిటీవారిచే మానేజ్మెంటుబడుచున్నదని, రెండువేలరూపాయలు ఆదాయము వున్నదని మంత్రిగారికి చెబుచున్నాము.

తిరుపతి

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఖడ్గరభివృద్ధి

నవంబరు 28:—మాయూరి నిదివరకు ఆనగా 1922వ సంవత్సరమునకంటెను యిప్పుడు ఖడ్గర చాలావృద్ధిలో నున్నదగుట అతిశయోక్తి కావాలదు. కారణములు రెండు. తిరుపతి పురపాలకసంఘమువారి తోడ్పాటు. కాంగ్రెస్ కమిటీ కేట్రటరీవారి పట్టుదల. మరియు న్యాయవాదుల ప్రోత్సాహము. పురపాలకసంఘమువారు ఖడ్గరకాల నోకదానిని స్థాపించుట యేగాక వారిపాకలలో ప్రతియొక బాలురు బాలికలను నూలువడకుట ముఖ్యవిధిగా నిర్ణయించిరి. మరియు నూలువడకుట బాల, బాలికలకు నేర్పుటగాను నెంకిలు 20/-లు జీతమువీడ ఒక ఉపాధ్యాయునిగూడ నియమించిరి.

మునిసిపల్ ఖడ్గరకాల తిరుపతి తూర్పువైపున వద్ద యుంచి జనులకు సౌకర్యమునగుర్చిరి. ఇప్పటికి దానియందు పూమూరు 5,6 వేలరూపాయల ఖడ్గర అమ్మకము అయియున్నది మార్కెట్ వారసు శ్రీమాన్ టి. కే. నరసింహారావులు వారి ఉదారతయను, కాన్సిలరువారి సంఘభావనలను ఇందుకు మూలకాంక్షమైనదనియను అన్ని పురపాలకసంఘములకంటెను మా పురపాలకసంఘము ఖడ్గరకాల నిర్మించువిషయమున ముందంజవైచి కీర్తిని బహుగలిగినదనియను తెల్పుట కెంతయు సంతోషించుచున్నాను. కాంగ్రెస్ కేట్రటరీగారకు శ్రీమాన్ కే. రాజగోపాలాచార్యులవారు ఆనవరతము నిద్రాహారములు గమనింపక యావిషయమున చేయు కృషి వర్ణనాతీతము.

కాంగ్రెస్ తరపున తిరుపతి కో.ఆపరేటివ్ బుక్ షాపుకులో నోకఖడ్గరప్రదానము బజారులో చిత్రాలచావడియను గాంధీరీడింగ్ రూములో నోక బ్రాంచి ఖడ్గరకాలయన్నావుంచియున్నారు. మరియు ప్రతినిసకరించి, ఏమలుచేయించి, విక్రయింపుచూ వడకువారిచే కూలికి వడకించుచుండును. నూలును తిరుపతికి సమీపమునందు మాలపల్లెకు పంపించి నేయించుదురు. ఎవరైనను నూలును స్వయముగా వడకి కోరినట్లులయినవారికి కాంగ్రెస్ ద్వారా నేయించి యిప్పించెదరు.

గాంధీ రీడింగ్ రూములో పురపాలకసంఘమువారు ఆంగ్లదినపత్రిక, కృష్ణపత్రిక, ఆరవపత్రిక, నెలసంచికలను తెప్పించి యిచ్చుచుండురు. అందు తెల్లవారి 6 గంటలనుండి రాత్రి 10 గంటలవరకు నూలువడకుచునే యుండురు. ఇతరులెవరైనను ఏమలు, కడుపుతెచ్చుకొని నూలువడకి తీసికొనిపోవచ్చును. ఉదయము 6 గంటలనుండి రాత్రి 10 గంటలవరకు తెరచియుండును.

న్యాయవాదు లందఱును విశేషముగా ఖడ్గరునే ధరింపుచుండురు. వారిలో నూలువడకుటయందు మంచి నపుణులుగలరు. అందు శ్రీమాన్ యం. వెంకటాచార్యులవారు నెం 40 వరకు పైగా సన్నని మంచినూలు వడకుగలరు. శ్రీమాన్ వరదాచార్యులు, పి. రాధావతయ్య, పద్మనాభయ్య, తల్వారు శేషచలయ్యగార్లు స్వంతముగా వడకిన నూలువస్త్రములను పయ్యోగించుచుండురు. వర్తకము చేయువారు చాలామంది ఖడ్గరునే విధిగా ధరించుచున్నారు. వారు వ్యాపారమును చూచుకొనుచూ తీరిక సమయముల రాటుమును ప్రక్కనే బెట్టుకొని నూలువడకుచుండురు. ఈ పురమున వర్తకసంఘమువారు నూలువడకు పోటీరీక్ష నోకదానిని నెలకొల్పి అందులో ఉత్తీర్ణులగువారికి రు 15/-లు బిటువగల నెండికి నై నోకదానిని బహుమతిగా నివ్వ నిశ్చయించియుండిరి.

అందుకుగాను ఇప్పటికి రెండుదఫాలు పంపెనుజరిగి అందు మొదటి దఫా నీర్లరామయ్య అను 10 వత్సరముల బాలుకును పంపెను. రెండవదఫా హిందీ సచారము నిమిత్తమై వచ్చియున్న శ్రీమాన్ డి. రామకృష్ణశాస్త్రిలవారు జయించిరి. ఇప్పుడు మరల మాడవపంపెనుజరిగి నూలును సబర్బత్రి ఆశ్రమమునకు పంపియున్నారు. ఫలితము లింకను తెలియలేదు. మొత్తమున నూనికి 50 మంది కుష్కర్తరునే ధరించుచున్నారు. ప్రస్తుతము నూలు రాట్టుములు పనిచేయుచున్నవి.

వర్షము

రెండు దినములనుండియు ముల్లులుక్రమింప సామాన్యవర్షము కురియుచున్నది.

ప్రతిపక్ష

మాప్రాంతములందు మాజిల్లాను సరిపోవునంత ప్రతివిరివిగా పైరుచేయుచున్నారు. బహుశా ఇతరజిల్లాలకు సహితము సహాయముచేయ విలకలగవచ్చును.

వనసంతర్పణ

హిందీ విద్యార్థులందఱు మాయూరికి సమీపముననున్న కపిలేశ్వరస్వామివారి తీర్థమునొద్ద కాంక్రీక సంతర్పణ జరిపి రాత్రి 9 1/2 గంటలకు దేశభజన, జాతీయగీతానందములతోను జయజయధ్వనములతోను పురికేరిరి. ఇట్టి ఆహ్వానపూరితముగ వనసంతర్పణ యదివర కెన్నడును మాయూరి జరిగియుండలేదు.

అఖిలభారత వాలంటీరు మహాసభ

బెల్గాం నందు డిశంబరునెల ఆఖరువారమున కాంగ్రెసుతో బాటు అఖిల భారత వాలంటీరు మహాసభ కూడ జరుగనున్నది. ఆ సభకు ఆంధ్రదేశమునుండి పదకొండుమంది ప్రతినిధులను పంపవలసినదని అఖిలభారతహిందూస్థాన సేవాదళము యొక్క కాన్వేన్షన్ గారు ఉత్తరం ప్రానియున్నారు. ఈసభకు ప్రతినిధులుగ పోవలసినవారు 1923 సం॥ డిశంబరు నెల 25 వ తేదీకి పూర్వము అహమ్మదాబాద్ వాలంటీరు ప్రతిజ్ఞను సంతకముచేసి యుండవలెను. కాకినాడ అఖిల భారత వాలంటీరుసభకు ప్రతినిధులుగా జైన్ వారుగానైన యుండవలెను. కాకినాడసభ ఆహ్వానసంఘముయొక్క ఉద్యోగులుగానైన యుండవలెను. లేదా అఖిల భారతవర్షము వారు నియమించిన తరఫీతునైన పొందియుండవలెను. ప్రావిన్షియల్ వాలంటీరుబోర్డుసభ్యులుగూడ ప్రతినిధులుగా పోవచ్చును.

పై నియమముల ప్రకారము అగ్గులైనట్టియు, బెల్గాం వాలంటీరు సభకు ప్రతినిధులుగా పోదలవినట్టియు వారందఱును తమ దరిఖాతులను నాకు డిశంబరునెల 9 వ తేదీలోగా చేరునట్లు పంపవలెను.

తమ దరఖాస్తునందు పైన వివరించిన ఏ నియమము ప్రకారము అగ్గులైనట్టియు ప్రాయసరి యుండును. వ్యవధి తక్కువగానుండుటచే, దరఖాస్తులను సాధ్యమైనంతవరలో పంపవలయునని విన్నవించుచున్నాను.

అయ్యింకి వెంకటరమణయ్య,

ఆంధ్రరాష్ట్రీయ వాలంటీరుబోర్డు కార్యదర్శి.

ఆంధ్రపై దుర్బలత హెచ్చరిక

ఈవత్సరమున బెల్గామునందు జరుగబోవు దేశీయమహా జనసభాధివేషమునకు ఆంగముగ నెలకొల్పబడిన ఆయుర్వేదియ వస్తుప్రవర్తనమునకు ఆంధ్రవైద్యులు బోషధములు ఓషధులు గ్రంథములు పత్రికలు మున్నగువానిని ప్రదర్శనార్థము పంపి కీర్తిపొందుదురు గాకయని హెచ్చరించుచున్నాను.

శ్రీమాన్ ప్రతివాది భయంకర కృష్ణమాచార్యులు, ఆగ్రేజైద్యమండలి అధ్యక్షుడు, ఏలూరు.

జూబులు

కీ॥ శే॥ వీరవనేని అచ్చన్నగారు

వీరిది కైకలూరు తాలూకా జరహాపట్నము. చయార్ద్ర స్థావరములు. లౌకికవ్యవహారములో వేరెన్నిక గన్నవారు.

వీరు తాలూకాలోని నీటిపారుదల సదుపాయములను గూర్చి చుంచినలహలను యిచ్చెడివారు. గత 80 సంవత్సరముల అనుభవమును, చరిత్రను, తేదిలువారిగా చెప్పుచుండెడివారు. గాంధీగారిస్థాంతములను దభిరుచియొక్కను. మంచమునలేవ లేకయుండియు పత్రికాశ్రవణము కావించెడివారు. వీరు 26 తేది ఉదయము 5 గంటలకు దివికేరి. వీరినిమంగళవాంఛ్యములతో హాభజనలతో గొనిపోయి దహనసంస్కారము గావించిరి.

యూర్లగడ్డ శేంకటసుబ్బయ్య.

ఆర్యవైశ్యమహాసభ-గుంటూరు

24 తేదీని కర్నూలులో మేడం వెంకయ్య శ్రేష్ఠిగారి యాజమాన్యమున జరిగినసభలో నీదివనవారు ఆర్యవైశ్యసభకు ప్రతినిధులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

మేడము వెంకయ్య శ్రేష్ఠిగారు, జూటూరు రామయ్య శ్రేష్ఠిగారు, రాచమడుగు శేషన్న శ్రేష్ఠిగారు, నూకల కృష్ణమూర్తి శ్రేష్ఠిగారు, నూతి వేంకటసుబ్బయ్య శ్రేష్ఠిగారు, తల్లం వేంకటరామయ్య శ్రేష్ఠిగారు, కటకము సుబ్బయ్య శ్రేష్ఠిగారు, మేడము వేంగన్న శ్రేష్ఠిగారు, సాలిమేర చిన్నవేంకటస్వామి శ్రేష్ఠిగారు, కొత్త అచ్చయ్య శ్రేష్ఠిగారు, అనంత, కొండయ్య శ్రేష్ఠిగారు, ఉస్తేపల్లి స్వామి శ్రేష్ఠిగారు. వేపుదాల శేషయ్య శ్రేష్ఠిగారు, ఈపూరు రామయ్య శ్రేష్ఠిగారు, ఎలమూరు వేంకటశేషయ్య శ్రేష్ఠిగారు, ఇల్లూరు సుబ్బయ్య శ్రేష్ఠిగారు, దోమా వేంకటస్వామిగారు ప్రగారు.

ఆంధ్రరాష్ట్రీయ ఖడ్గరబోర్డు

డిశంబరునెల 2వ తేది శనివారము మధ్యాహ్నము ౧౨ గంటలకు గుంటూరునందు కాంగ్రెసు కార్యాలయమున ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ ఖడ్గరబోర్డు సామాన్యసభ బయగును.

విషయములు:— ౧. రాష్ట్రీయలో ఖాదీహెచ్చుగా నభివృద్ధియగుటకు తగినమార్గముల వాలోచించుట.

ఖాదీనినియిమ్ము ఇయ్యబడిన సొమ్ముకు ఖాదీపనిలో వినియోగించక తప్పిపోయిన జిల్లాలనుండి రాబట్టుటకు గూర్చి యోచించుట ఒకటిరెండు కేంద్రస్థానములందు ఖాదీపనిని విరివిగా సాగించుటకు గూర్చి యోచించుట.

విల్లునూలుకలియకుండా ఖాదీయుత్పత్తిచే గుటుకు తగినయేర్పాట్లు, దక్షిణానంతపురం వాటాబంజూరు, భీమాలూరు మూడురూపాయల వడ్డీతీసికొనువిషయం. ౧౬వ రూలు ప్రకారము బ్యాంకుసభ్యులు, ౧౫ కేస్ చొప్పున అప్పుయిచ్చుటకు గూర్చి, తూర్పుగృహజిల్లా సంఘమున కీచ్చిన 26,37 నెం/బులు నిమలగుగూర్చి, అఖిలభారత ఖాదీబోర్డువారి 15వ నవంబరు తేది గల లేఖకు బట్టి చర్యతీసికొనుట (కల్ ఖడ్గరమగూర్చి) కాంగ్రెసులో కొట్టుపెట్టుట (బెల్గాం) ఇతరవిషయములు.

గొల్లపూడి శీతారావు శాస్త్రి,

కార్యదర్శి

ఏలూరు, అన్న, వస్త్ర, వైద్య, విద్యాదాన సమాజము - ఏలూరు

పై సమాజమున వస్త్రదానము, మూలధనం ధర్మకాతాకు నిల్వవున్న రు 1626 లును 14/-12.0 లు వడ్డీ వచ్చినది. గత సంవత్సరాంతమునకుఖర్చుపోను నిర్మలవల్ల వడ్డీసహా రు 14.7-8 లు వెళ్ళి రు 16-8-8 లును, గృహప్రవేశ వర్ధంతి దినమున గాది 15 డిశంబరు 1924 సోమవారం సమాజమున వస్త్రదానము జరుగగలదు. యింకను విరివిగ ఆశేతులకు, వస్త్రదానము జరుగుటకు, ఎవరికితోచినధర్మం వారు పంపినయెడల వైనతెలిపిన సొమ్ముతోచేర్చి జరపగలదు. ధర్మములకు రక్షితులు పంపెదము. వడ్డీనిబట్టిమాత్రము జరుగుటకు యిచ్చు మూలధనము ధర్మం అయినయెడల రు 20 లును తక్కువగానుండ పంపగలరు. ఇట్టివారిని నె 4 రు శాశ్వతసభ్యులుగా చేర్చుకొని రక్షితులతో పాటుపట్టా ప్రత్యేకం అయిదుగురు తక్కువగాని ధర్మకర్తల సంతకములతో నిచ్చెదరు. ఇతరసంగతులు సమాజమున తెలుసుకోగలరు. సంవత్సర రిపోర్టులు కావలసినవారికి సప్లయిచ్చేయబడును.

మోతే గంగరాజు (జమీందారు సోల్ ప్రెస్సీ) కందుల రామయ్య (వర్కింగ్ డైరెక్టరు) బొమ్మరత్నం (భవనిర్యాజకర్త) కొత్తమాను శ్రీరాములు (ప్రెసిడెంటు) నున్న గంగరాజు (వైస్ ప్రెసిడెంటు) ముద్దుల వెంకటచిన్నరాజు (వైస్ ప్రెసిడెంటు).

రక్తాక్షి సం॥ ౧౦ మార్గశిరమా న శు॥ ౩, శనివా॥ ము

కృష్ణ వేణువు

[దాసు వామనరావుగారు]

శా. శ్రీకంఠున్ గని పొంగు గంగ యల కా
శీతేత్ర ప్రాంతంబునం;
దాకూలంకష కంబరచ్యుతియు గా
కట్టిన వరింపంగ నా
నా? కాత్యాయని మెచ్చునే? వడిగ మి
న్నందంగ నుప్పొంగు నీ
వా కాంక్షింతువు దుర్దర్శనము నా
రా! కృష్ణ వేణువురో!

శా. బహుధారము నీదుడవనము; ను
డేత్రాలి నీతీర; మా
హా! వంధ్యోర్వియు సస్యగర్భ యగు నీ
వందిచ్చు తీరంబులక
సేవింపంగ నె; నీదుతీరములచే
సిద్ధించు సర్వార్థముల్;
ఈవేముక్తియు, భుక్తి నిత్తు విల ద
ల్లీ! కృష్ణ వేణువురో!

మ. బహుధారస్థ మహా బిలేర్వరుడు శ
శ్వత్కీర్తి దాఁ గాంచెనా
మహి ని న్గాంచగ; తుంగభద్ర యిడు వే
మా రర్థ్యతోయంబులక;
విహరించుకొనిరి నీదుమార్గముననే;
విఖ్యాతియుకొ గాంచెడిక
రహిఁ బుట్టిలును మెట్టి నిల్లనగఁ నా
రా! కృష్ణ వేణువురో!

శా. ఏనాఁ డిమ్మహి నుద్భవించితివా? నీ
కేమార్పులుక లే నాహూ!
రానీ యుద్ధము లెన్నియేనియును, నా
ప్రాధ్యంబులుక సాగినీ!
నీ నవ్యామృత ధార కూర్చు నెనదా
నీవేణికిక కృష్ణతన్
బొనా; నీమహిమల్ నుతింపఁ దర మా
నా? కృష్ణ వేణువురో!

శా. సాంపై యొప్పునె నీదుజన్మ కీరవా
చోద్యంపు కాంతారిముల్?
ఇంపై తోచునె దూరశైలములు? నీ
విచ్చోట విశ్రాంతి బా
టింపకరాదొకొ, నేఁ డిదే విజయపా
టిపారులక వేడ? నా
లింకజాలవో వారిశబముల? ద
ల్లీ! కృష్ణ వేణువురో!

మ. పలువేగంబులఁ బోయె చెచ్చటికి? పె
న్వ్యాపార మేదైన నీ
త్రిశూ మున్నునె? సాగరుం డలిగనే?
తీర ప జల్ వేడగా

యతిపంచకము

[చేదము వేంకటకృష్ణశర్మగారు]

సతత నిగమాంతవాక్య స + మితి రతుండు
దివ్య భిక్షాన్నమాత్ర సం + తృప్తి యతుండు
అరయ నవిచారకుండు, గరు + జైక గుణుండు
భాగ్యవంతుండు, కాపీన + వంతుఁ డెపుడు. ౧.

అవనిజంబుల మూలము + లాశ్రయించు
గరయుగముతోడను నమంత్ర + కముగఁ దినును
గంత యొక్కింత మాత్రము + గవ్వకొనును
భాగ్యవంతుండు, కాపీన + వంతుఁ డెపుడు. ౨.

తను దురభిమానమాకుడై + తనరువాడు
ఆత్మలో నాత్మజూచుచు + నలరువాడు
నెల్ల వేళల బ్రహ్మ ర + మించువాడు
భాగ్యవంతుండు, కాపీన + వంతుఁ డెపుడు. ౩.

వేతుషితుఁ డాను స్వానంద + భావమునను
శాంత మొందించు నింద్రియ + సమితి కృతుల
స్మరణ, లో, వెలి, మధ్యమం + చనక సలుపు
భాగ్యవంతుండు, కాపీన + వంతుఁ డెపుడు. ౪.

పరమపంచాక్షరీమంత్ర + పాఠకుండు
సంతతపశుపతీనామ + చింతనుండు
భై త్సుకాన్నార్థసంచార + వర్తనుండు
భాగ్యవంతుండు, కాపీన + వంతుఁ డెపుడు. ౫.

గలువై తోచెనె? వారిఁ జూడవు దయన్;
గాల్పిల్వ దేమందు? నీ
కటన్దై లవిహారమే మురిపెమా
హా! కృష్ణ వేణువురో! 6

మ. ఇదె వచ్చెన్ మనకృష్ణవేణి యనుచున్
ఏఁజేలు హర్షంబుతో
నెదురై చూతుము నీదురాకకొఱకున్;
ఈ విచ్చు తీరంబెపో
యదె మాపాటిభాగ్య మంచు వడిమే
మాహానముల్ సేయఁగా
బదిలం బాష్పగఁ గుల్యమార్గముల రా
వా? కృష్ణ వేణువురో! 7

శా. నీకర్పించును తుంగభద్ర యదెపో
నిత్యంబు పాద్యంబు; ను
శ్లోకం పావరభీమ తెచ్చు వడిదా
శుభంబు వన్ గాన్క; నీ
రాకక జూచి యనేకవాహినులు నీ
ప్రాధాన్యమే కోరు నా
హా! కృష్ణార్పణ మెల్ల జీవనము కా
దా? కృష్ణ వేణువురో! 8

పారుగింటి నివాసము

[వెలగపూడి భుజంగరావుగారు]

శా. కారము పచ్చి కారము వి కారము నొందగ
దింటి వెండియుక, మారు మనిన్ని లేకతెగ
మాడితి నూటికి కోటి కెప్పుడో, కూరలు మె
క్కుటాయెనిక గొంచెపు వడ్డన నేతిబొట్టు నా,
కేరికిఁ గాని వద్దు పారుగింటి నివాసపు నీచ
మక్కటా.

శా. ఆరోగ్యం బడుగంటిపోవు మది నా హ్లాదంబు
నిర్మూలమా, ధారాశంబగు వాక్కు కట్టువడు
స్వా తంత్ర్యంబు గోల్పోవు బల్, కూరంపుం
గడు దీర్ఘరోగముల నెగ్గుల్లాడ వాటిల్లునె, వ్యా
రాశింపగ గూడ దాడరగృహవాసంబునెప్ప
ట్టునన్.

భ్రమరగీతము

[ఏనుఁగు తమ్మిరాజుగారు]

రాత్రివేళఁ గ్రూరనిశాచరత్వమునకుఁ
బాలుపడిన నిరంకుశబంధనమునఁ
దమ్మి చెరఁబెట్టెరాజు నిర్దయత నిన్నుఁ
దాస్యభావము మొదలంటఁ దగిలెనేమొ?
భయము వలదింక భ్రమరమా భయము వలదు.
ద్విజుల గీతారవ. బులు తేజరిల్లఁ
దెల్విమై దశదిశలును దెల్ల వారె
తమ్ముల మనోహరత్వమ్ము దళమువారె
నినుండు పూర్వాద్రిపైనుండి తన సహస్ర
కరములను సాచి నినుబ్రోవఁగాఁ దలంచె
భయము లేదింక భ్రమరమా భయము లేదు.

మహానంద, శారదావిజయము

గ్రంథకర్త శ్రీయుతి కొండలి సత్యనారాయణ
రావుగారు

ఈ రెండునాటకములను కృత్తిజితతో సంఘకొంటిమి.
మహానంద నాటకమున భక్తిప్రభు ప్రధానము. మహానంద
నేత్యత్వప్రతికయైనను, భక్తివై గ గ్యసంపన్నయై ఈశ్వర కటాక్ష
మునకు పాతురాలగుట. ఇది చక్కని నీతిని బోధించు
నాటకము.

శారదావిజయము ఒకసాంఘిక నాటకము. సోదరీ సోద
రులను శారదామాధవులు పెక్కుకష్టములను పాలై చివరకు
సౌఖ్యదశను ప్రాపించెదరు. ఇందు లోకవృత్తము చక్కగా చూప
బడినది. ఆయాపట్టులయందు వ్యావహారిక భాష పాత్రోచిత
ముగా వాడబడినది. సత్యనారాయణ రావుగారు పెక్కునాట
కములను వ్రాసియున్నారు. వీరి వైలి మృదుమధురము. వీరి
కవిత సుధాటి నడకగలిగి యింపుగా నుండును.

మహానంద వెల 0-12-0, శారదావిజయము వెల 0-12-0

వలయువారిటుల వ్రాయవలెను.

“టి. వి. రమణయ్య అండు బ్రదర్స్, నేష
నలు బుక్కుడిపో, రాజమహేంద్రవరము”

రవింద్ర కవింధుడు

[పోలవరపు రామబ్రహ్మంగారు పి. పి.]

విశ్వభారతి

(గతసంచిక తరువాయి)

పాశ్చాత్య నాగరికతను నిరసించుట మనదేశాభిమానమునకు ముఖ్యముగాదు. ప్రపంచవల్ల నానందించిన శ్వేతనాగరికత నేమిటోనటయే కాదు. శ్వేతములను స్థాపించితిమి. దాదా వైదారు నందల సంవత్సరములు జనుకకు బోయితిమి. ఎవరి స్వాతంత్ర్య సంరక్షణార్థము వారు పోరాడుచుండెదరా? భార్యలను ముఘార సంఘమును ఇరుగును వహించితిమి. ను కల్పించితిమి. మం త్రోచ్చాటన సర్వవత్ యడవులను బోదమని సిద్ధియించితిమి. అంతటి జాతీయవిద్య లభించినా? అన్నవస్తువులకై పోలము దున్నుచో ని రాష్ట్రముల ద్రవ్యమునీరి. ఎవరియెవరములను వారే సమకూర్చుకొని యాత్మకీకృతై సర్వరక్షణని బోధించిరి. మ హాత్ముని సజర్వత యాశ్రమము పురాణపదము లైన విశ్వా సుప్రతి పక్షమి. పక్షాది తపాభివృద్ధి యాశ్రమములను సృష్టికరిం చెయ్యెను. వైతికీషిజ్ఞానమును ప్రసాదించెను. భారతీయులు లోకచరిత్రమున నామమాత్రంబునై యుండుట కేదేని కారణ మున్నచో నది మనకు సహజమైన పాపకార్యములైన నాధార పడి యున్నవనట సిద్ధాంతముకదా. కాబట్టి సజర్వత యా శ్రమము ధర్మసాధనమునకు సత్కము. ఒక్కపక్షమును మా త్రము గురిపించునదియున్నది. ఆశ్రమవాదుల యధికాస మునకు (Intellectual development) దీనిన వాతావరణము వి శేషించి యుండుట కవకాశములేదు. జాతాంత్రా వాదములకు ఇటులగ రామకృష్ణుని జదిపింపవచ్చును. శేషస్వయం నానందచి 'కాశీదాసు' నావ్యాసంపదమును. ఇంతమాత్రమున జాతీయవిద్య యనరాదు. తదా, చాతుల, స్వదేశీ సేవపైత్యుల తియారు చేయింపవచ్చును. ఇదియేని జాతీయవిద్య యనకలదు. మనకు గావలసినది స్వాతంత్ర్యము. స్వాతంత్ర్యకాంతిను స్వరాజ్యాభిలాషను ప్రజల యందు కల్పింపవలయును. రా జకీ య విద్య సభ్యునిచి మన మున్నదిగ స్వాతంత్ర్యమున, దేశముకేసి, మాతృదేశభక్తిని పెంపొందించుటగల పశ్చాత్తాపము కావలయును. స్వాతంత్ర్యమున మనదేశీయులకు తమ పౌరుషభార్యకముగ దేశము కేంద్రముగాను స్వల్పము. తిరిగిదేశము జనంచిన కలవరము లు వుట్టును. స్వరాజ్యసాధనము సర్వసమర్థమై పోవుచుండును.

ఇటువంటి క్షిప్రసమస్యలకు బహుమతి దుస్సాధ్యము. స్థిరచితులను దృఢసంకల్పములను నగు పహత్యులు దేశోద్ధారకులు ధృఢసంకల్పవాదార్థ మావిష్కరించురు. వారి యాలోచనలు సంకల్పములు సేరమేమిటోనటను వారే సమర్థులు. రవింద్ర గంధి మహాశయిలలో సర్వ రక్షణని సిద్ధియించుట య సంభవము ఇర్వరము లేదు విద్యావ్యాప్తికై పాటుపడుచున్నందున నిందుక ప్రసాదించవలసి వచ్చినది.

రవింద్రుని ప్రహ్వవిద్యలయము కేవలము విద్యాప్రతిష్ఠాపనము కాదు. తిరుగుకొనాలవలె విశ్వవిద్యాలయముల నలె దాస్యవృత్తికై యువకులకు మరూ లొనర్చుటకై నిర్విఘటన విద్యాలయము కాదు. జ్ఞానసాధనకై పాటుపడుట కెల్ల జాతీయులను క్షోభింపజేసేదా. జ్ఞానము తెలివితేటలు రాజాధి రాజుల యింబు బుట్టిలేదు. సరస్వతీమందిరమున పిన్న పెద్దలను వివక్షలేదు. రవింద్రుడు దీని సేమి దేశముతో నెలకొల్పి యభ్యుదయములకై తన శక్తిసామర్థ్యములకెల్ల వినియోగింపుచుండెనో యందుక వివరించుట యవసరము. రవింద్రుని కవిత్యమును విమర్శించుటకై ప్రారంభించి నడుమ విశ్వభారతీ ప్రకటన యందు రే మా? రవింద్రుని మేధా శక్తి య మృత శక్తి యు నిక విత్సరత్యము మహాదాశయములు విశ్వభారతీస్వరూపము వైతొనె నన్నచో నతిశయోక్తి లేదు. రవింద్రుని, మానసిక, ఆధ్యాత్మిక, రాజకీయ, మతవిశ్వాసములు జీవిత శిక్షణములు నిమగ్నప్రతిష్ఠాపన యందు మూర్తీభవించినవి. విశ్వభారతీ విద్యాలయప్రరాశక గాంచినచో శాంతినికేంద్రప్రాంతిభూముల నియంత్రణచరించి యా శాంతరసామృతము నిందుక దవిమాచినచో రవింద్రుని మహాత్మ్యము తెలియగలదు. సుస్థిరముగ ఆచంద్రతారకముగ భూతలమున రవింద్రుని యపూర్వసందేశము బ్రసరింపజేయుటకై యమృతవిద్యాలయము నిలిచియున్నది. అందు రాజకీయ విద్యకాదు, ఆంగ్ల భాషకాదు, సంస్కృతముకాదు. లోకమునకు గల విద్యలకెల్ల నిలయునుటకేసి విశ్వభారతీ యనక కలదు. లోకమునకుగల సర్వజాతీయులను భ్రాతృభావమున నొక్కచోరే దేశ దేశగర్భ జనియించుచు జ్ఞానామృతము గ్రోలు

టకై నియమింపబడి ప్రతిపింపబడినది కాన విశ్వవిద్యాలయ మయ్యె. ప్రాచీనార్థసాంప్రదాయములును ఆధునికాభిదులకు కనువర్తించునట్లు పూర్వపశ్చిమములకు మైత్రీ సూత్రము. రవింద్రుని కవితాత్మకమును గ్రహింపవలయు నన్న విశ్వభారతీ ప్రకటన యద్రవ్యము కాజాలదు. రవింద్రుని ప్రతి బింబమే విశ్వభారతీ. రవింద్రునియంతయును లెల్ల నిమగ్నచో విద్యాలయమందరమనక గ్రేంద్రీకృతములయ్యెను. పశ్చిమపూర్వ కళావిలాససంఘటన కాలునుంబునను గ్రాతెడు విశ్వభారతీ యెట్టిదో వివరించుము గాక. లోక కాంతి కి విజ్ఞాన సమ్మేళనము లెంతవరకు తోచుచు నో మనము నిర్ణయింపజాలము. ఆచారవ్యవహారములు దేశకాలములు భిన్నములై యున్నను మానసిక, వైతిక వ్యవహారము లందు మాత్రము వివిధజాతీయులకును సంధి పొసగగలదని కొందరు తత్వజ్ఞులు విశ్వసించుచున్నాడు. సర్వమతసమ్మేళనము (Parliament of Religions) మున్ను గాగల సంస్థల యం దీమాత్రమే ప్రతిపాదించబడి యున్నది. వైతిక బలమే సర్వ సాభ్రాతృత్వమున, పరమతసహిష్ణుతను ప్రకటింపగలదు. ప్రేమపాశము లభివృద్ధి జేయదు. ప్రకృతిసౌందర్యము విశ్వమోహనకరమైనది. కావున జ్ఞానమును, వివిధ భావపూరితుల నొక్కచో జేర్చుట కుపకరింపగలదు. ఇందు యాప్రత్యక్ష సమాధానము దుస్సాధ్యము. కావున రవింద్రుని వాక్యములనే యిందు సాంధ్యుడెద.

నేడు ప్రపంచవృష్టి నాకర్షించుచున్న 'విశ్వభారతీ' లోలుత నొక చిన్న యాశ్రమము. రవింద్రునిజనులకు దేవేంద్రనాథమహర్షి నిర్మలమును, నిర్జనమును, ఆనందప్రపంచమును, ప్రేమపూరితమును, పనోపరమమును నగు శాంతినికేతనమును సర్వప్రతిష్ఠాపనగ లోకోపకారార్థము నిర్మించెను. కేతనపవిత్ర జీవితకాలము నందే గడపి కీర్తిశ్రేష్ఠుడయ్యె. జనకునిజ్ఞాపకార్థము కవింద్రుడు దానశాంతమనోహరప్రదేశమున నిరుపదేంద్ర క్రేండు బ్రహ్మవిద్యాలయమును నెలకొల్పెను. ఈశాంతినికేతనమే శాంతాశ్రమమై, శాంతిప్రదమై, యానందప్రదమై యెవ్వరుకేసి విజ్ఞాన నిలయ మను విశ్వభారతీ యయ్యె. ప్రతిస్థితాచార్యుడైన రవింద్రుని మహదాశయము సులభసాధ్యమో లేక కవిజనసహజంబు సర్వప్రపంచమున పలువరింపుచుండెనో నిశ్చయింపజాలము. రవింద్రునిదివ్యవాణియే మహాత్మ్య సంతసదేశము నట్లు ప్రకటింపుచున్నది. 'సకలమతములగమ్య స్థానమును సత్యాన్వేషణము వేర్వేరువార్తముల జరింపుచున్నను జీవితపరమాధి యొక్కటే కావున విశ్వేశాంతిసాధన కవకాశము కలదని రవింద్రునిమతము.

"To study the Mind of Man in its realisation of different aspects of truth from diverse points of view. To bring into more intimate relation with one another—the different Cultures of the East on the basis of their underlying unity. To approach the west from the standpoint of such a unity of the life and thought of Asia. To seek to realise in a Common fellowship of study the meeting of the East and the West and thus ultimately to strengthen the fundamental conditions of world peace through the establishment of free Communication of ideas between the two Semispheres.....

ఇంకొకసంవర్షమునక గవింద్రుడు జిల్లు తనమహదాశయమును వెల్లడింపుచున్నాడు.....భక్తిజ్ఞానప్రబోధకముగ విద్యను వ్యాపింపజేయుటయే యాచార్యులయస్థాపనకు ముఖ్యకారణము. ఈపాతకాలయందు కేవలము ప్రాపంచిక సుఖదాయక మగు లౌకికవిద్యనే గాక పారమార్థికవిజ్ఞానప్రద మగు మనోవైద్యమును సాధించుటకు దీని సదుపాయముల సేర్పరపవలయునని నాకోర్కె. ఇందు నుపాధ్యాయులు స్వేచ్ఛతో నిర్వలాను రాగ పూరిత పౌరుష యు తై విద్యాభ్యాస మొనర్పగలరు. వైవభక్తి పరస్పరప్రేమను పెంపొందజేయుగల పాఠ్యము తేర్చవలసి. నిష్కలుషచిత్తులై నిశ్చలభక్తితో వైవారాధాన సల్యమ పరాత్పరుని ధ్యానింపుచు విమలవర్తనలనులేగాక సకలకళాప్రపూర్ణలై వర్ణింపు కనుకూలించుగాక యని మహాశయము. నగరపరిసరములగాక పౌర్యమగు వాణియుల ప్రశాంతప్రదేశమున నీయాశ్రమమును నెలకొల్పుటకేసి ప్రకృతివైచిత్ర్యములను సృష్టివైభవమును పరమేశ్వరుని యపారకృపాపరతను వీక్షించుచుండుచేత బాలరహితములములు వికసించగలవు.

"We rely more upon the sub-conscious influence of nature, the associations of the place and the daily life of worship that we live, than on any conscious effort to teach them."

"ఆంధ్ర పరిశోధక మహామండలి"

పితాపురము

"భార్య పార్వతీవల్లభా" "రామా భక్త మందారమా" శతకములు

వై నుదాహరింపబడిన వకుటములు గల రెండు శతకములు అముద్రితములైనవి. మా ఆంధ్రపరిశోధక మహామండలికి లభించినవి. ఇట్లాంధ్రులకు తెలియజేయుటకు మిగుల కుతూహలపడుచున్నాను.

మొదటిదను 1 భర్తా పార్వతీవల్లభా, అను మకుటము గల శతకమును రచించిన యాతిడు బహుశాంధ్రప్రబుధకర్త యగు శ్రీ "మాచిమంచి తిమ్మకవి"

రెండవదియగు 'రామా భక్తమందారమా' యను మకుటముగల శతకమును రచించినవాడు. అతనినామం దగు "జగ్గ కవి". ఈ సోదరకవు లిరువురును ఆంధ్రదేశమునకు నూర్య చంద్రులవంటివారని నా నమ్మిక. వీ రిరువురును పరస్పరసాదులగు వనాకవులని యాంగ్రిదేశీయు లిదివరకే తెలిసికొనియుండురు. వీరినివాససలము - గోదావరిజిల్లాలోని పితాపురము దిగ్గజమున్న కంద్రాడు. వీరు ఆర్యేలనియోగిబ్రాహ్మణులు. వీరి గోత్రము లిట్లు చెప్పకొన్నవాడు తిమ్మకవి:

మ. పరికాండేనృపగోత్రపాత్రుని యశోవర్ధిన్యనిన్ గుక్కులే శ్లోకారుణ్యకటాక్షులభక్తవితానామ్రాజ్యధారేయునిన్ స్థిరపుష్పాండుగు గంగమంత్రిసుతునిన్ దిమ్మప్రధానేంద్రునిన్ గరుణన్ బ్రోవుము కూచించుచును భర్తాపార్వతీవల్లభా||

ఈ పద్యమునుబట్టియే గోత్రనామాదులన్నియు విశద మగుచున్నవి. వీరిరువురి పాండిత్యమహిమ విషము సేరుంగని యాంధ్రుడండిదని నా నమ్మకము. వీరిరువురు నొకరు శివ పరముగను మతేయికురు విష్ణుపరముగను శివకములు రచించితిమి తమ భక్తి వెల్లడించుటంబట్టి వీరికి శివశివమతభేదము లేదని తెలిసికొనవచ్చును. వీరు కులాభిమానములనునే గాక పాండిత్యములనుగూడ సర్వోన్నతప్రమాపురులగు పరస్పర సోదరస్వామ్యము గలవారుగను గన్నట్లుచున్నాడు. జగ్గకవి యేచునుచున్నాడో చూడుడు.

మ. రకపుంగావ్యకళాపరచ నాప్రాగల్భ్యసంసిద్ధికై ప్రకటనేమ భజింతు సీతమకుట ప్రస్ఫీగంగాజులా ధకమాధుర్యకవితృధూర్వనిధి యా దమ్మప్రభావాన్యుండి మృకవిశేష మదగజున్ మదిని రామా! భక్తమందారమా||

ఇందు జగ్గకవిగల భ్రాతృభక్తి దెల్పుబడుచున్నది. సంస్కృతాంధ్రములయం దేశక జగ్గకవిహింమాస్థానీభాషయందు గూడ గొప్పవాండిత్యము గలవాడని చంద్రరేఖావిలాససందర్భమునుబట్టియే తెలియుచున్నది. అదిగాక తాను 'బేబిదర్' అను బహుమందుండెట్టి గొప్పవిశేషము ఈ శతకములో నుదాహరించి యున్నాడు. చూడుడు:

మ|| సరస్వతీమతాచిమంచి కులభాస్వద్యాధిరాకాసుధా

కరునిన్ గంగనముంత్రి నందముని రంగ తిమ్మభూమండలే శ్వరనర్యాత్మిత 'బేబిదర్' బిరుదవిస్ఫాయజ్జన్నాధనా మరసజ్ఞున్ నినుబ్రోవు మెప్పుమును రామా భక్తమందారమా. దీనిబట్టి జగ్గకవియాధిక్యము తెలియబడుచున్నదిగదా! చంద్రరేఖావిలాసముగాక జగ్గకవి రచించినవాటిలో నిది యొకటిగదా యని మిగుల సంతసించవలసియున్నది. వీరిరువురిక విత్వమును వృదుమధురతైలిగానుండునని వర్ణింపుట పుష్క దోషముగాన, యదిమాని వీరినిగుఱించి మరేమియు చెప్పక, శతకములందలికేలికై యొకటి రెండు పద్యము లుదాహరించుచున్నాను.

మ. తిరుణీసంభదురోజుసంభములపై సమ్మిల్లబంధంబుపై

కరమూలంబులపై గపాలములపై గంధోయిపై మోముపై నిరతంబున్ విహరించుచిత్ర మెపుడున్ నీయందొకపైనక జేర్చుచుగా మూడులదేమిదుమగ్నతము భర్తాపార్వతీవల్లభామ. పాతి దైవంబు విరిచి సర్వభువనాధ్యక్షుండు బృంహారకేశ్వరుడు దాద్యుండు మాతాశనుండు పతి భాస్వతుండు జేల్వండు లో||

సరయన్నేరుగా శివాత్మరతరం నాస్తీనాకార్య మే కరణిం గోవిదులై రాకాని మరి భర్తా! పార్వతీవల్లభా!

కా. రాలం దలము దీయవచ్చు భుజగవ్రాతంబులం జేర్చగా లీలం బూనగవచ్చు నంబురిధిహాళిం కాలుగావచ్చు నా కేలం తెబ్బులిక బట్టవచ్చు విహిన్నాన్నిల్లగావచ్చు, మా భ్రాతం చెల్వడరంబె యేకని భర్తా! పార్వతీవల్లభా!

హేమ సుందరోపాఖ్యానము

[శ్రీరంగం సామేశ్వరశాస్త్రిగారు]

సంక్షిప్త విషయములు

ఈ యాపాఖ్యాన ప్రబంధమును బహిష్కరించుట సమాచారి. పరిష్కారపరంబున నందలి కొన్ని పద్యములను సరియైన సంస్కృతశ్లోకములు గన్పట్టగా నా శ్లోకములను, దెనుగుపద్యములను గూడ నొక వ్యాసముగా సంగ్రహించి యాంధ్రపత్రికా సారస్వతానుబంధమునందు బూర్వము ప్రకటించి యుంటిని. ఇంకను హేమసుందరోపాఖ్యానము నందలి మఱికొన్ని విషయములను గూర్చి వ్రాయవలసియుండుటచేత "సంక్షిప్త విషయములు" అను నభిఖ్యతో నీ వ్యాసమును వ్రాయ నుపక్రమించినాడు. అందుఁ బ్రథమవిషయము సంస్కృతశ్లోకపరివర్తనాశేషము పూర్వ ముదాహరించిన శ్లోకములు కాక మఱల నాకు నూతన శ్లోకములును, శ్లోకములకుఁ దగిన గ్రంథస్థపద్యములను లభించినవి. ఈ గ్రంథకర్త పరివర్తనంబున శ్లోకములకాగ్రంథముల నివికావు. వివిధగ్రంథములలోనివి. పూర్వగ్రంథకర్త లెవ్వరును తెలిసింపని యశేకరమణీయ శ్లోకముల నీకవి యాంధ్రీకరించెను. ఈతని యాంధ్రీకరణము కూడ మిక్కిలి రమ్యంబుగను, గొన్ని కొన్ని పట్ల మూల శ్లోకములకుంటే హృద్యంబుగను నున్నది.

ఇంక రెండవవిషయము గ్రంథమునందలి నీతినిగూర్చి. ఆంధ్రమునం దనే గ్రంథము లున్నవిగాని యాహేమసుందరోపాఖ్యానమును భోలి నీతి నుపదేశించుగ్రంథ మెయ్యదియుఁ గన్పట్టలేదు. ఈవిషయమును ముందు వివరింతును.

తర్వాత తాత్పర్యాకవిషయ మిందలి యర్థాలంకార సంఘటనము. ఇట్లు మూఁడువిధముల నీ వ్యాసమును విభజించి యందుఁ దొలుతః సంస్కృతశ్లోక పరివర్తనాపరిశిష్టమును గూర్చి వ్రాసెదను:

మ. అహితార్తల్ బెడవాయు లేము లెడఁగన్ వ్యాధుల్ దొలంగున్ నవ గ్రహదోషంబులు శాంతిఁ బొందుఁగలవ వ్రాతంబు జారున్ ప్రభా

వహమా తావకదివ్యనామ మెలమిన్ వాక్రచ్చిన్ భాత్రితై.

మహితోద్దండప్రతాపగురూమా! భక్తమందారమా!

మ. ప్రతిమూలేఁజేరినదేవభూసురగురువ్రాతంబులన్ గొల్పినన్ గ్రంథంతఁజెల్లులు దానధర్మము లపారం బానలున్ చేసినన్.

శతవర్షంబులు గంగలో మునిగినన్ సంధిల్లనే ముక్తి మ

ర్మతిన్ దావకభక్తి గల్గెనిని రామా! భక్తమందారమా!

మ. దురితధ్వంతపతంగ సంకరమహాదుర్వాగర్వాహితో

త్కరనేనాకరభి మతంజ సదేకాతాత్మపంకేజసం

చరదున్యన్యధర్మంగ పుంగవ భువన్యామాంగ పద్మంగ క

ప్రరమాంగన సంకచంగ రఘురామా! భక్తమందారమా!

ఇట్టి మహా తరములైన శతకరాజములను రెండిటి నొక

సంపుటముగా విషయసంబంధిర నిజభాద్రపద బ శి సోమవారం

వరకు నుంకరణం భీమరాజు అనుమహానీయఁడవ్రాసికొనెను.

తనిమనుఁడును కిర్లంపూడియొద్ద నున్న కొత్తూరుగ్రామ

నివాసియు నగు(సుంకరణం నాగరాజుగా శతకప్రతులను మా

ఆంధ్రపరిశోధకమహామండలి కొసంగి తమదేశభాషాభిమానమును

జెల్పఁచినందువారకి మౌనముతో నానందములు. ఇట్టియముద్రిత

శతకరాజములను ఆంధ్రభాషావిలాసి నీపాదములగు శ్రీ చెలికాని

ధర్మాపుగారును, శ్రీ మార్యారావుగారును రి వ శతకసం

పుటములలో నమృతేయించి ప్రకటించుచున్నారు.

కూచిమంచి తిమ్మకవి రచించిన సంస్కృతగద్యకావ్య

ము-కాదంబరిసరిటి "సుజనమనముదబాంధవ" మనుగ్రంథ

ముకటి మద్రాసుటియంటల్ లయబ్రహ్మకలదని శ్రీమానవల్లి

రామకృష్ణకవిగారు. శ్రీ యమ్ శృష్టమాచార్యులు యమ్.యే.

యల్. టి. ఇడ్డిగారును నాతోనొకప్పుడు నెలవిచ్చియుండిరి,

అట్టిసద్భింభము నాంధ్రు లెవరైనను తమయొద్దనున్నయెడల పరి

శోధకమహామండలి కొసంగినచో కృతజ్ఞ తాపూర్వకముగ నందు

కొని ముద్రించుచున్నాము. కావున నాంధ్రులు దేశభాషలయం

భిమానమును తిమ్మకవి శేఖనియందు గౌరవమును మాయందలి

విశ్వాసమునుంచి సంపాదించి పది యాంధ్రులగౌరవ

మున్నలకు పాత్రుగుదురుగాకయని ప్రార్థించుచున్నాను.

సత్యవోలు రాధామాధవరావు.

కార్యకర్త, ఆంధ్రపరిశోధకమహామండలి.

శ్లోక పరివర్తనా పరిశిష్టము

హేమసుందరమునకుఁ బండి యుపదేశించిన నీతిలో

నీక్రిందిపద్య మున్నది:—

మ|| తనయా! నీయవివేక మాపదకు సంస్థానంబు గానుండు; నే!

పనికిం దొందర యెన్నఁడుం దగదు; సంభావించి,రాఁబోవు

మే లును,గీడుం,గలలభనవృత్తుల నా-గొంచునానించినం

తనఁజా సంతప కాఁగిలించుకొనుఁ దన్మంజేమ బోధించితిఁ.

ఈ పద్యము ముద్రసిద్ధముగ నీక్రింది భారవిశ్లోకమునకు

నాంధ్రీకరణము:—

శ్లో|| సహసా వివర్ధిత నక్రియా మనివేకః పర మాపదాం పదం |

వృణతేహి విమృశ్యకారిణం గుణుభాస్వయ మేవసంపదః||

ప్రత్యూహవర్ణనమునందలి:—

గీ|| పురుషకారంబు లేని భూ-మనిం బోలి

ఋక్షములకాంతి తీణించె; నించుకంత

యక్రమకర్మ నొక్కొక్క - మక్ర గ్రాతె

గలియుగంబున సుజనుల - పొలుపుఁ దెలుప||

అనుపద్యము

శ్లో|| విరలవిరలీభూతా స్తారాః కలా సుజనా ఇవ

వ్యపసరతివ ధ్యాంశం చిత్ర తృతామివ దుష్టనః|

మనఃప మనేః సర్వత్రాపి ప్రసన్నమభూ

న్నభో, విగలతి నిశా తీప్రం లక్ష్మీ రమ్యమివా మి||

అను శ్లోకమునందలి ప్రథమచతుర్థపాదములకు వ్యుత్క్రమ

మగు నాంధ్రీకరణము "విగలతి నిశా తీప్రం లక్ష్మీ రమ్యమి

వామివ" అనుపాదమును "నిశేమ ఋక్షములకాంతిగాను" "అను

ద్యమివామివ" అనుజానిని "పురుషకారంబులేని భూమనిం

బోలి" యనియును మార్చినాడు. "లక్ష్మీ" యనుదానిని విడిచి

నాఁడు "పురుషకారంబులేని భూమనింబట్టి యెటు తీణించు

నో, యాప్రకారమే నక్షత్రకాంతి తీణించె"నని భావము.

శ్లోకమునందలి ప్రథమ పాదము న కల బ ద్యము

నందలి ద్వితీయ పాదాంశము, తృతీయ చతుర్థ

పాదములు సరియగును. శ్లోక ద్వితీయ తృతీయ పాదములకు

నీ|| ఆర్యుల నెడఁబాయు - నజ్ఞుల లనఁగను,

గమంతములను జీఁకటులు తొలఁగె" ననియు,

నీపాపసాగీతపద్యమునందలి తృతీయ చతుర్థ పాదములకు,

వరతపశ్చాతి హృదయంబు - సరణి నపుడు

గగనవీధి నిర్మలకాంతి - గ్రామయం దె|| అనునవియు

నాంధ్రీకరణములని పూర్వ ముదాహరింపఁబడినవే.

మ|| జడలంబుట్టిన పుష్పహారములు వి స్రంసంబులైయాడఁ గాఁ

బాడినున్నయినుబోలి చంజఃముసంభోగక్రమాంగంబులక

సడలకైలలఁజూర్చుచుక సరసులన్న విన్దయమన్నవృత్తులక

జడయానంబుల నేలమండెరి సర స్నాన్న నాథ మరాగనత.

ఈపద్యము కూడ ప్రాతఃకాలవర్ణనమునకు సంబంధించినదే||

శ్లో|| కించి ద్విశ్లేషకేశనాంతకుసుమాః క్రిడావిలాసంబుకా

లుస్తాలు ప్రకేరచండనతయా లోకైకశ్రోతృనాః |

సంభోగక్రమవిహ్వలై రవయవై స్సంకేతకాలాంతరా

న్నిద్రాశేషకామయ తార్థ నయ నాని ర్వాంతి

వారాంగనాః||

అను వసంతతిలక భాణములొని శ్లోకమునకుఁ దైపద్యము

సమమును.

వృద్ధవేశ్యావర్ణనమునందలి.

గీ|| జానుపవ్యంకలంబిత స్తవయ్యగాఢ్య

ద్విపురుషభుజపశ్చిగ్రాహ్య - విపులమధ్య

ఆతులభేరినాదస్మి - తాపూతస్య

విలజనేభపంచాగ్య యా - విప్లవేశ్య||

అనుపద్య మిక్రింది సంస్కృతశ్లోకమున కనుకరణము.

శ్లో|| కటి ముష్టిగ్రాహ్య వ్యిపురుషభుజగ్రాహ్య మునం

స్తనా ఘంటాలోకా జఘనమధిగస్తం వ్యవసితో

స్మితం భేరినాదో మృఖినుపిచ య త్తద్భుజకరం

తథా ష్యేను రండా పరిభవతి సంతాయనతి చ||

గీ|| శాస్త్రపరిచయహీనులు-శేస్త్రపరులు

భక్షితాశేషమాస - వ్రాతులైన

మాధవైద్యులవైద్యంబు - రూఢికెక్క

శ్లో|| వైద్యరాజ నమస్తుభ్యం తుపితాశేషమాసః |

త్యయివిన్యస్తభాలోఽయం కృతాంతః సుఖమేధతే||

ఈకువైద్య నిరసనమునందే.

గీ|| నిజపిచండభాండములను-నింపుకొఱకు

వృత్తిగర్వమెఱుంగక-విషవయావ

ధముల నొసఁగి మృషాకసా-యముల నిచ్చి

ప్రజల వంచించుకీడువై-వైద్యు లకట||

అను పద్యమున కీ క్రింది శ్లోకము మూలము :—

శ్లో|| మిత్త్యేషస్తైర్వృంత మృషాకసాయై రసహ్యశేస్త్రాయ

ధార్థ తైలైః|

వైద్యా యేషే వంచితరుగ్వరరాః పిచండభాండం పరిపూర

యన్తి||

వంచితరుగ్వరరాః - వంచితరోగినయూహాయైస్తే-మత్స్యితా

ఇత్కేర్కః-పిచండభాండం, ఇదర భాండం-పూరయన్తి ఇమేవైద్యాః

మత్స్యితాః మక్షింభరయాః-నతుహోపకారిణ ఇత్కేర్కః-హంత ఇతి

భేదః.

నీ|| అద్యైతవిద్యార - హస్తంబుల నెఱుంగ

భ్రాంతి మీశల శే-దాంతులార,

కర్మమహామృలం - దర్శించి బాధ లాం

దఁగలేల తర్క శా-స్త్రజ్ఞులార,

శ్రోత్రహులములైన - శ్రుతిహాస్యములతోడఁ

బనియేమి శ్రోత్రి య-ప్రపరులార,

ఆర్థంబులేక, శ-బ్ధార్థంబు కొల కింత

చింత యేటికె గవి-శ్రేష్ఠులార

గీ|| గణితమని చావనేటికి - గణకులార,

వ్యాకరణ మేల కాబికి - మర్కులార,

ధర్మ మేటికి ధర్మ శా-స్త్రజ్ఞులార,

ప్రజల వంచించి బ్రతుకుండు - వైద్యమునన్||

ఈ పద్యము క్రిందిశ్లోకమునకుఁ దెనుగు.

శ్లో|| భ్రాంతా వేదాంతినః కిం పక్ష శతతయా ద్యాపి

చావైతవిద్యాం | నృత్యేతతో వంతో విమృశ్య సతితం

కర్మశాస్త్రాకాః కిం | వేదైర్నానామైః కిం గ్లపయన్

హృదయం శ్రోత్రియాః శ్రోత్రశాలై రైవ్యం సర్వావద్యం

విదిమత శరణం ప్రాణసంప్రీణనాయ||

శ్రోత్రియాః - వేదాధ్యాయినః-శ్రోత్రశాలైః కర్మకక్షా

లైః సత్వాన వన్యం-సర్వేషాం విద్యానాం మధ్యే దోషరహితం

ప్రాణసంప్రీణనాయ-ప్రాణపోషణాయ-సీఘ్రతర్కణే" ఇతి ధా

తోమపసర్వనకాదయ ముగో బోధవ్యః||

శ్లో|| సత్కేణం లోలశ్రేణం కులయునతిసుఖం దృశ్య

తే సానుకంపై రండానా మర్థలజ్ఞాంబిత మధిపులకం స్పృశ్య

తే సీనమంగ|| కీ బానాం భావ్యతే న స్మిన్ నిహితధనం కావ్య

మూలగ్నితోద్దయః.

పూర్వా సిద్ధాకలానాం సకలగుణవిధి వైద్యవిద్యాభి

నన్యా. అయం శ్లోకకర్తాకృష్టిపక ఇతిభాతి. ఈ శ్లోకము

నకు సంబంధించిన రెండు గీతపద్యము లీ గ్రంథంబునఁ గలవు

ఉదాహరింతును.

గీ. తొలుత లజ్జాపులకాంగ-ముల స్పృశించి

బాలరండల నెలపింప-వచ్చుకార

వైద్యమును మీఱునవద్య-విద్య గలచె?

హేమసుందర ధన్యుండ. వీవ భవిని.

గీ. పుంస్తన్య మందయిందు నందు న-పుంగవులను

వంచితలఁజేసి యార్జింప- వచ్చునము

వైద్యమును మీఱు నవద్య-విద్య గలచె?

హేమసుందర ధన్యుండ. వీవ భవిని.

ఈ సంస్కృత శ్లోకపతనరసకు సంబంధించినదనుటచే

విశ్రామ" యను శబ్దమునుగూర్చి వ్రాయుచున్నాడ.

ఈవి:

శ్రాద్ధదేవుండు నేడు వి-శ్రామ మొందె" అని విశ్రామ

మును వాడినాడు. "వైద్యరాజనమస్తుభ్యం యమరాజఃహా

దగ్ర యివిన్యస్తభాలోఽయం కృతాంతః సుఖమేధతే." అను

శ్లోకమునందలి కృతాంతమన్నుమేధతే "అనుదానికిఁ దైపాద

తెనుగు. ఈవిశ్రామ" శబ్దమునుగూర్చి "ప్రథమ లెమనంత

బృందావన విహారము

[వేదం వెంకటకృష్ణశర్మగారు]

కవిలోక కంఠోక్తుల డను శ్రీమద్వనము గంగాధర శాస్త్రిప్రణీత నగు “బృందావన విహార” మను మూలకావ్యాస ముగింపు మొందు నాకుఁ గొన్నేండ్లక్రిందట లభించినది. అయ్యది పురాతనముఁదిప్రతి. అయిదువపుట మొదలు నూట రెండవపుటవఱకున్నది. ప్రమాణ్యాసాంతమున, ద్వితీయా శ్వాస ప్రారంభమున గలిసి మధ్యను మూడుపుటలును, ద్వితీయాశ్వాసమునవలె కడపటియాకులును బొత్తుగా లేవు. గ్రంథ మధ్యమున రామభాగములచే జేయఁబడిన రంగ్రములును, శిథిలపత్రభాగములును జదువరుల కాటంకములుగ నున్నవి.

నా కీగ్రంథము లభించిననాఁ డీ పత్రికాముఖముననే సంపూర్ణగ్రంథసంపాదనాభిలాషముతో నేను బ్రచురింపఁ గిి. తే! అలూరు వాసుదేవశాస్త్రిగారు తనయొద్ద నుండిన ప్రతియంతరించినందులకుఁ జింతిల్లుచు, గ్రంథప్రాశస్త్యమును దర్శింపఁగి రృతివితకారిత్రమును నాకు వ్రాతములకముగఁ దెలిపియుండిరి. బృందావనవిహార మను పేర నొక హరికథయో జంగముకథయో యున్నది కాని, యిట్టి ప్రబంధముమాత్ర మిపు డప్పులో నున్నట్లు కానరాదు. ఇట్టి యుత్కృష్టకావ్య రత్నము మన యాంధ్రవిద్యదనతంతులచే నేల యుపేక్షింపఁ బడెనా యని యా గ్రంథంబుం జూచినవా రనుకొనక మానరు. ఇట్టి పుస్తకరాజము లొక నెన్ని మన గ్రంథంబుల కడఁ గృశించుచున్నవో కదా!

ఈ ప్రాథకావ్యము పాశేగారును, గోటకొండ గ్రామ వాస్తవ్యుడై, ఏతన్మహాభిధానమున నెలసినట్టియు శ్రీ వెంకట చంద్రప్పనాయనింగారి కంకిత మీఁబడినది. ఈతఁడు పీఠేరు మంగళంపేట ప్రాంత్యములఁ గొన్ని గ్రామములకుఁ బాశే గారుగా నుండిన యొక చిన్నజమిందారు. ఈతఁడు మన గంగాధర శాస్త్రిగారి నీగ్రంథరచనమునకుఁ బురికొల్పినట్టి రీతి గ్రంథమునఁ జెప్పఁబడినది.

గీ. సంస్కృతాంధ్రసమస్యా ప్ర- సంగవిజయ
కాసనత నీకే తగు ధరా- స్థమునందు
నతుల వనవంశ గంగాధ- రాఖ్య సుకవి
రాజతేకకాంక! పరసువ- గ్గర్వజాంక!||

గీ|| కృష్ణ బృందావనవిహార-కృతి మదంకి!
తమగ నొనరింపు మతిచమ-త్కారముగను!
వివరింపఁగ గర్లపుట రసా-యనము గాఁగ!
శౌరికథనంబు లిహపర-సాధనములు||

ఈగ్రంథరచనకారణమును మఱొకవిధముగఁ గూడఁ జెప్పదురు:—

మహా యోగీశ్వరుఁడును, సత్కవిశ్రేష్ఠుఁడును నగు శ్రీ గంగాధరశాస్త్రిగారి ప్రియజనుఁడు నెఱబయలు గ్రామని వాసి. ఈగ్రామము వాయవీపాదు తాలూకాలోనిది. ఒక నాఁ డీతఁడు తనకుఁ బోషకుఁడగు పాశేగారునొద్దకుఁ బ్రియ నూనుఁడగు గంగాధరునిఁ దోడ్కొని పోయెనట. అప్పటి కాబాలుఁడు పదునాఁడేండ్ల ప్రాయమునాఁడైనను, బొట్టఁ బొడిచిన నక్షరము వెదలనంతటి విద్యావిహీనుఁడుగా నుండె నట. పాశేగా రాబాలునిం గని యీతఁడెవ్వరని యాతనితం డ్రెగారి నడుగ, నాపుత్రుఁడే యని ప్రత్యుత్తర మిచ్చెనట. అట్లైన దమగర్వమున నుదయించిన యీతఁడు సామాన్యఁడు గాఁడని తలంచె. దయచేసిన, ఈబాలునిచే నొకకృతినంది ధన్య తండెద నాసించెద నని పాశేగా రనిరట. వల్లెయని సుతుం గొని స్వగ్రామమున కరుఁడెంచి “ఎ ట్టిటి నిరక్షరకుక్షీగ్రంథర చనకుం బూనుకొనఁగలదు? ఎట్లు నా వాగ్దత్తము నెఱవేటు? ఎట్లు నాకు నగుబాలు గాకుండు నయ్యో! విచారింపక నల్పిన నావాగ్దత్తము నాగౌరవమునకు హానిఁ గావించ నోపునేమో గదా!” యని కొండొక వడి చింతించి, తనయోగవిద్యాప్రభా వంబున నొకకలకండఁ (పటికడెల్లము) ముక్కను బాలునికి భుజింప నిచ్చి, గ్రంథముం జెప్పఁ బురికొల్పెనట. అప్పుడు వెలువడిన ప్రబంధరాజమే యీబృందావనవిహారములు.

ఇం చెంతనత్వము గలదో గాని, యీతఁడు తినిన కల కండకంటె పధురరసముం జిల్లుచున్న యీతని కవితా శైలియం దాపటికెల్లపుఁ గలినత్వము మాత్రము మృగ్యమై మిగుల మార్గముగ నున్నది. శైలి కదలిపాకము. అలంకార యుక్తము గానిదియు వినఁగటపుగ నుండుదియు మచ్చున కైన నొకపద్యమును గానరాదు. గ్రంథమున సంస్కృతాంధ్ర పదములు సమానములుగా నున్నవి. వ్యాకరణదోషములు గల

నీయములు గావు. ఇంక శైలి తెలియుట కొక కొన్నిపద్యము లుదాహరించెదను.

సంస్కృతపదభూయిష్టము లగు పద్యములు

మ|| సమచంధోగురుఁడెంబుకృత్పుత్రుఁ డ

న్యత్కిండ్లకృత్తుఁ డా

గమనాలోచయ హేతువస్తుఁ డెమర

గ్రావపృథ్విభాగౌరవం డిం

ప్రముఖాదిత్య సమర్పితుండు త్రిజగ

ద్యవ్యం డిరానేత స

ద్విమలస్వాంతుఁ డిలం గృతీశ్వరునిఁ డా

దీప్తాయుఁగాఁ బ్రోవుతన్||

మ|| కనడక్షి శ్రుతిమండనాంకుఁ డమల

గ్రావాగ్రవస్థుండు రి

కనికాయా స్వదమిత్రుఁ డిల్వరకులా

ధ్యక్షధ్వజం డుజ్జ్వలా

జ్ఞనస్ఫుటిప్రథితావతంకుఁ డహిర

క్షోజిన్నతుం డీకుఁ డ

భ్రవదీధర్త కృతీశ్వరుఁ విపులసం

పత్సంపుతుం జేయుతన్||

నీ|| మరుదరిద్దురుగిరి - స్వయధురంధరతరూ

త్కరచరాధరణవిఖ్యాతిఁ దనరి

రహిమహిమహితృభి-గహననిగ్రహణకృ

ద్దహనవద్భహుతతో-త్సహన మొంది

రవిభవవర్ణగరా-ణ్ణవనవోత్సవదస

త్సనజవాద్భవవటుప్రాధిఁ దనరి

సలిలకుల్మలసుహృ త్కులజవజ్జలజభా

కన్యలితస్యాంతరి-క్రాంతిఁ దనరి

అచరమునివసునరఫణి-గరుడవినుత

విపులబలదర్పశౌర్యల-ఘోకృతాభి

తేసరితనూభవుఁడు ప్రతి-వాసరమునఁ

గృతివతిని సాంద్రకరుణ-రక్షించుగాత!

సంస్కృతసమాసమున కొక యుదాహరణము

మ|| తతగండఫల నిర్దళనస్థుపయో

ధారాయురీభంగసం

గతపుష్పంధయరుంకృతిస్వరలస

చైవేయభోగీశ్వరో

ధృతనాట్యశ్రుతిఘోతవాద్యరచనా

తౌర్యత్రిమండై, బుధా

ర్పితుఁడౌ మామకవాహనుండు కృతి ని

ర్విఘ్నంబుగాఁ బ్రోవుతన్||

శిబ్దాలంకారములకుఁ గొన్ని యుదాహరణములు

క|| కేసరికే సరి నడు మిలకే సరి

కటివ భులు నలకే సరి చెలిప

తే- సరి బోల్చొగ నవసుధ

కే సరి బొగడంగ వాసుకేసరి దీని||

చ|| అరుదగు నెన్నరంబు పరు

ప్రె యొజుప్రె, మెలుపై చెలంగగా

హరిమణినిలకాంతిదభు

త్తై, కులుకై బుబ్బైశ్య మొప్పగా

దరహసనాచ్చదీప్తి జన

తావినుతానతారకాధ్యతే

హరినతభ క్తకల్పతరు

వై మురువై వరవైఖరిం దౌ||

అరాలంకారములకుఁ గొన్ని యుదాహరణములు

మ|| మరుతూజిరము నాతిజంఘలకు సా

మ్యంబండఁగాఁ గోరి త

ద్యర లేజంబు సహింపలేక మునుముం

దా నోడి వెన్నెన్నుకున్

జరిగెం దూణముల్లె వెన్నుఁబడె, బే

జం బేది, రా జోడికన్

బరివారంబులు మున్నె యోడె ననులల్

ప్రఖ్యాతమై యొప్పగన్||

క|| శ్రుకు లతులశ్రీచర్ణా

శ్రీతము లగుచు మెఱసెఁ బూర్ణ సితకరముఖికిన్

శ్రుతులకులశ్రీవర్ణా

శ్రీతములగుచు మెఱయు శేమి చిత్రము ధాత్రిన్||

(పోతనామాత్యుని యనుకరణములు)

నీ|| నీపావకమలంబు నెమ్మిడ్గఁగాని
తెఱవిహంకర బాసములు రావు!...

(భాగవతము)

అ|| నీపదాంబుజములు నెమ్మిడ్గఁగాని
చరణయుగము రాదు తరలిహం

నీకరాంబుజముల నిమిరి యంటకకాని
కరయుగంబు రాదు కడకుపనికి||

అ. నీవహివృతంబు నిండగోలక కాని! చెవులపకలమాటఁ జేరి
వినవు! నీమనోజ్ఞమూర్తి నిలిచి చూచినఁగాని! చూడ వన్య
మొకటి చూడ్మిగములు.

కం. నినుఁగానివలక వొరు నె! వ్యనిమాజిహ్వలును నన్యవర్తనలకు
మా మనములు చనవు వదీయాత్మ నిబద్ధుడవైన నీదుమహి
మను గృష్ణ.

(బృందావనవిహారము)

నీ. ఈపంచబాణాన్ని నేమిట నార్చుము
నీమంజువాగ్వృష్టి నెగడదేని..... (భాగవ)

అ. ఈమనోజవహ్ని నేరీతి నార్చుము! నీకటాక్షవృష్టి నెగడదేని!
ఈయనంగజలధి నెట్లుదాటదును నీ! దృష్టి నావయగుచుఁ
డెల్పదేని.

అ. ఈసుమాప్రతిమిర మేరీతిఁ జూతుము! నీసీమి తేందుఘ్నములు
నెఱయవేని! నీస్వరజ్వరంబు నేవంట నడఁతుము! యుష్మద
ధరసుధల నొసఁగవేని.

కం. ఏలీల నిర్వహింతుము! మాలాగే లాగుకరుణ మానితివేనిన్
మాలిమి డగ్గఱవేనిన్! బాలికుడు మరుండుబడలుపఱుచు
ముకుందా.

(బృందావనవిహారము)

ఉ|| అంగజునైనఁజూడ హృదయంగముండై కరఁగించువాఁడు...
(భాగవతము)

మ. మరునైనన్ హృదయంగమాంగమునఁ బ

ల్మాటుం గరంగించు వాఁ

డు రమావత్సమువాఁడు పాటబలునే

టుల్ గుల్క వంశంబునన్

మొరయింపంగలవాఁడు మమ్ము రఱులన్

మోసంబు గావించి యెం

దరిగెన్ లుంగలవంగమాతరులన్

రా! తెల్పుడీ చూచినన్.

గ్రంథవిస్తరభీతి నుదాహరణము లింతతోఁ జాలించెద.

ఈకవి తరిగొండవేంగమాంబకు దాదాపు సమకాలి
కుండై యుండి, తలకొనసిద్ధేశ్వరవరప్రసాదమునఁ దరువాత
సంస్కృతాంధ్రభాషాప్రపంచముల నిరాఘాటముగ విహరించిన
మేటి. ఈతఁడు ఎక్కడకైన వెడలుట తట్టిందెనని ఇతనికి
ముందుగ నీమహానీయుని శిష్యులు గురువుంగవునికి బదులుగ
“ఆంధ్రసంస్కృతభాషాయాం మత్సమేనా న్ని పండితః ఆంధ్ర
సంస్కృతభాషాయాం మత్సమేనా న్ని భూతతే” యని చెప్పా
చుఁ బోవుచుండెడువారట.

ఒక్కనాఁ డిమ్మహాకవి యొక్కడినుండియో ఏవ్వుచుం
డ నొకరెడ్డిగా రెదురుపడి “గుద్దకుఁ బండ్లువచ్చునటే? కోవిద
వర్య! యెఱుంగుదే భువిన్” అనుసమస్య నిచ్చెనట. మనకవి
ప్రత్యుత్తరముగ “ఎద్దుల గట్టి నాగంటికి నింపుగ దున్నెడు రెడ్డు
మేలే గుద్దకుఁ బండ్లు వచ్చునటే కోవిదవర్య! యెఱుంగుదే
భువిన్” అని యర్థముమాత్రము పూరించి చనెనట.

ఇట్టిమహాకవి వ్రాసిన గ్రంథము శిథిలమగు చుండఁగా
కుంట యాంధ్రజనులకుఁ బాడికాదు. దయయించి యెవరికడ
నేని నాగ్రంథరాజ మన్నఁ బ్రచురపఱుపఁ గోరుచు నింతతో
విరమించెద.

హిందీ - తెలుగు

తెలుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుటకు

నీలయిన సులభశైలిని వ్రాయబడినది.

చాలశిక్ష 0-6-0

మొదటి వాచకం 0-6-0

హిందీ పాకెట్టు డిక్షనరీ ౧-౦-౦

తపాల భర్తు ప్రత్యేకము.

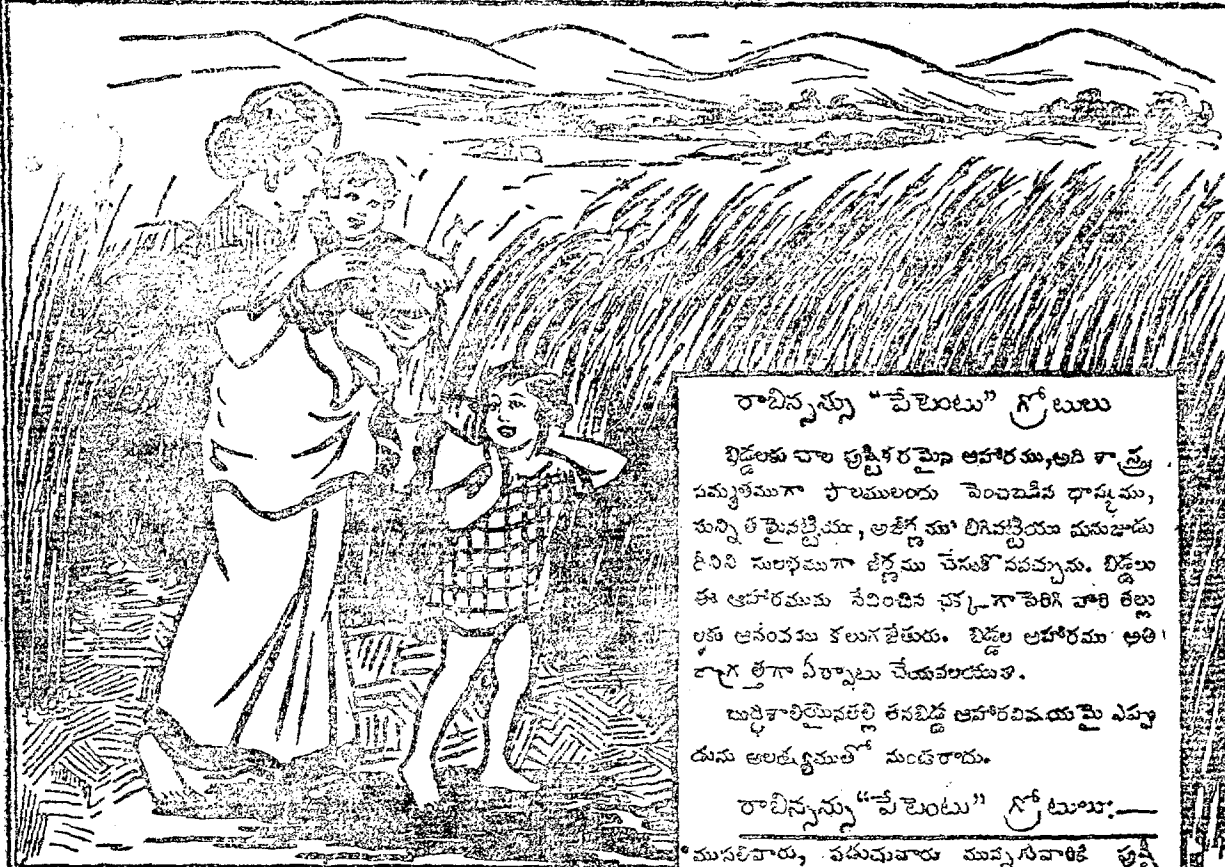
మేనేజరు, ఆంధ్రప్రదేశ్ సాంస్కృతికతనుబంధము - టెన్షన్.

రాబిన్నున్ను "పేటెంటు" గ్రంటులు

అమృతాంజనము

జగత్ప్రసిద్ధమైనది

అన్ని నెవ్వలకుమంచిమందు

రాబిన్నున్ను "పేటెంటు" గ్రంటులు
బిడ్డలకు చాలా ప్రత్యేకమైన ఆహారము, అది కాస్త్ర
సమృద్ధముగా పాలములందు పెంచబడిన భాష్యము,

పాలమునుండి గృహమునకు

హిందీ పత్రికలు

(రాబోవు పరీక్షా వివరములు)

ఆంధ్ర, తమిళ, కేరళ, కర్ణాటక ప్రాంతములయందలి
భిన్న భిన్న కేంద్రములందు రాబోవు మార్చి నెల 8 వ తారీ
ఖన అనగా ఫాల్గుణశుద్ధ త్రయోదశి ఆదివారం రోజున (1)

పాఠ్యగ్రంథములు

1 ప్రాథమిక పరీక్ష:— 1. బాలబోధిని 2. పహిలీ
పుస్తకము 3. దూసరీ పుస్తకము 4. అనువాదమాల మొదటి
25 పాఠములు. ప్రవేశరసుము రూ. 0—4—0.

2. ప్రవేశకపరీక్ష:— 1. తీసరీ పుస్తకము 2. చాథీ
(నాల్గవ) పుస్తకము పద్యభాగ మవసరము లేదు. 3. బాలరా-మా
యణము (ఇండియన్ టెక్నెసిడి) 4. మేవాడోపతన్ 5. హిందీ
స్వబోధిని వ్యాకరణాంశము సూత్రము. 6. అనువాదమాల మిగి
లిన పాఠములు. ప్రవేశ రసుము రూ. 0—8—0 మాత్రం.

రాష్ట్రభాష పరీక్ష:— 1. తిలస్మాతీముందరీ, 2. అమె
రికా దిగ్గర్భ 3. నవనిధి, 4. చంద్రహాస్ నాటకము 5. చాథీ
పుస్తకముందలి పద్యభాగము, 6. హిందీ వ్యాకరణము. ప్రవేశ
రసుము రూ. 1—0—0 మాత్రం.

హిందీ ప్రచారకపరీక్ష

దీనిలో రాష్ట్రభాష పరీక్షయందు తీర్ణులైనవారలు
మాత్రమే కూర్చొన నర్హులు. రెండుభాగములుగా ఈపరీక్ష విభ
జింపబడినది. మొదటిభాగములో నుత్తీర్ణులైన విద్యార్థులను
రెండవభాగమునందు కూర్చొన నర్హులు. ప్రచారక పరీక్షయందలి
రెండుభాగములలోను నుత్తీర్ణులైనవారికి ప్రమాణపత్రముగాక
"హిందీగూఢా" యను బిరుదాసంగడును. దీనికి ప్రవేశ
రసుము రూ. 3-0-0.

ప్రచారక పరీక్షయందలి మొదటిభాగమునందు కృతా
గ్రులు కాని పరీక్షార్థులు ఒకరూపాయ ప్రవేశరసుముతో
భిరుగ గడ్డబియ్యందు కూర్చొన నర్హులు. ప్రచారక పరీక్షయందలి
రెండవభాగములో కృతాగ్రులు కానివారు రూ. 2 ప్రవేశ
రసుముతో తిరిగి అందులో కూర్చొన నర్హులు.

పాఠ్యపుస్తకములు (మొదటిభాగము)

(1) కుమారసంభవము, (2) ఆత్మోద్ధార, (3) తీసరా
కాసద్వయము, (4) కృష్ణాగ్రహాయుద్ధ నాటకము (5) కనాన

(పద్యకావ్యము), (6) రహీమ్ కహ్లా (7) తులసీరామా
యణం సుందరకాండము, (8) భాషాభాస్కర్ (హిందీ వ్యా
కరణము) (9) అనువాదము, 10) వ్యాసరచన.

2 వ భాగము

(1) కిరాతార్జునీయము గద్యము (2) సంగ్రామ్ (3)
ముద్రారాక్షస్ నాటకములు. (4) సోఅబాన్ ఏకమజాన్, (5)
భారతవర్ష కా ఇతిహాసము (జ్ఞానమండలి, కాశీ) (6) పథిక కావ్య
ము (7) తులసీదాసు కే విషయపత్రిక (8) హిందీకాండక్షేప్త
ఇతిహాసము (9) పద్మరచనా (10) అలంకారప్రభోధి.

ఇదిగాక మాజీపరీక్షగూడ జరుగును. పరీక్షానియ
మములు విశేషవివరములు మొదలగునవి తయారుగా యున్నవి.
అర్హతాపాస్టు దిశ్యపంపి తెప్పించుకొన వ్రాశ్శీతులు.

హిందీప్రచార
కార్యాలయము } హృషీకేశ శర్మ
త్రీప్లి కేసు, మదరాసు } పరీక్షామంత్రి.

తపాలసంచి దొంగిలించబడెను

కుంభకోణంనుండి కొడేకనాలనకు 25వ తేదీ రాత్రి పంప
బడిన తపాలసంచులలో నొకటి పోయినది. ఆసంచియందు
రూ 500 విలువగల ఇన్సూరెన్సు లేఖ గలదు. హెడాఫీసు నుండి
పోయెడి సంచులు రైల్వేస్టేషనుకుపోయి అచ్చట బోటుమెయి
లులోనెవ్వు టపాలసంచులతోగూడ కాంట్రాక్టు జుట్కాపై కొడే
కనాలు బోవలసియుండెను. ఆనాడు జట్కా రైలుస్టేషనునంద
కు సకాలమున రాకుండుటచే స్టాంబులతోను లాసంచులను
తిరిగి తమచేతిబిండితో వేసుకొని హెడాఫీసునకు తీసుకొనిపో
యిరి. కాని వెనక్కుచూచినపిదప నొకసంచి యగపడలేదు. పోలీ
సువారు రైలుస్టేషనునంద నొకయిల్లునెవకిరి గాని దోనియదొర
కలేదు. ఇంకను విచారణ జరుగుచున్నది.

రాక్షసిబొగ్గు విచారణసంఘము

విచారణ ముగిసెను

రంగూను, నవంబరు 27:-ఇండియను రాక్షసిబొగ్గు విచారణ
సంఘము నేటితో ముగిసెను. 26 వ తేదీన సాక్ష్యము చెలిపిన
ఆర్. సింక్లాం ఐరానడి ఫోటోలికంపెనీ మేనేజరు, తాము
యుద్ధమునకు పూర్వము 80 వేల టన్నుల బొగ్గు నవయోగించు
మండినను, యుద్ధసమయమున ధర లధికమగుటచే కర్రల నుప
యోగించి ఖమ్మ చాలవరకు తగ్గించుకొంటిరనియు, యిప్పుడు
ధర కొంతవరకు తగ్గినను యింక చాలవరకు తగ్గిపోయినగాని
తిరిగి బొగ్గునుపయోగింపజాల రనియు చెల్లెను. దెంగాలు
బొగ్గు దక్షిణయిండియా బొగ్గుకన్న నూటికి 5 పాళ్లు మంచిదని
చెల్లెను.

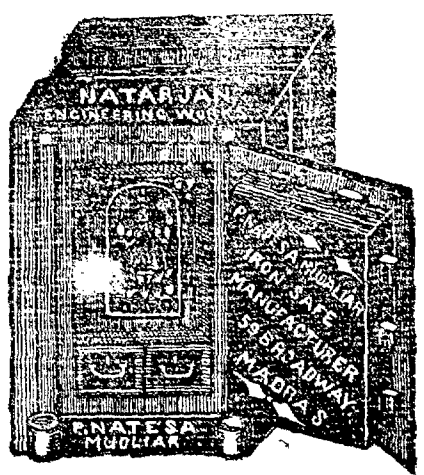
బక్కా రైల్వేల లోకోమోటార్లపైటుగారు చివరకు విచా
రింపబడిరి. ఆయనగూడ ఇండియాదేశపు బొగ్గుకన్న మంచిదని
యు, ఇండియను రేవుస్థలములవద్ద కుశ్రమైన బొగ్గు ఆఫ్రికా
బొగ్గు నుంచకుండుటచే మాట వచ్చుచున్నదనియు చెల్లెను.

నేడు విచారించబడిన జె. ఎ. చెర్రీ, పోర్టుకమావనర్యు
అధ్యక్షుడు తమకు బొగ్గు సాలానకు 5000 టన్ను వాడుక గల
దనియు, నేల్యుదేశము బొగ్గు తెప్పించుకొనుమండిరనియు నడి
చెను. కాని దెంగాలు బొగ్గు అన్నిటికన్న శ్రేష్ఠతమ మని బలి
కెను. దెంగాలునుండి అన్నిదమయములందు ఒకేరకము బొగ్గు
నిచ్చుటలేదు. ఇదితప్ప మరేలోపములేదు. వీరి సాక్ష్యముతో
సంఘమువారి విచారణ ముగిసెను.

న ర న ము

దృ డ మై న ది

న మ్మ క మై న ది.

యిచ్చుటిహొస్తరువ్రాతము బాగుగా తయారుచేయబడిన ఇనుపపెట్టెలు
ఈదిగువ తెలుపబడిన వారివద్ద అమృతమునకు సిద్ధముగాయున్నది.
కాంతులు, కంపెనీలు, కార్యాలయములు, కోఆపరేటివ్ సంఘములు
మొదలగువారికి సుఫరా చేయబడినవి. (1429)

పి. న లే శ మొదలి యార్,

ఇనుపపెట్టెలు చేయువాడ,

(ప్రాచై)రుగ,
నటరాజన్ ఎంజనీరింగు వర్కుసు. ఐరన్ అండు బ్రాస్ ఫౌండర్లు
ఆయల్ ఎంజనులు, మోటారులు, మెషినుక్ గములు, మొదలగునవి రకేత
చేయుటయందు సమర్థులగువారు. రై నుమిల్లులు నున్న సింధుద్వ, సాప్లింగ్స్,
నట్టలు, సరసముగా యిక్కబడును. నుబ్బరాయప్పి విధి, పెద్దవాడుకన పేట,
మద్రాసు. మెషినులకు సంబంధించిన భాగములన్నియు ఆర్డరు యిచ్చిన
తయారుచేసి యిక్కబడును. ఉత్తరములు వాసిన బయట వారుచును.

కడదిన 80 సం. రమలనుండి మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందినది, నమ్మకమైనది, కత్తి లేని వెండికి సవరముబంగారుకు, శ్రేష్ఠమైన మణులకు పూచీయివ్వబడును.

సావితము 1893 1687

ఈ రకము యింకా శ్రీరకముల గా జాలకు మజూరి జత 1-కి రూ. 5 మొ 10 వరకు గలదు. కావల సిన ఎడల వి. పి ద్వారా పం రబక ను. ట సీమకమలాలు అన్ని రకముల పట్టెకంపులు, ప్రవృత్తాగము లు చెక్కిన నలు, బంగారు వెండి నగలు, యితర సామానుల కాట లాగునకు వ్రాసిన ఇనాముగా పంపబడును.

వీకంసి చీబిల్ దాన్ అండు సన్న, మాన్యుఫాక్చరంగు జ్యూయలర్లు, తపాలపెట్టె నెం 225, 112 నైనాబజారుకోడ్డు, మద్రాసు.

ఇప్పుడే వచ్చినవి

సింగిల్ బారెల్ బ్రీచ్ లోడింగుటాప్ లీవల్ హామర్ ఎజెక్టర్ 12 బోరుల తుపాకి, సాగవైన నల్ల రేల చెట్టుబోడెఫో చేయబడినది. గట్టిరబ్బరుబట్టు ప్లేటుగలది. లోనికి గాలిదూర వండునట్లు చేయబడినది. 36 అంగుళముల బారెల్, 6 1/2 పౌనుల బరువుగలది. యు. ఎస్. ఎ. లో నున్న హరింగ్ టన్ అండు రిచ్చర్డుసన్ ఆరమ్ముకంపెనీవారిచే తయారుచేయబడినది. మతీయు ప్రత్యేకముగా మనిపుణులచే (గుండు పేసి కాల్చబడి) పరీక్షించబడినది. 1 కి ధర రూ. 60-0-0.

సింగిల్ బారెల్, 12 బోరుల తుపాకి, పైన తెలుపబడిన మాదిరిది 34 అంగుళముల బారెల్ గలది. 1 కి ధర రూ. 57-8-0.

పైని తెలుపబడినమాదిరిది 12 బోరులతుపాకి 32 అంగుళముల బారెల్ గలది 1 కి ధర రూ. 55-0-0.

సింగిల్ బారెల్, 12 బోరుల తుపాకి ఎక్స్ పాన్సిబిల్ చి తో సహా 36 అంగుళముల బారెల్ గలది. 1 కి ధర రూ. 70-0-0.

Spencer & Co, Ltd.,
Mount Road, Madras

మెన్టరిజము నేర్చుకొనుదు

1416

మెన్టరిజము, హిస్టరీజము, తాట్ రీడింగు, కాన్సెప్ట్ శ్రే వన్, ఆర్థుశేక్రీ, దూరదృష్టి, దూరశ్రవణము, మెన్టరిజహ యమున వ్యాఖ్య నివాగణయో పద్ధతులు విపులముగ, మర్మగ హితముగ, సుబోధకముగ, లక్ష్యసమన్వితముగ, గురువు లేకనే ఆభ్యాసయోగముగ నుండునట్లు కరింపబడినది.

మొ. ప్రతి 1.5 రూ. 1-0-0 పోస్టేజీ 0-4-0

ప్రాఫెసర్, డాక్టర్, మెన్టరిజు ఏలూరు.

మొ. సీమా 1-కి మేలిపు ముందు రు. 0 4-0

ఈనూతన తలకురాచిన మేలు ఈపి నశించు. రు.

మునుకు వెండ్రుకలకు హాని యుండక వెండ్రుకలు పెరుగును.

అనుబంధమును దివో. మద్రాసు - బొంబాయి.

నాల్గవవాయిదానూలు పంపినవారి నామములు—నభేతరులు

వరుస నెం.	పంపినవారి పేర్లు	జిల్లా	రిజిస్టరు నెంబరు	గజములు	నూలు నెంబరు
1	యస్. దేవరాజులనాయుడు	చిత్తూరు	4	2000	95
2	ఆకెళ్ల శ్రీరాములుగారు	ప.కృష్ణ	11	2007	12
3	శ్రీరంగం వెంకటరత్నంగారు	గంజాం	18	2800	
4	అబ్దుల్ మజీదుఖాన్ గారు	"	19	2821	
5	మండా మహాలక్ష్మమ్మ	"	20	1500	
6	పూడిపెద్ది కుబ్బారావు	"	22	2000	
7	రావూరి కృష్ణారావు	"	28	2000	19
8	మోచర్ల లక్ష్మీనారాయణ	"	24	2500	12
9	పెనుమర్తి సుందరమ్మ	"	25	2216	11
10	పెనుమర్తి నరసింగరావు	"	27	2000	8
11	చిలుకూరి శ్రీపురసుందరమ్మ	గుంటూరు	87	6508	30
12	ప్రభల కామేశ్వరమ్మ	"	88	2892	18
13	వేమూరి నారాయణమూర్తి	తూ.కృష్ణ	51	2004	20
14	పోకల తారమ్మ	గంజాం	52	2000	14
15	గూడూరి సుబ్బారాయుడు	అనంతపురం	61	2000	59
16	కం. అశ్వత్థాచార్యులు	"	62	2000	44
17	సోమయాజుల చినుసబ్బారావు	గంజాం	83	1472	10
18	బ్రహ్మజ్యోత్సుల కామేశ్వరమ్మ	గోదావరి	100	2100	28
19	మంతెన రామరాజు	గుంటూరు	128	2228	20
20	యస్. యస్. కనకమ్మకో	చిత్తూరు	142	687	30
21	వంగంటి భట్టగు వెంకటరమణమ్మ	విశాఖపట్నం	168	2000	20
22	చలపతి నాగేశ్వరరావు	ప.కృష్ణ	172	1200	32
23	మంతెన వెంకటరామరాజు	గుంటూరు	192	1847	25
24	మంతెన సీతాయమ్మ	"	194	2226	18
25	వేములపల్లి శ్రీరాములు	"	214	2000	42
26	పరుచూరు వెంకటకృష్ణయ్యచౌదరి	"	216	2000	24
27	వెలువోలు సీతారామయ్యచౌదరి	"	217	2000	19
28	చిలుకూరు అంతర్వేదిశర్మ (బాలుడు)	"	218	1148	14
29	వేమూరు ప్రకాశం (యేలడు)	"	220	321	17
30	చిలుకూరు చల్లమ్మ	"	221	6512	34
31	" సుబ్బమ్మ	"	222	4000	20
32	మాధవపెద్ది అన్నపూర్ణమ్మ	"	223	5164	26
33	అక్కిరాజు కామేశ్వరమ్మ	"	224	2000	18
34	వేదాంతం రామమ్మ	"	225	5098	21
35	ప్రభల లక్ష్మమ్మ	"	226	3644	17
36	" సుందరలక్ష్మమ్మ	"	227	4112	21
37	నదుగుపాటి సీతమ్మ	"	228	2044	14
38	గరిపాటి సుందరమ్మ	గోదావరి	229	260	16
39	యెలేశ్వరపు హనుమంతరావు	గుంటూరు	305	2000	61
40	మైనేపల్లి శివరామయ్య	"	306	2000	38
41	మృత్యుంటి సత్యనారాయణమూర్తి	గంజాం	309	750	10
42	పి. సీతారామచారి	"	310	2250	10
43	వీడిద సత్యనారాయణ	"	318	2000	17
44	మండవల్లి మణెమ్మ	"	315	500	15
45	పత్రి రామప్ప	గుంటూరు	352	2083	16
46	శ్రీమత్ ప్రతివాదిభయంకర మంత్రంత్తు న్యాయ నారాయణ	విశాఖపట్నం	354	800	81
47	కొదారి సీతారామయ్య	తూ.కృష్ణ	371	1000	38
48	కొమ్మారెడ్డి నూర్జనారాయణ	ప.గోదావరి	377	2010	16
49	పోడూరి కామేశ్వరమ్మ	"	418	2000	28
50	వెలుతురుమిల్లి శ్రీరామారావు	ప.కృష్ణ	425	2000	24
51	కంచభొట్ల వెంకటేశ్వరయ్య	గుంటూరు	427	2000	32
52	వడ్డూరు శ్రీరామమూర్తి	ప.కృష్ణ	457	1250	24
53	రావు బుచ్చి వెంకటసీతసత్యవతి	గోదావరి	458	2000	28
54	వున్నవ రాజగోపాలకృష్ణయ్య	ప.కృష్ణ	464	1140	17
55	చివువల సుబ్రహ్మ్యం	చిత్తూరు	466	2000	22
56	సి. సింగరాచారియర్	"	467	2000	20
57	ఆర్. కామమ్మకో	"	468	2000	18
58	జి. శేషచారియర్	"	469	1000	17
59	కొండనాయకమ్మకో	"	470	2040	17
60	శ్రీమతి నందూరు చెల్లమ్మకో	"	472	600	28
61	జి. వి. కమలామణి	మద్రాసు	475	2280	81
62	శ్రీమతి ప్రతివాదిభయంకర మంత్రరత్న వెంకటరమణమ్మ	విశాఖపట్నం	580	1000	36
63	డి. నాగేశ్వరరావు	గుంటూరు	551	2000	18
64	కొలగిరి నూర్జనకాశరావు	ప.కృష్ణ	556	1000	85
65	కందాడై శ్రీరామవదాచార్యులు	ప.గోదావరి	561	1680	16
66	కాపు రాయన్న	గుంటూరు	567	2000	21
67	కొణి రామస్వామిచౌదరి	"	575	1010	26
68	గొల్లపూడి మల్లిఖార్జునశాస్త్రి (బాలుడు)	"	578	116	24
69	బొల్లెపల్లి లక్ష్మణరాజు	"	582	500	
70	అంబోలు గంగాచార్యులు	గంజాం	610	2000	